ANUL XXV–NR. 13 (1086)–
3 APRILIE 1976

flacăra

revistă săptămînală ilustrată, editată de frontul unității socialiste

inscripție nouă pe o bătrînă poartă secuiască

Oameni mutilați și coșuri pline de urechi și nasuri tăiate; oameni jupuiți de vii și piei umplute cu paie. După veacuri, cumplite amintiri evocă anul acesta memoria secuilor.

Oameni care s-au bătut și sacrificat pentru libertăți și demnitate. După veacuri, glorioase amintiri evocă anul acesta memoria secuilor.

Oameni care — în acest prezent al libertății și bucuriei de a trăi, în acest prezent al independenței și unității conștiente a întregului popor al țării — trăiesc firesc liber și muncesc firesc pătimaș pentru cauza comunistă.

După veacuri, un îndreptățit sentiment al împlinirii și-a dobîndit locul în conștiințele secuilor.

Noi toți, cei care alcătuim acest popor — români, secui, sași, ori de alte naționalități — noi toți, cei cărora ne sînt — din istorie — comune și durerea, și dragostea de libertate, și demnitatea, și voința de a construi o țară a vieții îmbelșugate, ne trăim durerile care ne vin din istorie și ne adunăm, mai strîns și mai hotărît, în jurul acelui care ne îndreaptă spre viitorul dorit de toți: PARTIDUL COMUNIST ROMÂN.

NELU IONESCU ■

(Citiți reportajul în pag. 6-7)

în mîna profesorului gavriliu, bisturiul pare un al șaselea deget

La nouă și jumătate primim măști și calote. Apoi urcăm, ca spre o judecată de apoi, în sala de operație numărul 1 a spitalului bucureștean «Carol Davila». Vom asista la o esofagoplastie după metoda Gavriliu. Totul este pregătit pentru intervenție, bolnavul Ioan Kuczitar din Zalău, pensionar, în vîrstă de numai treizeci și patru de ani, fiind întins pe masă, anesteziat și cu pieptul vopsit în galben stins. Iod. Doarme ca într-o răstignire, cu ambele mîini supuse perfuziilor, urmînd să primească pînă la doi litri de sînge. I s-a aplicat deja sonda endotraheală, un fel de proteză respiratorie cu care bolnavul este ajutat să respire prin intermediul pulmomatului. De cîteva minute, pentru Ioan Kuczitar respiră o mașină. Organismul bolnavului se află cufundat într-o liniște biologică, cu mușchii ca și paralizați. I se asigură șaisprezece respirații pe minut și o tensiune arterială în jur de doisprezece, după cum va constata, din zece în zece minute, vreme de patru ceasuri, medicul anestezist Mihai Cucereavăi.

La zece fără douăzeci intră Profesorul Dan Gavriliu, un bărbat mai degrabă mic și mai degrabă nervos, somitate a medicinei mondiale, despre care celebrul specialist american Owen

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

(Continuare în pag. 18)

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUTIONAR organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra

Nicu Alifantis

În zilele de sîmbătă 27 și duminică 28 martie 1976 s-au desfășurat la Palatul Sporturilor și Culturii din Capitală două manifestări în cadrul primei ediții a Festivalului de primăvară Flacăra. De fapt, două după-amieze și seri de sărbătoare a poeziei românești și a cîntecului ce s-a străduit s-o exprime cît mai bine. Toți cîți am fost în vasta sală a Palatului, adică 18 000 (optsprezece mii) de oameni, în cele 14 (paisprezece) ore de program, am adus o unanimă laudă versului care ne exprimă aspirațiile și certitudinile. Au adus această laudă deci interpreții prin cîntece și recitări, iar publicul prin lucida și entuziasta lui receptivitate și participare. Semnatarul acestor rînduri a citit și știe, ca atîția alții, cîte ceva despre necesitatea influenței actului artistic și de cultură asupra sensibilității și minții celui ce-l recepteazā. Pentru tot insul de bun-simț, fie el sau nu estetician, arta nu se creează pentru a se adresa vidului, ci e elaborată în vederea comunicării. În cadrul manifestărilor cenaclului nostru, relația dintre artă și public, dintre interpret și participant, evoluează în forme diverse, multiple. Credem însă că în cele două ultime manifestări, această relație s-a exprimat în modul cel mai concret. Procesul de influențare și comunicare a fost cum nu se poate mai direct, mai viu, mai spontan. Gradul cel mai înalt de comunicare a fost

TRAIAN STOICA ■

(Continuare în pag. 17)

ca să cunoști lumea, mai întîi trebuie s-o construiești

Anton Filip, eroul romanului «Bărăgan» al lui V. Em. Galan, se numește în realitate Dumitru Dumitru, după cum foarte multă lume cunoaște. Are 55 de ani, este directorul IAS «Pietroiu» din Insula Ialomiței, este membru al C.C. al P.C.R., Erou al Muncii Socialiste, membru în Biroul Comitetului județean de partid și așa mai departe. Cînd l-am cunoscut, participa la o teleconferință, împreună cu alți membri din conducerea întreprinderii, și fotografia îl surprinde în momentul intrării noastre. În realitate e mult mai destins. Priviți-i chipul! Imaginați-vi-l blond, cu părul bogat, urmăriți-i seninul deplin al privirii și veți afla tot ce a păstrat după aproape trei decenii de onoruri, hărțuieli și muncă, fostul muncitor bucureștean. La redacție, colegii ne-au întrebat dacă «bătrînul» nu s-a săturat de ziariști. Dumitru Dumitru nu e sătul de nimeni. Simplitatea lui se numește eleganță, iar eleganța bun-simț. Bun-simț căruia el îi zice filozofie primă sau ceva asemănător. Cînd vorbele mari și pîinea caldă se bucurau de aceeași prețuire, Dumitru Dumitru le grăia țăranilor în cifre. Anul acesta vom obține o producție de atîtea tone de grîu, de atîtea tone de porumb, iar voi veți primi atît și atît. Și chiar atît primeau, conform planului. Era ca un

NICOLAE CRISTACHE

(Continuare în pag. 5)

glose la primăvară

Ridică primăvara statui de claritate
și ape vin frumoase ca timpul românesc.
Ah, soarele și timpul, rotunda paritate
de aur. Anotimpuri de inimi înfloresc.

Ai mei de-aici din spațiu, născuții nu sosiții
se-arată-n primăvară ca-ntr-un tipar al lor
în ochi cu echinoxuri și-n cîntec cu solstiții
la albul turn de veghe din albul vîrf cu dor.

Heraldic semn: treime de pajeră și zimbru
și corb — inel de aur în plisc — pe scut corvin.
Potcoavele scandează prin luncile de cimbru
și maci numesc strămoșii cu care viețuim.

De ce mă duce gîndul mereu spre primăvară
ca spre un grîu cu germeni resemănați mereu?
E-o redescălecare albastră-n țara țară
și-n aspra veșnicie a sufletului meu.

De ce mă duce gîndul mereu spre-aceeași brazdă
mereu reafinată a verbului cu spic?
Reprimenește timpul preabuna țară gazdă
cu înțelesuri care mi-e dat să le despic.

Iar primul dintre toate e primăvara-n sine,
ea însăși semn heraldic în întreit contur, —
sublima deltă-a vremii de ieri, de azi și mîine
cu ore mari de nuferi pe-un echilibru pur.

Ah! Soarele și timpul, rotunda paritate
de aur. Anotimpuri de inimi înfloresc,
Ridică primăvara statui de claritate
și ape vin frumoase ca timpul românesc.

AL. ANDRIȚOIU ■

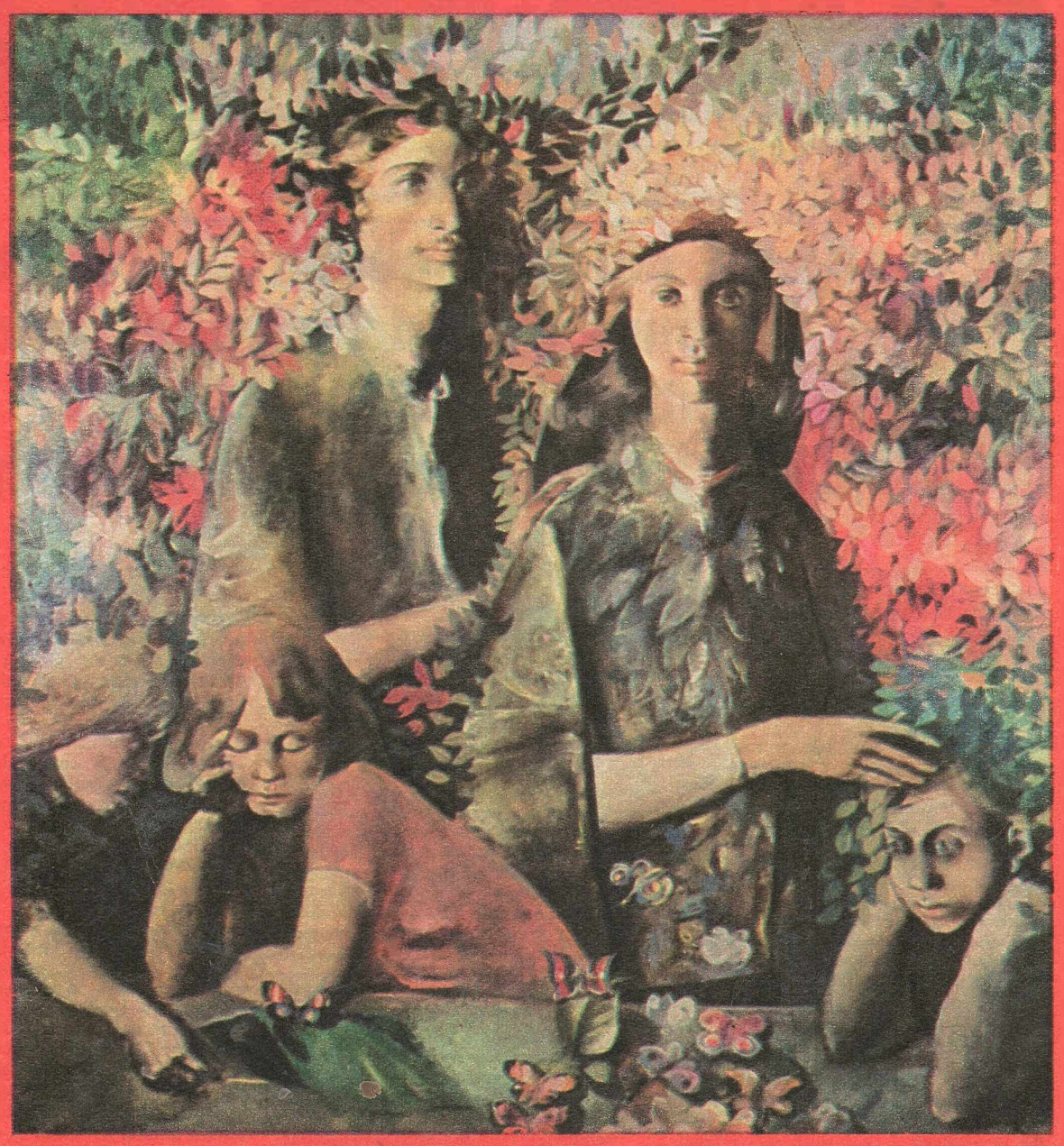

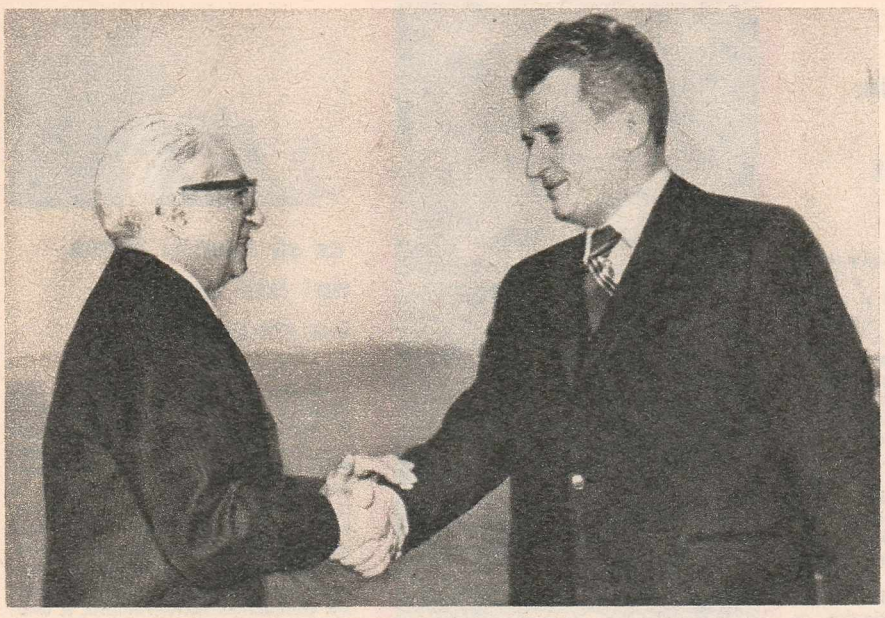

Pe aeroportul Olympic, preşedintele Nicolae Ceauşescu este întîmpinat cu cordialitate de preşedintele Constantin Tsatsos

La dineul oficial

În timpul convorbirilor oficiale româno-elene

În timpul vizitei la muzeul din Delfi

Solii de pace şi prietenie în Grecia şi Kuweit

noi, oamenii politici, conducătorii de stat şi de guvern, avem răspunderea de a face totul pentru a veni în întîmpinarea năzuinţelor popoarelor spre o viaţă liberă, independentă, mai bună

NICOLAE CEAUŞESCU

PREŞEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA, TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU AU FĂCUT O VIZITĂ OFICIALĂ ÎN GRECIA, LA INVITAŢIA PREŞEDINTELUI REPUBLICII ELENE, CONSTANTIN TSATSOS, ŞI ÎN KUWEIT, LA INVITAŢIA EMIRULUI STATULUI, ŞEICUL SABAH AL-SALEM AL-SABAH ŞI A DOAMNEI NORRYYAH AL-SABAH.

«Noi, oamenii politici, conducătorii de stat şi de guvern, avem răspunderea de a face totul pentru a veni în întîmpinarea năzuinţelor popoarelor spre o viaţă liberă, independentă, mai bună». Am început cronica săptămînii politice cu acest citat din Cuvîntul preşedintelui Nicolae Ceauşescu, un înţelept răspuns la Cuvîntul de salut al primarului Papatheodoru, rostit la intrarea în milenara Atenă, moment în care omul politic atenian făcea cunoscută hotărîrea Consiliului municipal al Atenei de a conferi, prin voinţă unanimă, preşedintelui Nicolae Ceauşescu, cea mai înaltă distincţie onorifică, Medalia de aur a oraşului Atena, şi, totodată, înaltul titlu de cetăţean de onoare al oraşului Atena. Era semnul cel mai ales, de preţuire şi dragoste faţă de marea personalitate a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, faţă de poporul român, pe care atît de strălucit îl reprezintă pretutindeni şeful statului român. Cuvintele de mai sus exprimă totodată esenţa întregii activităţi politice interne şi externe pe care o desfăşoară, cu vocaţie politică, cu atîta clarviziune şi dăruire, preşedintele Nicolae Ceauşescu.

În spiritul acestui crez s-au desfăşurat convorbirile oficiale între preşedintele Nicolae Ceauşescu şi primul ministru al Greciei, Constantin Karamanlis, de vineri, 26 martie. Preşedintele Nicolae Ceauşescu şi primul ministru Constantin Karamanlis au avut un schimb de vederi în probleme de interes comun ale relaţiilor româno-elene şi ale vieţii internaţionale.

La încheierea întrevederii, preşedintele Nicolae Ceauşescu şi primul ministru Constantin Karamanlis, răspunzînd rugămintii reprezentanţilor presei, au făcut scurte declaraţii.

Preşedintele Nicolae Ceauşescu a declarat: **«Am făcut un schimb de păreri cu privire la colaborarea cu rezultate bune dintre România şi Grecia.**

Ne-am înţeles să dezvoltăm această colaborare în toate domeniile».

La rîndul său, premierul Constantin Karamanlis a subliniat:

«Am ajuns la concluzia că nu sînt probleme în relaţiile dintre cele două ţări. Sînt numai posibilităţi, nelimitate, pentru dezvoltarea unei colaborări cît mai strînse şi cele două guverne sînt doritoare să le pună în valoare».

În aceeaşi zi, între preşedintele Nicolae Ceauşescu şi preşedintele Constantin Tsatsos au început, la Atena, convorbirile la nivel înalt, menite să deschidă noi orizonturi colaborării româno-elene, contribuind la progresul cauzei destinderii, înţelegerii şi păcii în Balcani, pe continentul nostru şi în lume.

«Dorim, a spus preşedintele Nicolae Ceauşescu, **ca popoarele din Balcani să trăiască în colaborare. De aceea, sîntem deosebit de interesaţi ca şi relaţiile dintre Grecia şi Turcia să se desfăşoare în condiţii cît mai bune. România este hotărîtă să acţioneze, ca şi pînă acum, pentru o colaborare largă cu Grecia, cu toate popoarele din Balcani, considerînd că aceasta corespunde pe deplin intereselor tuturor popoarelor şi ale păcii».**

Preşedintele Republicii Elene, Constantin Tsatsos, şi doamna Ioanna Tsatsos au oferit la Palatul prezidenţial un dineu în onoarea preşedintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, şi a tovarăşei Elena Ceauşescu. S-au rostit toasturi.

În după-amiaza aceleiaşi zile, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a făcut o vizită preşedintelui Republicii Elene, Constantin Tsatsos.

Cu acest prilej, preşedintele Nicolae Ceauşescu a conferit preşedintelui Constantin Tsatsos Ordinul «Steaua Republicii Socialiste România» clasa I. Ceremonia decorării a constituit un nou moment care a pus pregnant în lumină profunzimea şi trăinicia sentimentelor de prietenie şi consideraţie dintre popoarele român şi elen, legate prin afinităţi tradiţionale şi prin aspi-

Întîlnire cordială cu înalții oaspeți români

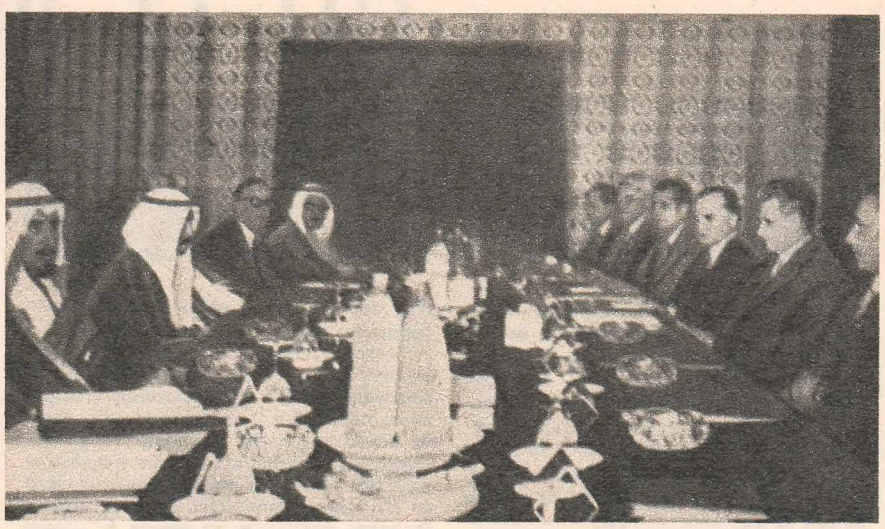

În timpul convorbirilor oficiale româno-kuweitiene

La Palatul Dasman, cu prințul moștenitor și prim ministru al guvernului, șeic Jaber Al-Ahmed Al-Jaber Al-Sabah

Președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, în vizită la Uzina de desalinizare a apei din Shuweiba

rații comune de pace și progres.

În aceeași zi, la Academia din Atena a avut loc festivitatea consacrată decernării titlului de membru corespondent al Academiei tovarășei Elena Ceaușescu.

Sîmbătă, 27 martie, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu a continuat cu un program deosebit de bogat care a cuprins întîlniri cu personalități ale vieții politice, cu reprezentanți ai vieții economice, cu populația țării prietene, prilejuind, totodată, cunoașterea unor realizări remarcabile ale geniului creator elen. Astfel, președintele Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele constructorilor de nave de la Scaramanga, una din primele întreprinderi moderne ale Greciei, ridicată în vederea afirmării și mai viguroase a străvechii vocații marinărești a elenilor. În continuare s-a vizitat orașul Pireu — poarta maritimă a Greciei—unde se efectuează, aflăm, cea mai mare parte a schimburilor de produse dintre România și Grecia.

În după-amiaza aceleiași zile, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au vizitat Complexul arhitectonic de pe Acropole, care concentrează cele mai reprezentative monumente ale civilizației antice grecești și au oferit un dineu în onoarea președintelui Republicii Elene, Constantin Tsatsos, și a doamnei Ioanna Tsatsos.

Duminică, 28 martie, în cea de-a treia zi a vizitei oficiale, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au făcut cunoștință cu unul din centrele cele mai renumite ale lumii elene antice, Delfi.

În cursul dimineții de luni, 29 martie, la sediul Ministerului Afacerilor Externe din Atena, într-un cadru solemn, a avut loc ceremonia oficială în cursul căreia președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Constantin Karamanlis au semnat «Acordul pe termen lung de colaborare economică și cooperare industrială și tehnică între Republica Socialistă România și Republica Elenă».

A fost adoptat, de asemenea, Comunicatul comun cu privire la vizita oficială a președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, în Republica Elenă.

În cuvîntul său, rostit cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: «**Convorbirile care le-am avut au demonstrat voința comună de a face totul pentru extinderea acestei colaborări. În același timp, ele au evidențiat începuturile bune care există pentru a extinde cooperarea în Balcani, țările noastre fiind hotărîte de a acționa și în viitor în această direcție. Iată de ce, ca și dumneavoastră, apreciem că vizita, convorbirile pe care le-am avut vor reprezenta un nou moment important în dezvoltarea conlucrării dintre țările noastre, în întărirea colaborării în Balcani și, în general, în colaborarea noastră pentru securitate în Europa și în lume**».

În încheierea vizitei oficiale în Republica Elenă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, s-a întîlnit cu reprezentanții presei și Radioteleviziunii grecești, precum și cu corespondenții și trimișii speciali ai marilor cotidiane și agenții internaționale acreditați la Atena.

*

Ziua de 29 martie 1976 a consemnat în cronica relațiilor tradiționale de prietenie româno-arabe un nou eveniment de importanță istorică, începutul vizitei oficiale pe care președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și tovarășa Elena Ceaușescu au întreprins-o în Kuweit, la invitația emirului statului kuweitian, șeic Sabah Al-Salem Al-Sabah și a doamnei Norryyah Al-Sabah.

Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Kuweit — prima pe care a efectuat-o un șef de stat român în această țară — a fost o elocventă mărturie a bunelor relații existente între cele două state și popoare, a voinței lor de a adînci legăturile de prietenie și colaborare.

În onoarea președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, emirul Kuweitului, șeicul Sabah Al-Salem Al-Sabah, a oferit un dineu oficial care a reunit, în Marea sală de ceremonii a Palatului Messilah, înalte personalități ale vieții politice, economice și culturale ale țării.

Prima zi a prezenței președintelui Nicolae Ceaușescu în Kuweit a marcat un nou și semnificativ moment pentru auspiciile deosebit de favorabile sub care a început și s-a desfășurat vizita oficială de prietenie a șefului statului român.

Într-o atmosferă de caldă cordialitate, de respect și prețuire reciprocă, cei doi șefi de stat s-au reîntîlnit în cadrul festiv al vizitelor protocolare și al schimbului de decorații.

În cadrul întrevederii care a avut loc între cei doi șefi de stat, emirul Kuweitului, șeicul Sabah Al-Salem Al-Sabah, a conferit președintelui Republicii Socialiste România, tovarășului Nicolae Ceaușescu, Ordinul «Colanul Moubarak cel Mare», cea mai înaltă distincție kuweitiană, care poartă numele unuia dintre făuritorii independenței țării.

În continuarea ceremoniei, președintele Nicolae Ceaușescu a înmînat emirului Kuweitului, șeicului Sabah Al-Salem Al-Sabah, Ordinul «Steaua Republicii Socialiste România» clasa I. În cadrul aceleiași solemnități, președintele Nicolae Ceaușescu a înmînat prințului moștenitor și prim ministru al guvernului, șeic Jaber Al-Ahmed Al-Jaber Al-Sabah, Ordinul «23 August» clasa I.

La scurt timp de la sosirea în Kuweit a președintelui Republicii Socialiste România, șeful statului român a primit, la Palatul Dasman, pe prințul moștenitor și primul ministru al guvernului, șeic Jaber Al-Ahmed Al-Jaber Al-Sabah în vizită protocolară.

În acest context a avut loc un schimb de opinii cu privire la preocupările celor două țări, subliniindu-se că există reale posibilități de promovare pe multiple planuri a raporturilor dintre România și Kuweit.

Cea de-a doua zi a vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu în Kuweit a fost consacrată examinării unor domenii concrete în care colaborarea dintre România și Kuweit își poate găsi materializarea.

În cursul zilei de marți, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au vizitat orașul Al-Ahmadi, «capitala petrolieră» a țării. Tot marți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat zona industrială Shuweiba, unde a fost întîmpinat cu deosebită stimă de Soulèiman Hamad, directorul general al acestui important centru economic, de cadre de conducere a zonei, de muncitori veniți în întîmpinare. În aceeași zi, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și emirul Kuweitului, șeic Sabah Al-Salem Al-Sabah, s-au reîntîlnit în cadrul convorbirilor oficiale româno-kuweitiene care au avut loc la Palatul Dasman, reședința înalților oaspeți români. Convorbirile oficiale au evidențiat resursele multiple ale colaborării româno-kuweitiene, precum și dorința celor două părți de a fructifica, în beneficiul reciproc, aceste disponibilități. Au fost reliefate căi și mijloace concrete de consolidare și amplificare a unor raporturi reciproc avantajoase, de cooperare în domeniul economic și în alte sfere de activitate de interes comun.

La încheierea celei de-a doua zile în Kuweit, președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a oferit un dineu oficial în onoarea emirului Kuweitului, șeic Sabah Al-Salem Al-Sabah.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

TOT CE PORNEȘTE DE LA NOI

la „grivița roșie" înalta conștiință muncitorească poartă, cîteodată, un nume straniu: „cului spintecat"

Numai cine a discutat îndelung cu muncitorii de la Întreprinderea mecanică de material rulant «Grivița roșie» despre bucuriile, necazurile și, mai presus de orice, despre fantastica lor mîndrie de a fi oameni și muncitori adevărați poate înțelege subtextul dării de seamă a Comitetului de partid la recenta plenară pe întreprindere consacrată activității ideologice. Pe unii dintre cei care au luat cuvîntul îi cunoșteam personal, m-am aplecat cu ei deasupra boghiurilor sau am parcurs kilometri prin meandrele atelierelor discutînd aprins despre mîndrie și despre conștiință. Darea de seamă evoca, așadar, crîmpeie de viață.

Darea de seamă: «Pornind de la ideea că munca este o îndatorire fundamentală, de onoare, a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii, că fiecare membru al societății trebuie să combată cu tărie orice manifestare de parazitism, orice încercare de necinste sau de însușire a muncii altora, toate organizațiile de partid s-au preocupat permanent...»

Pe teritoriul «Griviței roșii» au luat naștere primele brigăzi de producție și educație din țară. Mai precis, inițiativa a țîșnit la «vecini», la întreprinderea de utilaj chimic cu același nume, dar nu gardul, oamenii contează, și ei au rămas aceiași, cu tradițiile lor ceferiste, cu neostoita lor sete de dreptate. Experiența celor 170 de brigăzi de producție și educație existente azi la I.M.M.R. «Grivița roșie» reprezintă o pîrghie importantă a educației socialiste.

Marin Lixandru, șef de brigadă la Mecanică:

— Nu ținem ședințe, nu facem procese verbale, discutăm de la om la om. Aveam la mine în brigadă un frezor, Marian Păun, care-și făcuse obiceiul să lipsească sîmbăta și lunea. Făcea, cum s-ar zice, «puntea». Mariane, ești tînăr, îi ziceam, pentru tine aici începe viața; de ce s-o pornești cu stîngul? Dădea din cap: «Nea Marine, te-am înțeles». Apoi o lua de la capăt! Venea la mine cu ochii plecați: «Nea Marine, iar am băgat un gol». Răspundeam: «Bagă goluri cîte oi vrea, dar nu în nenorocirea celuilalt. Cînd lipsești tu, restul brigăzii trage mai tare în locul tău. Drept e?» Și ceilalți din brigadă îi explicau, aveau răbdare, sperau c-o să se îndrepte, fără a-i trece însă cu vederea lipsurile, iar el mereu «băga goluri»... Deunăzi, singur și-a cerut lichidarea. Și știți de ce? Fiindcă și-a dat seama că nu mai poate rămîne printre noi, fiindcă la noi sînt oameni serioși.

Cît de simple cuvintele lui Marin Lixandru, dar cîtă bogăție morală, ce înaltă conștiință muncitorească ascund în ele, un întreg cod de viață: «Noi sîntem oameni serioși.»

Cazuri ca acela al lui Marian Păun sînt extrem de rare; l-am citat fiindcă vădește coeziunea morală a colectivului, transpunerea concretă a frazei generale din darea de seamă, ea însăși oglindind programul ideologic al partidului: «fiecare membru al societății trebuie să combată permanent și cu tărie orice manifestare de parazitism...» Repetăm, foarte rar se ajunge la situații extreme ca aceea de mai sus, colectivul este sudat, deși, cum am văzut, nu totdeauna lucrurile se întîmplă ca la carte, lin și fără surprize.

La ședință s-a discutat și pe marginea ținutei vestimentare a tinerilor. Pe drept cuvînt s-a scos în evidență că importante sînt nu tăietura pantalonului sau lungimea părului, ci seriozitatea în înfăptuirea sarcinilor de producție, comportamentul în și față de societate. Or, la «Grivița roșie», grație intensei munci educative, s-a realizat acel climat moral sănătos care a asigurat întreprinderii locul întîi pe țară în întrecerea socialistă în 1974 și importante succese în producție în 1975, fapte care vor cîntări greu în bilanțul final al întrecerii. Aceste realizări nu pot fi dezlipite de activitatea ideologică intensă dusă de organizația de partid, activitate care — cităm iar din darea de seamă — «nu a constituit un scop în sine, ci a avut drept țel mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane în vederea angajării conștiente și cu o contribuție activă a fiecărui membru al colectivului nostru la progresul social, economic și cultural al patriei».

Ideea aceasta a *angajării conștiente* a revenit deseori, atît în cadrul cît și în afara plenarei la care ne referim.

— Noi, cei de la «Grivița roșie» — arată secretarul comitetului de partid, tovarășul Iancu Marin — nu creăm numai importante valori materiale, purtăm și răspunderea a nenumărate vieți omenești. Sîntem singurii din țară care reparăm vagoane cu patru osii. Cea mai mică neglijență poate duce la o catastrofă feroviară. A munci cu spirit de răspundere, nu numai cu gîndul la avantajul material, ci la implicațiile morale și sociale ale activității noastre, iată ce numesc angajare conștientă.

*

— Vedeți acest cui spintecat? — intervine Constantin Ion, de la centrul 2 Boghiuri. Noi îi spunem șplint. Este mai rezistent decît cele obișnuite și spintecat la un capăt, dar totuși, pînă la urmă, un simplu cui, care se montează într-un anumit loc pe osie. Dacă nu e despicat cum trebuie, trepidațiile vagonului pot face să cadă agrafa, bulonul iese din suport, axa triunghiulară cade pe siguranță și în final vagonul, cu tren cu tot, se dă peste cap.

Nu rețineți detaliile tehnice, uitați de agrafă, bulon și axă triunghiulară, rețineți doar că un întreg lanț de dezastre apare posibil dacă un singur cui nu e spintecat cum trebuie. Și dacă toți călătorim liniștiți pe bătrînul nostru C.F.R., aceasta se datorește și faptului că muncitorii de la «Grivița roșie» lucrează cu răspundere — firește, nu ne referim doar la cuiele spintecate, ci la ansamblul muncii lor — sînt, cu alte cuvinte, angajați conștient.

«Toate acestea, stimați tovarăși, nu reprezintă altceva decît eficiența activității politico-ideologice pe care au dus-o organele de partid în perioada...»

Ne oprim aci, deoarece nu ne-am propus să cităm pe larg din darea de seamă; am dorit doar să vorbim despre conștiință, despre acea fantastică mîndrie de om și de muncitor care dă aripi și înnobilează.

LIONEL NIȚESCU ■

imaginea limpede a unui viitor căruia trebuie să ne integrăm cu tot ceea ce avem mai bun

I-am cunoscut pe cei de la Întreprinderea de pompe «Aversa» în zilele grele ale inundațiilor din vara trecută: încordați, prompți, plini de inițiativa necesară rezistenței în fața momentelor de încercare de atunci. I-am reîntîlnit acum, cînd starea nu mai era a excepției, ci a normalului, discutînd, în cadrul dezbaterilor din adunările generale consacrate Congresului educației politice și culturii socialiste, răspunderile lor, viața lor de fiecare zi. Un colectiv cu o conștiință limpede a viitorului căruia trebuie să i se integreze cu tot ceea ce are mai bun, cu tot ceea ce poate avea mai bun, aceasta este imaginea comuniștilor de la «Aversa», care au înțeles să facă din aceste adunări un prilej de multilaterală analiză. Aparține conștiinței politice — s-a arătat — convingerea că statutul prestigiului real al unei întreprinderi este asigurat de capacitatea oamenilor săi de a se dărui muncii cu toate puterile lor creatoare. Răspunderea este pentru noi o acțiune motrice — spunea inginerul Ernest Băltărețu, care a schițat profilul viitor al întreprinderii și, implicit, sarcinile ei sporite. În acest cincinal al revoluției tehnico-științifice, Întreprinderea de pompe va avea, către sfîrșitul lui, o nouă structură de fabricație. Producția de pompe de serie se va reduce, cîștigul de cauză fiind de partea seriilor mici și a unicatelor. De asemeni, cerințele de reducere a importului vor obliga la o accelerare a asimilării de modele noi, proces care va cunoaște o creștere de 5-6 ori față de perioada prezentă. Secretarul Comitetului de partid nu a ezitat să dezvăluie, cu curaj, că la ora actuală „potențialul de inteligență inginerească nu este folosit la nivelul valorii sale reale.» «Morala superioară — sublinia inginerul Vasile Costache — înseamnă o atitudine avansată față de muncă, față de interesele generale ale colectivului, ale societății». S-au făcut auzite, în aceste adunări de la «Aversa», propuneri concrete, constructive, menite a întări răspunderea fiecăruia. După părerea tehnologului șef Nicolae Popescu, conducătorii locurilor de muncă trebuie aleși nu numai după criteriile profesionalismului, ci și după capacitatea de a-și putea educa ferm colectivul aflat în subordine, de a-l stimula să fie în permanentă întrecere cu el însuși și cu ceilalți, de a contribui nemijlocit la formarea unui orizont larg de cunoștințe politice; «întrucît la cercurile de învățămînt nu se poate reveni asupra unei teme, ar trebui — s-a arătat — ca la locul de muncă fiecare conducător să poată discuta liber, cu oamenii, temele și ideile care ne interesează».

Tot în spiritul unei mai bune organizări a activității profesionale s-a hotărît și rezolvarea unor propuneri venite din partea comitetului oamenilor muncii: organizarea depozitelor de piese turnate, de laminate, a perdelelor de aer de la toate intrările și ieșirile din ateliere și secții, folosirea judicioasă a unor spații de producție.

Dintre gîndurile frumoase și eficiente care au circulat în aceste zile printre oamenii de la «Aversa» am reținut, cu deosebire, unul: «să formăm oameni responsabili și modești, să medităm activ la așezarea relațiilor noastre pe baza principiilor eticii și echității socialiste». Nu au fost, toate acestea, numai vorbe bine articulate, ci expresii ale unor exigențe reale. Cu intransigență și discernămînt s-a cerut socoteală celor care încalcă aceste norme, care au uitat scara valorilor muncitorești: lăcătușul Ion Hanc și-a abandonat familia, Ion Dinu a fost găsit, într-una din zile, bînd în fabrică, modelierul Marin Nicolae lucrează după cum are chef, dînd repere de proastă calitate. Locul lor nu poate fi decît alături de ceilalți, într-un colectiv care muncește demn și angajat.

MAGDA MIHĂILESCU ■

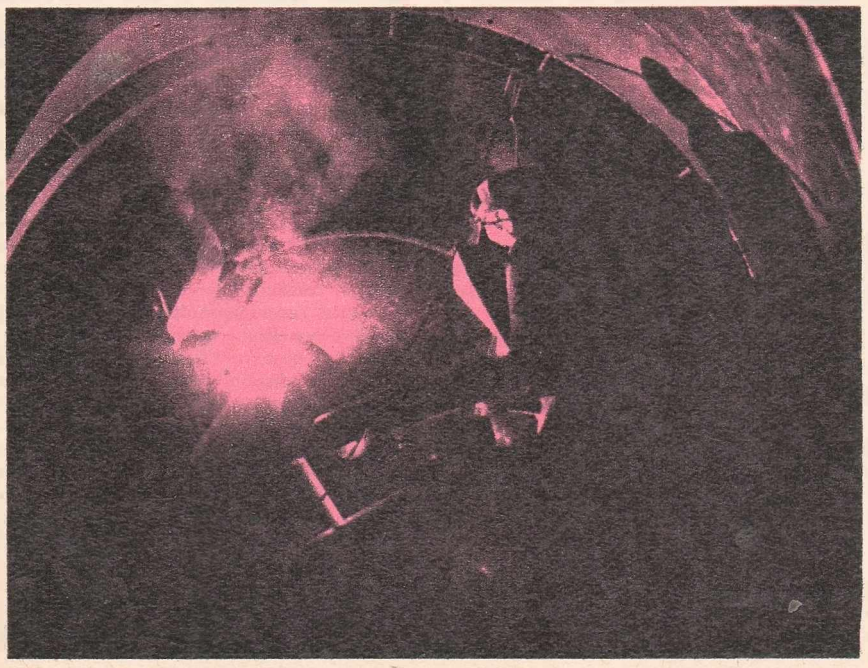

important este ca fiecare să știe care-i rolul

«Electromureș», întreprindere din Tg. Mureș care reunește patru fabrici în care se produc mașini de calculat electromecanice, conductori electrici, aparatură electrocalorică și cablaje auto, a primit în 1974 Diploma de onoare și Steagul de întreprindere fruntașă pe ramură, iar în iunie 1975, respectîndu-și integral angajamentul, a realizat cu 6 luni mai devreme cincinalul. Deci muncitorii, maiștrii și inginerii de aici, în marea lor majoritate tineri de 25 de ani, ar avea destule motive să fie mulțumiți de ei înșiși și de rezultatele muncii lor.

— De rezultate, spune Ioan Demeny, locțiitor al secretarului Comitetului de partid al întreprinderii, n-avem de ce ne plînge. Respectăm și chiar depășim sarcinile de plan, cum ați văzut. De noi însă, de ce am făcut noi asupră-ne, sîntem mai puțin mulțumiți și dezbaterile pregătitoare ale Congresului educației politice și culturii socialiste care au avut loc atît în secții cît și la nivelul întreprinderii au arătat tocmai acest lucru. Am înțeles cu toții că numai desfășurînd o activitate politico-ideologică eficientă pentru creșterea spiritului de răspundere față de sarcinile primite, rezultatele noastre pot fi mult mai bune. Pentru că, de ce să nu recunoaștem, am avut și greșeli, or, tocmai remedierea lor este prima noastră sarcină.

Pentru Vasile Butnaru, magaziner, este foarte important ca fiecare să știe care-i rolul lui, ce caută în fața mașinii, de ce și pentru cine trebuie să muncească, ori acesta este și pentru inginerul Lukacs Ladislau «punctul de pornire în activitatea ideologică: explicarea și înțelegerea rolului pe care îl are munca în societatea noastră socialistă». La «Electromureș» cei puși pe căpătuială cu orice preț, ca Burțea Ioan, Kelemen Francisc, cît și cei care s-au purtat huliganic nu numai în întreprindere, dar și în afara ei, pătînd cinstea și obrazul colec-

SE ÎNTOARCE LA NOI ȘI PENTRU NOI

tivului, au fost îndepărtați fără nici o ezitare.

— Analizele făcute în toate organizațiile de bază, a spus secretarul Comitetului de partid, Gh. Scridon, privind munca cultural-educativă, au scos în evidență și multe deficiențe. Pentru viitor va trebui desfășurată o activitate de așa natură, încît și preocuparea educativă și cea privind activitatea în afara producției să fie în atenția noastră, a tuturor. Și mai ales conducătorii locurilor de muncă trebuie să acorde o mai mare atenție acestei activități. Ei trebuie să fie și conducători politici, buni agitatori și propagandiști, nu numai «oameni de plan».

Rezultatele economice ale întreprinderii, scăderea numărului de abateri de la disciplină sînt dovezi ale programului alcătuit pe linia creșterii gradului de pregătire multilaterală a oamenilor muncii de pe malul Mureșului. La această evoluție îmbucurătoare au contribuit în mare măsură și membrii de partid care «s-au străduit, prin comportare și înțelegere a mijloacelor adecvate de ridicare a nivelului propriu de însușire a cunoștințelor cultural-științifice, să fie un exemplu pentru toți ceilalți colegi ai lor» (maistrul Ștefan Eröss).

— Sînt însă încă multe de făcut și aceste dezbateri ne-au dat prilejul să le discutăm deschis pentru a căuta împreună cele mai bune mijloace de rezolvare, crede președintele comitetului sindical, Ioja Martin. O problemă este și cea a navetiștilor, greu de prins în acțiunile noastre cultural-educative. Pentru ei am dat spectacole în comunele din care sînt, am vorbit cu cei de acolo, doar nu-i putem lăsa așa, nicăieri, nici la noi și nici la ei.

E adevărat, navetiștii, și la «Electromureș», dar și în altă parte, datorită faptului că «dacă nu vin, pleacă», au o pregătire slabă, nu citesc, nu participă la spectacolele brigăzilor artistice, absentează de la învățămîntul politic, ori nu participă la dezbaterea celor auzite. Nu e de mirare că tocmai dintre ei unii sînt atrași de secte religioase care propovăduiesc tot felul de aberații, cum ar fi sfîrșitul lumii care se apropie și care nu este singura și nici cea mai aberantă. Radu Iordache, turnător, este total împotriva celor care «pe baza unor așa-zise convingeri religioase se poarta neomenește, nici nu se uită la ceilalți din jur, o picătură de sînge n-ar da dacă ar fi nevoie pentru un tovarăș de muncă, sînt ca niște pietre cînd e vorba să dea o mînă de ajutor altora». Și în privința aceasta, muncitorii de la «Electromureș» au avut multe de spus despre agitația vizuală care trebuie reactualizată, despre îmbinarea necesară a activității cultural-educative cu propaganda cultural-ateistă, despre îmbunătățirea muncii propagandiștilor care «să nu mai țină simple expuneri de materiale fără să fie dezbătute» (inginer Ion Toader) etc. Propunerile au fost prompte și la obiect:

— Maiștrii să nu-i mai împiedice pe tineri să organizeze diferite activități artistice susținînd că acestea i-ar sustrage de la producție. Brigada de teatru care a fost abandonată să reînvie. Să se asigure un local unde să se poată organiza diferite acțiuni educative (Lică Marian — lăcătuș montator la Fabrica de mașini de calculat).

— Să organizăm bibliotecă la locul de muncă în vederea răspîndirii științei și culturii. Fiecare organizație de bază să facă un stand de la care oamenii să cumpere ziare, cărți, reviste (Vasile Eröss, șlefuitor)

În cinstea Congresului educației politice și culturii socialiste, colectivul întreprinderii «Electromureș» s-a angajat să întărească organizațiile de bază prin primirea de noi membri de partid din rîndul celor mai buni muncitori, iar în semn de omagiu să facă din zilele Congresului zile-record de producție.

Sînt angajamente ferme care subliniază importanța acestui mare eveniment în viața unei întreprinderi în care oamenii muncesc și cu gîndul că munca lor este exprimată practic și prin aceea că dacă televizoarele, radiourile, frigiderele, caloriferele electrice, echipamentele electrice auto etc. funcționează bine la noi acasă, aceasta li se datorește în parte și lor.

IULIAN NEACȘU ■

preocupări pentru propria lor educație

La Întreprinderea de reparații auto din Cîmpina, una dintre cele mai mari întreprinderi de acest fel de pe Valea Prahovei, Adunarea generală a organizației U.T.C. și-a orientat dezbaterile, în pregătirea Congresului educației politice și culturii socialiste spre analiza exigentă a preocupării tuturor uteciștilor pentru propria lor educație politică, patriotică și profesională. Au fost expuse și studiate experiențele unor echipe ale întreprinderii care au actualizat inițiative valoroase pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan.

Dezbaterea s-a dovedit a fi deosebit de utilă: tinerii și-au spus părerile deschis, critic, au stabilit concret conținutul activității politico-educative în perioada care urmează.

Victor Bercăroiu, secretar U.T.C. pe întreprindere, arăta că măsura cea mai elocventă a pregătirii politico-ideologice o constituie îndeplinirea sarcinilor de plan. Fiecare din noi, preciza vorbitorul, trebuie să folosim cu maximum de eficiență cele 480 de minute de lucru. Colectivul nostru nu are nevoie de cei care chiulesc, nici de cei care-și fac o obișnuință din absențele nemotivate. De aceea nu trebuie să fie îngăduitori față de indiferența cu care este tratată uneori pregătirea profesională, formele de perfecționare și învățămînt profesional. Din această perspectivă, în care pregătirea profesională devine o problemă de conștiință politică și de conștiință morală, satisfacția lui pentru rezultatele obținute la acest capitol nu mai poate fi deplină. S-au căutat soluții, s-au găsit soluții de remediere a acestor atitudini și concepții incompatibile cu calitatea de muncitor utecist.

În continuare, cei prezenți au analizat cu spirit critic modul cum au fost însușite și traduse în activitatea de zi cu zi documentele partidului de către toți tinerii întreprinderii și preocuparea asiduă pentru intensificarea pregătirii politico-ideologice prin studierea documentelor de partid, prin asigurarea unei atmosfere de muncă dăruită, de cinste și corectitudine. În acest sens, Romulus Străjeru a propus organizarea periodică a unor dezbateri, colocvii și concursuri pe teme de educație comunistă. S-a luat inițiativa organizării «Maratonului autodepășirii», întrecere între organizațiile U.T.C. ale întreprinderii, autodepășirea fiind atît pe plan profesional, cît și pe plan de pregătire politico-ideologică.

Mai mulți vorbitori au arătat că prestigiul dobîndit de tînărul reparator (mecanic, lăcătuș, strungar), în rîndul muncitorilor din întreprindere, trebuie să fie criteriul de judecată al muncii sale. De aceea în măsurile adoptate de organizația U.T.C. se preconizează ca fiecare tînăr să-și depășească planul lunar cu 10 la sută fără nici o piesă rebutată. Ajutorul colectivului trebuie să se vadă pregnant la cei care mai au încă lipsuri. **«Nu există formula te ajut cît pot,** preciza Nicolae Jitaru, **ci te ajut atît cît e nevoie pentru a realiza și depăși sarcinile de plan».**

Maistrul Vasile Matei spunea că dacă ar fi analizat fiecare tînăr muncitor în parte, cei mai mulți ar dovedi că posedă frumoase calități: putere de muncă, gîndire înaintată, dorință de a-și perfecționa necontenit pregătirea profesională, concepții morale sănătoase. Aceste trăsături trebuie neapărat să definească colectivul. Dezbaterea tinerilor de la I.R.A.-Cîmpina a scos la iveală varietatea de idei și inițiative valoroase care se vor simți pozitiv în activitatea viitoare a întreprinderii.

VIOREL VARGA ■

SUB SEMNUL OMENIEI, AL ONOAREI ȘI DEMNITĂȚII SOCIALISTE

(Urmare din pag. 1)

fel de minune. După aceea n-a mai fost nevoie nici de cifre.

La constituire, întreprinderea avea o pereche de boi, o pereche de cai și o căruță folosită în războiul pentru independență. În insulă nu erau decît vreo două colibe și pe una au transformat-o în club. Se recita, se cînta și flăcăii din Bărăgan dădeau buzna mai întîi la petrecere. Au înființat și o echipă de teatru. Rolul de fată, singurul rol de fată din piesă, îl juca el, directorul IAS-ului, fiindcă nu aveau fete și fiindcă era cel mai greu și singurul refuzat. Dacă ar fi fost după țărani, toată ziua ar fi mers la teatru. Cam în acest fel și-a cîștigat încrederea ialomițenilor și neîncrederea celor din județele vecine și mai depărtate care se plîngeau că Dumitru Dumitru le fură oamenii. Peste patruzeci de kilometri de dig, fără nici o mașină, presupun un volum de muncă considerabil și munca, se știe, e o binefacere a oamenilor. I-am promis lui Dumitru Dumitru că vom reveni în mai ca să consemnăm într-un reportaj mai amplu rezultatele acestei munci. Venisem acolo ca să discutăm despre muncă și educație și despre amîndouă împreună și Dumitru Dumitru afirma că unii dintre tineri dau impresia că le lipsește ceva, cu toate că au totul. «Ei, tinerii, chiar au totul!» Și atunci directorul de la Pietroiu m-a întrebat pe mine ce-ar putea să le lipsească, iar eu i-am răspuns că nu știu, că nu pot ști ce-ar putea să le lipsească unora dintre tinerii din Pietroiu, poate că numai parcă le lipsește ceva, astăzi entuziasmul nu se mai traduce în echipe artistice, poate, i-am mai spus, folosim o măsură veche care azi nu mai măsoară nimic. Apoi am traversat o curte și am intrat într-o altă cameră ca să luăm o gustare și Dumitru Dumitru a zis că fără îndoială și asta este adevărat. El se referea la faptul că tinerii de azi pot mai mult decît atît, că fiecare în parte, cei mai mulți dintre ei, dă enorm, dar toți laolaltă pot și mai mult, și nu numai ei, ci noi toți. Acest mai mult azi decît ieri, și mîine mai mult decît azi se numește educație. Există un termen care se folosește din fotbal pînă în medicină: total. Fotbal total, medicină totală. Te doare capul, nu iei un antinevralgic. Vezi dacă nu te strînge pantoful, dacă nu stai prea mult în aer închis, sau dacă n-ai un început de ulcer. Educația este și ea totală. Ai obținut privilegiul aparent nevinovat ca nepotul tău să primească negația și să nu lucreze la țară. Atît. Primarul care a dat negația va mai da și altele, din proprie inițiativă. Prietenul nepotului a rămas singur și, chiar dacă nu știe sau nu spune, ceva s-a modificat în sufletul lui, ceva fără întoarcere și din toate faptele astea și miile de acest fel se strînge acel fapt care se opune educației, bunei educații. Trăim cu impresia că o excepție nu e gaură în cer. Ba este. Educația nu e apanajul exclusiv nici al școlii, nici al familiei, ci al fiecăruia în parte; facem educație fără să știm, în fiecare clipă a vieții noastre, chiar și în clipele cele mai intime.

Cam tot pe vremea începutului a apărut în insulă un tînăr care nu semăna cu nici unul de prin părțile acelea, iar pe deasupra mai era și elegant, și manierat și avea chip frumos și blînd. L-a primit cum se cuvine, iar după ce a discutat cu el în mai multe rînduri, chiar mai mult decît atît: l-a primit în căsuța lui. El, directorul, o cameră, oaspetele, o altă cameră. Mîncau împreună, discutau, se plimbau, munceau, iar nopțile lăsau ușa dintre camere întredeschisă ca să se poată auzi dacă vreunul își aducea aminte de ceva. Tînărul avea aplicație pentru mai multe meserii și la simpatia firească pe care o nutrea pentru el s-au adăugat respectul și interesul pentru cel ce știe munci. Pînă într-o zi cînd dintr-o mașină neagră au coborît mai mulți civili și s-au interesat de prietenul lui. Ai aici, l-au luat la sigur, un hoț celebru. La miliție, tînărul a mărturisit că venise acolo cu intenția de a prăda casa de bani. Erai mai mult decît liber, a insistat anchetatorul, de ce n-ai făcut-o? La această întrebare, tînărul a ridicat din umeri și a explicat că nu putea din cauza acelui om care-l primise ca pe un alt om și a tot amînat momentul pînă a fost prins... Dumitru Dumitru nu vrea să tragă din această întîmplare o concluzie-teză despre terapeutica muncii, cert este că un anchetator pedagog, un anchetator convins că și el trebuie să facă educație, ar fi speculat declarația băiatului și l-ar fi lăsat să muncească mai departe alături de oamenii din insulă, cărora li se alăturase nu numai din interes, ci și din plăcere.

Educație totală, deci! Toți sîntem educatori și toți sîntem educați. Educația începe cu începutul. Un filozof cu guler murdar la cămașă poate fi un prost cetățean și un prost cetățean produce în cetate un rău mai mare decît binele pe care ar putea sa-l aducă un bun filozof. Începutul înseamnă stăpînirea lucrurilor simple și fundamentale, de la acel bună ziua cu pălăria ridicată pînă la îngrijirea mormîntului mamei, al prietenilor sau al subalternilor. În educație nimic nu e mărunt, neînsemnat... Nimeni nu e scutit, în dublul sens: de a educa și de a fi educat. Recent a participat la mai multe întîlniri cu pionierii din comunele învecinate și a rămas impresionat, uimit, mișcat chiar de cît de interesați erau băieții aceia cu capetele chiluge și fetițele cu părul prins în codițe să afle amănunte despre județ, despre viața lui și a părinților lor, despre o mulțime de lucruri la care el nici nu se gîndise și încă acolo medita de ce întrebările acestor copii nu sînt date spre cercetare unor psihologi și sociologi care ar putea stabili astfel punctele de interes ale copiilor și atunci nu ne-am mai întreba de fiecare dată cînd sîntem puși să inițiem cine știe ce acțiuni ce să facem, de unde să începem, ce să le vorbim copiilor, de fiecare dată de la început, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic înaintea noastră. Educația este un lanț; fiecare verigă se leagă de cealaltă și la capătul lanțului ultima verigă se reîntîlnește cu prima și așa mai departe; tot ce pornește de la noi se întoarce la noi, pentru noi sau împotriva noastră. Ca să cunoști lumea mai întîi trebuie s-o construiești. Afli că nimic nu poate începe cu sfîrșitul. O casă nu începe de la acoperiș și un om matur și serios nu se formează învățîndu-l întîi legile mecanicii, tot la fel cum un muncitor modern în afara tabloului de comandă la care lucrează trebuie să știe să folosească în egală măsură telefonul, deodorantul, și să știe de asemenea drepturile și obligațiile deputatului de stradă. De foarte multe ori acestea din urmă se învață mai greu chiar decît lucrul la tabloul de comandă. Învățînd să muncim, învățăm să trăim, una fără alta nu se poate. Învățam cu toții, nu numai cîțiva, unii de la alții. Copiii de la părinți, dar și părinții de la copii. Cînd fiecare cuvînt de-al meu este aplaudat, nu mai știu deosebi vorba deșteaptă de aia proastă, aplauzele mi se cuvin toate, n-am pentru ce să mă mai bucur, sufăr doar cînd aplauzele încetează. Un copil care primește totul fără să dea în același fel pierde măsura; și, cum spuneam, dă impresia că-i lipsește ceva. Cînd ești sărac faci mai ușor educație. Cînd n-ai nimic, orice construiești se vede cu ochiul liber. Mai tîrziu trebuie să ți se arate ca să vezi și în cele din urmă trebuie să înveți să vezi...

Fotografie de ELENA GHERA

Dealtfel, este binecunoscut adevărul istoric că secuii au luptat alături de Ştefan cel Mare, de Petru Rareş, de alţi domnitori din Transilvania, ai Ţării Româneşti şi ai Moldovei, aşa cum, dealtfel, au luptat alături de români şi saşi şi alţi locuitori de altă naţionalitate.

NICOLAE CEAUŞESCU

Trecînd pe sub porţi de lemn sculptat, pe sub porţi cu acoperişuri-porumbare, am fost acasă la secuii de azi, la secuii contemporani.

La urmaşii acelor oameni care, adunaţi pe cîmpia de la Codlea, l-au silit pe Sigismund Bathory, principele Transilvaniei, să semneze, la 15 septembrie 1595, actul de libertăţi secuieşti, prin care, cu solemnitate, era confirmată şi eliberarea de iobăgie a tuturor bărbaţilor care, echipîndu-se pe propria lor cheltuială, se obligau «să slujească cu devotament ţara, fără ezitare, cu sabia, plătind la nevoie cu viaţa», precum şi a tuturor celor care — fie copii, fie bătrîni — participau la luptele împotriva oştilor otomane, lupte duse şi-n Banat, şi-n Moldova, şi-n Ţara Românească, sau care în aceste războaie fuseseră luaţi prizonieri.

La urmaşii acelor bărbaţi care — alcătuind două treimi din întreaga armată transilvăneană — au trecut munţii la începutul lunii octombrie 1595 şi, asemeni oştirii moldovenilor, s-au unit cu oastea lui Mihai Viteazul împotriva trupelor otomane conduse de Sinan Paşa, care ocupaseră Bucureştiul, cetatea de scaun a Tîrgovişteі şi ameninţau cu invadarea Transilvaniei.

La urmaşii acelor oameni care — potrivit concluziilor lui Nicolae Bălcescu în urma studierii izvoarelor rămase — au contribuit alături de români la eliberarea oraşelor Tîrgovişte şi Giurgiu şi la silirea cotropitorilor să fugă înapoi peste Dunăre.

La urmaşii acelor oameni care şi-au cîştigat libertatea cu plată grea, în vieţi şi-n alte grele sacrificii, dar care, întorşi la vetrele lor, s-au văzut înşelaţi de nobilii şi fruntaşii secui înstăriţi, care au pretins şi au obţinut nedreapta revocare a actului de la Codlea şi care au organizat un sîngeros plan de înăbuşire a oricărei încercări de răscoală a secuilor de rînd.

La urmaşii acelor bărbaţi care — însă — exact cu 380 de ani în urmă au înscris o pagină de glorie în istoria patriei noastre, răsculîndu-se — totuşi — împotriva acestui bine organizat şi odios duşman nestrăin.

La urmaşii acelora a căror participare la campania antiotomană a fost răsplătită cu acel «carnaval sîngeros» din iarna anului 1596, în care nobilii şi fruntaşii secuilor înstăriţi — trădîndu-şi cuvîntul dat — s-au năpustit asupra secuilor de rînd într-un chip care l-a făcut pe un cronicar al vremii să consemneze: «Păgînul nu ar fi făcut aşa ceva!»

La urmaşii acelora pe care Mihai Viteazul i-a înţeles, redîndu-le drepturile şi libertăţile şi pe care i-a avut ajutor, fie în luptele de la Şelimbăr, fie de la Mirăslău, cînd imperialii s-au aliat cu nobilii, fie în cele împotriva panilor polonezi.

Trecînd pe sub porţi de lemn sculptat, pe sub porţi cu acoperişuri-porumbare, am fost acasă la secui. Şi ne-am reîntors de-acolo cu imagini şi-o seamă de cuvinte şi gînduri ale lor. Ca să-i puteţi, mai direct şi mai tihnit, ori cunoaşte, ori redescoperi pe secuii de azi, în general, pe secuii contemporani din Covasna, în special, vă lăsăm singuri cu chipurile lor şi cu vorbele lor.

Dar, asemeni nouă, cînd o să treceţi pe sub porţile lor, să căutaţi, cu ochii înţelepţi ai minţii, ai gîndului, să căutaţi şi să găsiţi cuvinte săpate adînc acolo în lemnul acestor bătrîne porţi de ieri dar şi de azi spre mîine, să căutaţi, să găsiţi şi să recitiţi cuvintele unui alt bărbat cîrmaci care, peste veacuri, i-a înţeles şi îndreptăţit pe aceşti urmaşi ai unor oameni care, de-a lungul timpului, au luptat împreună cu românii şi cu locuitorii de alte naţionalităţi ai acestor pămînturi pentru libertate socială şi neatîrnare, zidind împreună o demnă istorie a patriei.

NELU IONESCU ■

inscripţie nouă pe o bătrînă poartă secuiască

Folosind admirabil posibilitățile oferite de pămîntul frămîntat al unor coline abrupte, arhitecții proiectanți din Sfîntu Gheorghe au creat județului Covasna o indiscutabil încîntătoare reședință.

Locul:
ÎNTREPRINDEREA TEXTILĂ «OLTUL» DIN ORAȘUL SFÎNTU GHEORGHE
Personaje și replici:

PATAKI KATALIN: Sînt o femeie ca oricare din țara asta: lucrez ca țesătoare și soțul meu lucrează tot aici, în întreprindere; am doi copii, pe Erika și Sandor; locuim bine într-un apartament de trei camere, într-un bloc. În viața profesională, cea mai mare grijă am avut-o cam prin '61, cînd s-au introdus războaiele automate, dar după cursurile de calificare am luat la examen o notă bună și s-a transformat în cea mai mare bucurie profesională. În viața de acasă — n-am avut pămînt eu, n-a avut pămînt el, nici din interes nu ne-am luat, încît necazurile ne-au ocolit. Nici cu soacra nu m-am certat. Cea mai mare bucurie a fost cînd, după zece ani de căsătorie, am avut primul copil. Copiilor vrem să le facem o viață mai bună, să-i dăm să învețe mai mult, pentru că materialicește noi putem și pentru că rezultatele școlare de pînă acum arată că și ei pot. Fetița e iute și pare să fie bună și în sport. Nimic deosebit, nu?

TANA ROZALIA: Da, sînt președinta comitetului sindical, dar mai bine să vorbesc despre colectivul nostru. Întreprinderea noastră a fost înființată acum aproape o sută de ani, în 1879; însă abia în anii socialismului a devenit mare din toate punctele de vedere. Cantitativ, pentru că alcătuim un colectiv de peste 2 500 de oameni — români și maghiari — dintre care 1 900 femei; și calitativ, pentru că am fost decorați cu Ordinul Muncii clasa I și am obținut titlul de Întreprindere fruntașă pe țară — locul I. Marea noastră dorință este să-l obținem și anul acesta; și credem că așa o să fie!

KARACSONY JENŐ (șef de atelier): Emoții sînt în fiecare zi. Dacă n-ar fi greutățile, lucrurile ar merge fără noi. Știu ce spun, am 27 de ani vechime.

FERENCZ IOAN și **GROSS ANTON** (primul este inginer și șef al Serviciului plan-dezvoltare, iar al doilea șef al secției țesătorie): Studiem posibilitățile de refacere și reutilare a halei vechi a țesătoriei. Căutăm o soluție în care întreprinderea să fie utilată cu 50 de mașini de țesut ultramoderne, fără suveici, dar și-n condiții de menținere a actualului ei profil. Această investiție e în fază de «setee» (studiu tehnico-economic). Acum să ne scuzați dar, ca și dumneavoastră, avem și noi urgențe mari. (Și totuși, cei doi, în scurtul răstimp în care am mai zăbovit în biroul dumnealor, și-au mai întrerupt o dată munca. Pentru că a intrat un muncitor cu mustăcioară care a început să le argumenteze problema lui — nu știu care, fiindcă vorbea în maghiară — să le-o argumenteze pe degete, unu, doi, trei, iar cînd a terminat cel mai înalt dintre cei doi șefi și-a frecat cu arătătorul de la dreapta buzele, apoi a luat o hotărîre și i-a dat soluția. Dar muncitorul parcă mai aștepta ceva. Șeful i-a mai spus cîteva vorbe, i-a zîmbit și muncitorul a zîmbit și el și-a plecat. Scene de-astea, eu unul, am văzut de nenumărate ori și la Timișoara, și la Galați, și la Suceava, și la Giurgiu, și-am consemnat-o numai pentru că, mie, scenele astea îmi spun multe și mă reconfortează)

Bokk Zsigmond bácsi (mijloc) sau istoria unei vieți și concluziile adunate într-o viață.

Imagini fotografice de ELENA GHERA

Locul:
COMUNA CERNAT, JUDEȚUL COVASNA
Personaje și replici:

KOÓS IOAN (șeful secției propagandă din cadrul Comitetului județean de partid): Cernatul e o comună de oameni pe care-i cunosc bine. Atît de bine, încît mai mult doresc să-i cunoașteți direct decît să vă vorbesc eu despre ei.

BOKK ZSIGMOND bácsi: Am 65 de ani și-s pensionar. Am două fete, una profesoară și una țesătoare. Prima a făcut doi copii și, totodată, m-a făcut bunic. Am trăit deci și-n timpurile vechi și-n timpurile noi. Îmi plac cele de acum pentru că cine muncește are și casă și viitor pentru copii, are de toate; înainte munceai și nu-ți puteai ține familia. Toată viața mea așa a fost cum am să înșir acum: după cinci clase primare am plecat la lucru; prin '27 a fost criză și n-am găsit de lucru și m-am întors acasă la părinți și am cumpărat un cal rău și m-am făcut agricultor; apoi am făcut armata; apoi am plecat la București și am lucrat pe Calea Victoriei numărul 114, ca tapițer, la un magazin de mobilă, dar n-am fost plătit cum trebuie, am făcut grevă și m-a dat afară; am fost trei luni șomer, apoi am lucrat la Toma Tomescu pe lîngă Biserica Albă; apoi iar m-am întors acasă; mi-am luat soții din Covasna, două; în '47 am intrat în partid; doi ani am fost activist din aceia fără leafă; apoi am fost prin școli n-am reușit la început să facem colectivă și atunci am făcut întovărășire doar cu: 24 de membri; 25 de ani am fost secretar al organizației de bază și 2 ani secretar al comitetului comunal; la C.A.P. am fost și președinte; acum, ca pensionar, ajut la ce pot, dar am doi copii mici, nepoții, și nu prea am timp. Timpurile grele au fost, acum sînt gata făcute toate. Cine lucrează poate să trăiască, are intrare la toate și nici nu mai este făcut boanches. Sînt mulțumit, păcat că-s bătrîn. Acum să am 40 de ani, să folosesc ce am! Am fost săraci și cu haine rupte, acum avem teve. Viața mai departe e a copiilor. E bună munca partidului că îl face pe om să trăiască după muncă.

CSICSÓ PÉTER (secretar al comitetului de partid și primar al comunei Cernat): Vă spun, vă arăt și vă duc unde vreți, dar pentru că tot sînteți cu mașina și Molnar Istvan bácsi s-a îmbolnăvit și nu-și lasă nevasta să anunțe doctorul, să trecem întîi pe la circumscripție, apoi la muzeul comunei ori unde vreți. Deci, așa: avem vreo 900 hectare cu cartofi, cu o producție medie de două vagoane la hectar; avem vreo 800 hectare cu grîu, vreo 800 hectare cu orzoaică, vreo 310 cu sfeclă, vreo 20 cu zarzavat, vreo 20 cu mac; și, în medie, ziua-muncă la noi se plătește cu 49 lei. La București aveți cartofi și de la noi. Și vin delegați pentru cartofi de sămînță din multe județe; că avem soiuri bune.

Locul:
DRUMURILE JUDEȚULUI COVASNA
Personaj și replici:

BACIU GHEORGHE (șofer cu 24 de ani la volan): Sînt român din comuna Valea Mare, județul Covasna. Nu știam că Gabor Aron a făcut tunuri din clopote, pentru revoluționarii de la 1848, și nici că a fost însurat cu o româncă; dar eu m-am însurat cu o unguroaică — Elisabeta — din comuna Kolnik, care lucrează la întreprinderea locală «Mobila» din Sfîntu Gheorghe și are Ordinul Muncii clasa a III-a. Avem două fete: Ana și Mariana. La răscruce, luați direct cursa spre Brașov sau vă duc la Sfîntu ?

Locul:
MUZEUL JUDEȚULUI COVASNA, ORAȘUL SFÎNTU GHEORGHE
Personaj și replici:

Dr. SZEKÉLY ZOLTAN (director al muzeului, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice): Sînt din această regiune și mă trag dintr-o familie de secui. Familia mea e atestată în comuna Reci — în însemnări familiale și în registrul de recensămînt al bărbaților care făceau serviciul militar — din anul 1480. Ca și tatăl meu, am terminat liceul din Sfîntu Gheorghe, unde am fost și profesor. Anul acesta împlinesc 40 de ani de activitate și 39 de ani în muzeologie. Iar director sînt din '45. Am fost coleg de săpături arheologice cu profesorul Petrescu Dîmbovița. Am colaborat 30 de ani cu Ion Nestor și i-am fost și prieten; dînsul m-a îndemnat să fac cercetare arheologică. Am avut colegi cu care am legat prietenii netulburate de nimic: profesorul universitar I.I. Rusu, dr. Octavian Floca, fost director al muzeului din Deva, Marius Moga, director al muzeului din Timișoara. Aparținem unei generații care la Cluj-Napoca a primit o pregătire excelentă. Profesorii mei — Teodor A. Naum, Ștefan Bezdechi și Constantin Daicoviciu, cărora apoi li s-a adăugat influența personalității profesorului Nestor — prin comportare și pregătire, au pus sigiliul pe întreaga mea muncă de profesor și cercetător. Deci, un secui format de profesori români. Grija omului de știință este să facă în primul rînd știință. Iar în ultimii 30 de ani am avut posibilități materiale excelente pentru cercetări și depistări. Gama largă de probleme abordate, precum și rezultatele obținute o dovedesc. Am adus multe lămuriri problemelor istoriei nu numai a județului, ci și a României. Le-am susținut la simpozioane și congrese naționale și internaționale. Cu prilejul Congresului de tracologie, care va avea loc în septembrie în țara noastră, la București, va apare un volum omagial în care va fi cuprinsă și o lucrare a mea, rodul unei activități de-o viață. Ca secui m-am simțit obligat să fac cercetări și cu privire la istoria secuilor. Rezultatele sînt modeste dar bune, am clarificat unele probleme. Regret că viața e foarte scurtă; iar problemele pe care un cercetător vrea să le rezolve sînt multe. N-avem ce face, trebuie să mai lăsăm de lucru și urmașilor. Am un băiat care face Facultatea de istorie la Cluj-Napoca. Sper că porțiunea mică de probleme rezolvată de mine va fi continuată de el și de întreagă această generație tînără, care se pregătește, mai bine și în condiții noi, chiar pentru arheologie; noi ne-am pregătit pentru cariera de profesor — formația mea e de filolog clasic — și-apoi, prin vocație și practică, am ajuns la arheologie. Ei au altă șansă din partea istoriei.

FIȘE PENTRU EPOPEEA NAȚIONALA

UN MOD DE A MĂSURA „PETRECEREA NOASTRĂ PRIN VREMI" II

5. UN CEASORNIC PENTRU ETERNITATE

Se nasc cîteva întrebări firești pe care ne propunem să le abordăm separat:

a) — Cum se ținea evidența celor 47 de săptămîni ale fiecărui an, astfel încît să se cunoască momentul sfîrșitului unui an și începutul anului următor, fiindcă știm acum că ele se aflau mereu în locuri diferite?

Observăm că micul sanctuar nu ne oferă nici un suport material pentru această evidență (concretizat în stîlpi sau lespezi). Atunci, în mod justificat, ne îndreptăm atenția spre marele sanctuar circular, piesa centrală a monumentelor de la Sarmizegetusa. Și dacă ținem seama de faptul că, la toate civilizațiile existente înaintea erei noastre, cunoașterea și anunțarea începutului și sfîrșitului unui an era privilegiul foarte bine apărat al conducătorilor și preoților, căutarea în marele sanctuar a sistemului de memorare a succesiunii săptămînilor unui an apare ca firească și îndrituită.

Sistemul căutat este absida centrală (notată cu «D» și formată din două grupe, una de 13 și una de 21 stîlpi)! Iată motivele:

Considerînd fiecare stîlp al absidei o săptămînă și plecînd la început de an din punctul «3» (fig. 1), în același sens de rotire ca și la micul sanctuar (adică invers acelor ceasornicului sau trigonometric), vom număra succesiv:
13 săpt. + 21 săpt. + 13 săpt. = 47 săpt.

Satisfacția descoperirii metodei de memorare a săptămînilor unui an este accentuată și de faptul că aceasta respectă principiul rotirii, enunțat și comentat mai înainte.

Pentru anul următor, numărătoarea trebuie începută tot din punctul «3» (altfel succesiunea de numărare a săptămînilor ar fi 21+13+21=55, deci nesemnificativă) și așa apare o nouă calitate a absidei centrale ca sistem de memorare a săptămînilor: saltul simbolic în conținut și real în practica de evidență, efectuat la «schimbarea» anului. Nu știm care era pe atunci conținutul acestui salt simbolic, de la vechiul an la noul an, dar știm că ideea domină și azi sărbătorile ANULUI NOU, și că nu greșim dacă afirmăm că originea acestor obiceiuri se află undeva în străfundurile istoriei neamului. În cuvintele zilelor noastre acest salt indică modificarea (crescătoare) coordonatei timp — cea de-a patra coordonată a sistemului în care existăm dintotdeauna — coordonată care niciodată nu este aceeași, ci etern majorată cu durata anului ce tocmai s-a sfîrșit. Saltul nu contravine ideii rotirii continue, deoarece absida centrală este un fel de memorie a unor unități formale (săptămînile), ea este un «registru» de evidență, pe cînd micul sanctuar este reprezentarea în piatră a ideii continuității și ireversibilității veșnice a timpului.

Absida centrală împarte cele 47 de săptămîni ale unui an în 3 grupe (de 13, 21 și 13 stîlpi), pe care dacă ne hotărîm să le denumim trimestre, înseamnă că am enunțat o nouă ipoteză. Mult timp am oscilat în jurul acestei idei din cauza nehotărîrii în a decide dacă această subdiviziune a anului este formală sau este legată de o anumită îndeletnicire sau de anumite obiceiuri ale acelor timpuri. Iar timpurile acelea sînt atît de îndepărtate, încît orice ipoteză este, considerăm noi, un act de curaj și de responsabilitate, deoarece, de foarte multe ori, rațiunea, singurul instrument de investigare la îndemîna cercetătorului, poate să «nască monștri». Vă propunem să citim împreună următorul pasaj:

«Prin perioada de vegetație se înțelege acea perioadă din cadrul ciclului biologic anual în care fenomenele de viață se manifestă atît de puternic la exterior, încît pot fi sesizate și măsurate. În fapt, perioada de vegetație reprezintă tot o adaptare biologică a plantei la periodicitatea termică anuală și în primul rînd la temperaturile ridicate din primăvară și vară. Perioada de vegetație începe cu mișcarea de primăvară a sevei (plînsul) și durează pînă la căderea ultimelor frunze...»

Acest pasaj, citat din lucrarea «Viticultura» a prof. dr. doc. T. Martin, este de fapt suportul ipotezei noastre: cele trei trimestre ale anului dacic erau legate direct de perioada de vegetație a viței-de-vie, planta despre care se știe că era cultivată cu siguranță încă cu 3000 de ani î.e.n. (perioada prefiloxerică), că era implicată puternic în cultul și riturile strămoșilor noștri și că ea a constituit pe vremea lui Burebista obiectul unei intervenții reformatoare, caz fără precedent în istoria altor popoare.

Ipoteza enunțată se bazează pe faptul că perioada de vegetație a viței-de-vie, pentru zonele dovedite azi a fi fost cultivate mult înainte de domnia lui Burebista, era cuprinsă între 160 și 170 de zile. Aceste cifre se suprapun surprinzător peste durata trimestrului de 21 de săptămîni dacice, marcat în absida centrală (trimestrul lung).

Pentru ca vița-de-vie să devină o problemă de stat din cauza cultivării sale excesive, este neîndoielnic că epoca lui Burebista era o perioadă a dezvoltării maxime a unei practici cu o vechime de mii de ani. Urmarea logică a acestei constatări, coroborată cu ipoteza trimestrelor, este una singură: structura anului dacic, reflectată în sanctuarele de la Sarmizegetusa, are origini ce se situează cu mult înaintea domniei lui Burebista.

b) — A doua întrebare la care trebuie să căutăm un răspuns este legată de valorile inegale în zile (dar egale ca număr de săptămîni) ale anilor măsurați pe micul sanctuar. Să o enunțăm: cum se justifică faptul că valorile în zile ale anilor fluctuau? Oare explicația trebuie căutată în nivelul redus al cunoștințelor astronomice ale acelor vremi? Credem că folosirea ipotezei nivelului scăzut al cunoștințelor astronomice este cea mai comodă soluție, dar nu și cea mai riguroasă.

Să revenim la tab. 2, și pentru ciclul de 13 ani calculat (conform motivațiilor anterioare), să determinăm numărul total de zile:

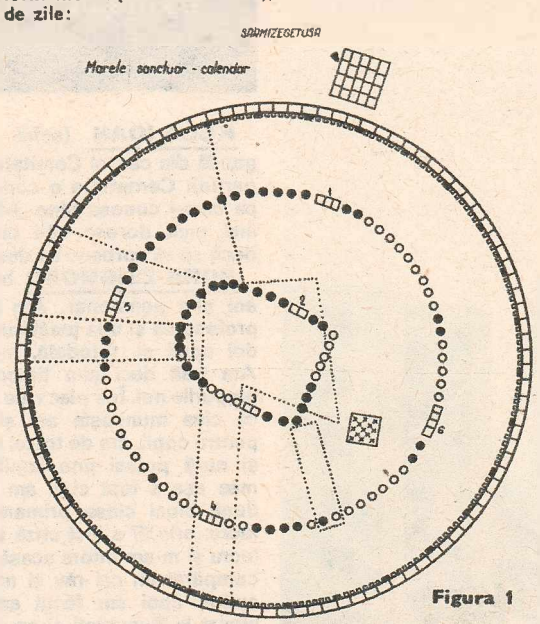

Figura 1

366 + 365 + 364 + 367 + 364 + 366 + 365 + 364 + 366 + 365 + 366 + 365 + 364 = 4747 zile.

Ce cifră frumoasă! Și culmea, numărul de rotații complete efectuat, în cei 13 ani, pe micul sanctuar, pentru a aduna 4747 zile este de 47! Această cifră se determină prin următorul calcul:

dacă 1 an corespunde la $3\frac{8}{13}$ rotații pe micul sanctuar

atunci 13 ani reprezintă $3\frac{8}{13} \times 13 = 47$ rotații.

Să alegem drept criteriu de comparație valoarea actuală a anului; adică 3 ani de 365 zile și al 4-lea de 366 zile. Să calculăm deci 13 ani după sistemul de azi:
366 + 365 + 365 + 365 + 366 + 365 + 365 + 365 + 366 + 365 + 365 + 365 + 366 = 4748 zile.

Deci, diferența totală între un ciclu de 13 ani dacici și 13 ani actuali este de numai o zi, iar faptul că această diferență este în minus, dă pe de o parte posibilitatea reală a corectării anului dacic (convențional), prin adăugarea unei zile (probabil zi de sărbătoare) la încheierea unui ciclu de 13 ani, și, pe de altă parte, ne întărește certitudinea veridicității măsurării timpului cu acest sistem, prin aceea că, corectarea cu adăugarea unei zile — sistem practicat și astăzi — nu contravine legii scurgerii continue, în același sens, a timpului (de exemplu: dacă suma zilelor unui ciclu de 13 ani ar fi 4749 zile, — adică o diferență de o zi în plus — pentru corectare ar fi necesar ca două zile succesive să aibă aceeași dată la fiecare 13 ani).

Pînă acum am ajuns la ideea corectării fiecărui ciclu de 13 ani cu o zi, prin comparație cu calendarul actual (și el convențional) pe care însă strămoșii noștri nu aveau cum să-l cunoască. Ca să demonstrăm că exista ideea de corectare a calendarului, și că aceasta avea la bază un raționament logic (să zicem, un raționament de comparare a două mărimi), este necesar să dovedim că în construcția sanctuarelor există un suport material al acestui raționament. Pentru aceasta ne vom opri din nou atenția asupra absidei centrale, despărțită așa cum s-a mai arătat în două grupe inegale, prin 4 lespezi (fig. 1); dacă corectarea unui ciclu de 13 ani se făcea prin marcarea uneia din lespezi, înseamnă că am găsit suportul material căutat pentru raționamentul de corectură — adică analogia o lespede = o zi de corectură — și că după epuizarea marcării celor 4 lespezi se ajunge la ideea existenței unor unități de timp mai mari decît ciclurile de 13 ani, pe care le vom denumi perioade și care se întind pe o durată de: 4 × 13 ani = 52 ani.

Pe măsură ce adunăm argumente și ipotezele introduse capătă tot mai multă consistență, descoperim precizia crescîndă a calendarului și ne dăm seama că această precizie este mult mai mare decît s-a bănuit vreodată. Și atunci, să ne asumăm «riscul» comparării calendarului străbunilor noștri, în care este inclus și sistemul de corectură, cu calendarul astronomic exact (adică cel avînd anul egal cu anul tropic de 365,242198 zile), ca să observăm după cîți ani dacici, însumarea mijmilor acestei valori astronomice exacte conducea la o abatere sesizabilă și măsurabilă în sistemul cu numere întregi, reprezentat de cele două sanctuare. Cea mai mică unitate de timp a calendarului dacic era ziua și, pe această bază, tratînd matematic problema, am determinat un șir de valori ca soluții, dintre care primele două sînt: 87,49848 ani și 103,99948 ani. Fiindcă nu se putea lucra cu un număr fracționar de ani, cele două soluții se transformă în numere întregi prin rotunjire. Cea mai mică eroare de rotunjire (în fapt infimă) o oferă soluția a doua. Am aflat astfel că după trecerea a 104 ani calendarul dacic trebuia corectat cu încă o zi, față de durata aceleiași perioade, calculată cu valoarea anului tropic.

Să ne ordonăm împreună ideile:

Perioada de 104 ani, demonstrată ca mai sus, este formată din 8 cicluri de 13 ani fiecare (această constatare, vă mărturisim sincer, a fost și peste așteptările noastre), motiv care ne întărește convingerea că dacii își divizau timpul în cicluri de 13 ani, aveau perioade de 52 ani (vezi cele 4 corecturi de pe absidă), și că două perioade de 52 de ani formau marea perioadă dacică de 104 ani.

Cititorilor care se îndoiesc de existența marilor perioade dacice de 104 ani le oferim și suportul material al acestora și-i îndemnăm să recitească descrierea construcției marelui sanctuar și să observe că cercul «A» este compus din 104 lespezi. Să denumim acest cerc cercul de memorare în ani a scurgerii secolelor dacice (de cîte 104 ani). Bănuim că nu se poate să nu fi existat o zi de mare semnificație, în care să se fi sărbătorit trecerea de la o mare perioadă la alta și care zi să fie tocmai ziua de corectură a secolului dacic (ziua următoare încheierii unei rotații complete pe cercul «A»). Cu această corectură, **timpul măsurat pe calendarul dacic rămînea în urma timpului astronomic exact cu 4 ore 31 minute și 34,3488 secunde la 104 ani:**

365,242198 × 104 − (4748 × 8 + 1) = 0,18859 zile;

0.18859 × 24 ore = 4.526208 ore = 4 h 31'34,34".

c) — Să ne întoarcem la punctul de plecare al tuturor raționamentelor noastre, adică la micul sanctuar, și să răspundem acum la întrebarea: de ce construcția acestui mic sanctuar este asimetrică atît în privința numărului stîlpilor din grupe (săptămîni), cît și în privința poziției grupelor pe circumferința cercului? Răspunsul la această întrebare dificilă pusă acum, după ce avem un sistem unitar de gîndire și interpretare, este relativ simplu, dacă înțelegem că principiul de evidență a zilelor unui an se bazează pe un sistem de numărare (prin adiție) și de corectare cu numere întregi (sistem care dealtfel stă și la baza calendarului de azi, ca și a altor calendare, pentru simplul motiv că nu pot exista zile fracționare). Atunci, deoarece săptămînile erau inegale ca număr de zile, deoarece punctul de plecare în numărarea zilelor unui an este mereu altul (în cadrul unui ciclu de 13 ani) și deoarece, ca o consecință a schimbării permanente a punctului de plecare, numărul săptămînilor de excepție în cadrul unui an se modifică (vezi tab. 2, cifrele accentuate), valorile în zile ale anilor sînt numere întregi, fluctuante în așa fel, încît suma lor, socotită după 13 ani, să difere față de valoarea reală cu numai o zi, adică cu un număr întreg de corectură (cum dealtfel am și considerat la corectura ciclurilor pe absida centrală).

După ce am răspuns la aceste întrebări, putem să vă prezentăm și cîteva interpretări:

Baza constructivă a micului sanctuar este săptămîna. Numărul de zile al unei săptămîni se stabilește prin convenție, dar, de obicei, se uită că această convenție este la rîndul ei motivată de necesități fiziologice; alternanța unui număr de zile de lucru cu o zi de odihnă. Conținînd ideea de mai sus, calendarul nostru strămoșesc este superior multor altor calendare.

Deoarece rotirea pe micul sanctuar era continuă, ritmicitatea succesiunilor săptămînilor era imuabilă, și de aceea credem că ea nu putea constitui un secret pentru popor. Însă faptul că evidența datelor mai importante (anunțarea în avans a datei Anului nou, a «plînsului» viței-de-vie — începutul trimestrului lung —, a zilelor de sărbătoare prilejuite de corectura calendarului, evidența anilor, ciclurilor, perioadelor și marilor perioade) se făcea separat, în marele sanctuar, ne duce la gîndul că acesta era privilegiul învățaților acelor vremi: conducătorii și preoții daci. Ne păstrăm însă o oarecare rezervă în legătură cu interpretarea de mai sus, deoarece astfel de evidențe se mai puteau ține și în alte construcții dacice. Construcții cu aspectul absidei centrale se mai întîlnesc pe teritoriul Daciei, fapt care conduce și la întrebarea: evidența pe construcții absidale era centralizată sau descentralizată? Problema rămîne în discuție, mai ales că aceste abside întîlnite în alte părți ale teritoriului Daciei puteau să fie doar o imitație a formei (probabil sacră) absidei marelui sanctuar.

d) — Care este stîlpul de la care începea numărarea zilelor unui ciclu de 13 ani? Deși sistemul-calendar nu depinde de răspunsul la această întrebare, totuși, ca o curiozitate, dorim să arătăm că în cazul cînd stîlpul de origine este cel corespunzător punctului «a» (fig. 4) se obține o succesiune a anilor (conf. tab. 2) de forma:
366; 365; 364; 367; 364; 366; 365; 364; 366; 365; 366; 365; 364.

Dacă acest șir de 13 ani îl grupăm după regula:
3, 2, 3, 2, 3, obținem:

366	365	364	X	X	X
367	364		X	X	
366	365	364	X	X	X
366	365		X	X	
366	365	364	X	X	X

Așa putem să presupunem că în cadrul unui ciclu de 13 ani existau 5 subcicluri alternante, însumînd: cele de 3 ani 1095 zile, iar cele de 2 ani 731 zile. Observați că această grupare a anilor unui ciclu de 13 ani respectă alternanța semnelor de pe platforma aflată în interiorul marelui sanctuar, numită «vatra de foc» (fig. 1).

Credem că pînă acum am reușit să vă convingem că semnele de întrebare pe care le-a ridicat micul sanctuar au dispărut.

6. AL DOILEA «CADRAN» AL CEASORNICULUI PENTRU ETERNITATE

V-am rămas însă datori cu o serie de alte interpretări legate de marele sanctuar circular. Despre rolul cercurilor «B» și «C» nu am amintit încă nimic și se știe că cercul «B», cu cei 180 de stîlpi ai săi, a constituit baza raționamentelor, după care dacii aveau un calendar de 360 zile, corectat, în raport cu anul astronomic, o dată la 34 ani. Nu negăm această ipoteza a cercetătorilor anteriori, ci dorim ca aplicînd și în acest caz principiile raționamentelor noastre, să extragem concluzii viabile (privind aceste două cercuri) deoarece sistemul cu corectura la 34 ani este mult prea inexact, încălcînd printre altele regula elementară a succesiunii anotimpurilor. Ca urmare, în ideea echivalenței unui stîlp de pe cercul «B» cu o zi de 24 ore și acceptînd cu caracter provizoriu anul de 360 zile (rezultat în urma a două rotiri complete pe cercul «B»), să determinăm numărul de zile pe care îl conține un ciclu de 13 ani:

13 ani × 360 = 4680 zile.

Diferența față de ciclul de 13 ani de pe micul sanctuar, demonstrat ca fiind un calendar extrem de precis este de:

4748 zile — 4680 zile = 68 zile.

Cercul «C» are deci un sens foarte concret: cei 68 de stîlpi ai săi serveau, în decursul unui ciclu de 13 ani de 360 zile, la corectarea acestora. Corectura de 68 zile se distribuia în interiorul unui ciclu de 13 ani, după niște reguli pe care le vom expune cu o altă ocazie. Important însă este că după un ciclu tot de 13 ani, și acest calendar dădea o măsură la fel de apropiată față de timpul astronomic ca și calendarul micului sanctuar, și deci avea aceleași cicluri, perioade și mari perioade ca acesta.

Faptul că anul de 360 zile era constituit din grupe de 6 zile, (60 grupe la cele două rotații pentru un an), care și ele pot fi numite săptămîni, și că săptămînile de pînă acum erau în general de 8 zile (cu două excepții), ne face să interpretăm calendarul de pe micul sanctuar și absida centrală ca unul cu caracter «civil», iar calendarului constituit din cercurile «B» și «C» să-i dăm denumirea de calendar «religios». Dealtfel, la majoritatea popoarelor din vechime existau de obicei două calendare, unul civil și unul religios, ultimul avînd întotdeauna un număr mai mare de sărbători decît primul.

Remarcăm de asemenea o proprietate importantă a celor două calendare dacice «civil» și «religios»: precizia lor este identică fără să fie necesară punerea lor de acord după un ciclu, fapt ce constituie încă o dovadă că la baza creării lor a stat un sistem unitar de gîndire.

În ce privește numărul de corecții pe care le presupun calendarul dacic «civil», calendarul dacic «religios» și calendarul actual, pentru a se apropia în precizia măsurării timpului de reperele astronomice, se poate prezenta următoarea situație, pentru o mare perioadă dacică de 104 ani:

— calendarul «civil» — 9 corecturi;
— calendarul «religios» — maximum 105 corecturi;
— calendarul actual — 25 corecturi.

Regăsim oare în acest monument al curgerii timpului și un calendar lunar? Se pare că răspunsul trebuie să fie afirmativ, în sensul că aceia ce au conceput «arhitectura» marelui sanctuar circular au vrut să marcheze și modul în care măsoară timpul «regina nopții». Mai întîi, avem posibilitatea de a înmulți stîlpii din cercul «C» de cinci ori, și apoi, adăugînd lespezile celor patru praguri să ajungem la 354 zile, cîte are anul lunar. ($68 \times 5 = 340$; $340 + 14 = 354$). Observăm însă posibilitatea existenței și a unui calendar întocmit după fazele lunii, capabil a funcționa «desfășurat». Cercul de 104 blocuri de andezit îl putem privi și în sensul că fiecare bloc reprezintă o zi. Să separăm acum cele 104 zile în patru grupuri de cîte 26 zile fiecare și să intercalăm imaginar între aceste grupuri lespezile care compun pragurile cercului «C», adică cele patru praguri dispuse în cruce, două de cîte patru lespezi și două de cîte trei lespezi. Rezultă următoarea succesiune a lunilor: $26 + 3 = 29$; $26 + 4 = 30$; $26 + 3 = 29$; $26 + 4 = 30$. Astfel, imaginîndu-ne o triplă «rotire», avem un an lunar de 354 zile, compus din 6 luni de 29 zile și șase luni de 30 de zile, alternînd între ele.

Fără a detaila aici, ne mărginim doar să spunem că marele sanctuar circular oferea și posibilitatea marcării perioadelor sinodice a planetelor ce se pot vedea cu ochiul liber.

7. UN MODEL ORIGINAL PENTRU NEÎNTRERUPTA CURGERE A TIMPULUI

Ca monumente ale științei și înțelepciunii, sanctuarele Sarmizegetusei sînt singulare în istoria omenirii.

Originalitatea lor este la fel de pregnantă în modul de a măsura curgerea timpului, ca și sub celelalte unghiuri ale rolului lor, pe care le vom analiza în viitor.

Exactitatea uimitoare a calendarului dacic este o dovadă nu numai a vechimii preocupărilor pentru observarea sistematică a fenomenelor cerești, notarea, ordonarea, compararea concluziilor și elaborarea unor modele tinzînd spre o tot mai mare perfecțiune, ci și a altitudinii la care se situa matematica lor. Fără a insista asupra comparațiilor, să ne amintim doar că în timp ce înțelepții Daciei măsurau cu asemenea precizie scurgerea timpului, Galii aveau un calendar compus din 12 luni, 6 de 29 și 6 de 30 zile (total 354), la doi ani și jumătate intercalînd cîte o lună de 30 zile, spre a restabili oarecum echilibrul în raport cu anul solar; egiptenii adăugau la sfîrșitul fiecărui an de 360 zile cîte 5 zile; chinezii, după folosirea anului solar de 360 zile au trecut la anul lunar cu 12 luni a 30 zile timp de cîte 12 ani, alternînd cu perioade de 7 ani, cînd anii aveau 13 luni a 30 zile; iar grecii, după o serie de reforme calendaristice, culminînd cu reforma lui Meton, au ajuns la sistemul întemeiat pe anul lunar cu lunile de 29 și 30 zile, alternînd 11 ani cu 355 de zile și 19 ani cu 354 zile. Chiar și calendarul «Iulian», care ajungea la remarcabila exactitate a anului tropic de 365,250 zile, era mai puțin exact decît calendarul dacic.

În timp ce popoarele antichității întocmeau liste și tabele pentru observațiile lor astronomice și pentru alcătuirea calendarelor, îndepărtații noștri strămoși au folosit cercul pentru a «întipări» curgerea timpului, ca și cum ar fi vrut să spună că această dimensiune a existenței noastre e o curgere neîntreruptă. Totodată, prin modul în care se «marca» trecerea la un nou an prin «saltul» realizat în absida marelui sanctuar circular, parcă ar fi vrut să spună că deși timpul curge neîntrerupt, pentru

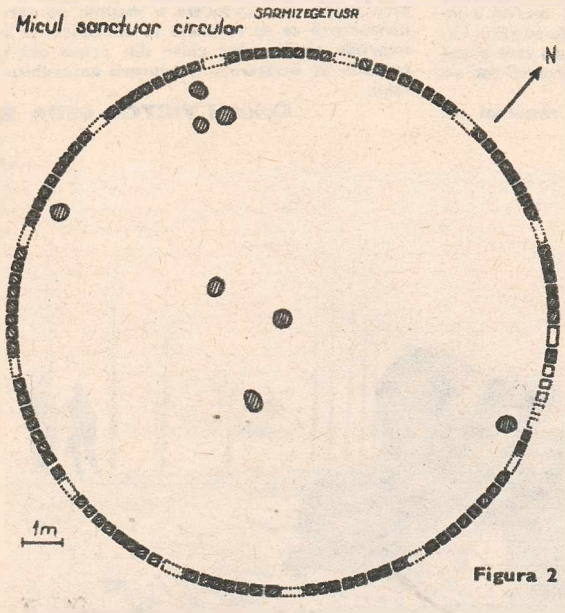

Figura 2

noi e o repetabilitate înnoitoare, că deși trecem prin același timp, pentru noi fiecare an e totdeauna altul.

Măsura timpului, prin imaginea cercului, prin fantastica ei exactitate, viza eternitatea. Dar fiindcă noi, oamenii, care ne petrecem prin vremi sub semnul finitului, simțim nevoia să împărțim curgerea timpului la valori care au semnificație pentru «timpul nostru», cercurile monumentelor nu sînt linii continui, ci formate din stîlpi, din lespezi, adică din acele unități, acele «popasuri» care compun măsurile vieții noastre.

O altă singularitate a monumentelor noastre e și prezența acelor asimetrii (săptămîni și ani cu valori diferite), care la dimensiunile repetabilității ciclurilor de 13 ani se regăsesc în armonioase simetrii, care parcă ar vrea să ne sugereze că nesfîrșita curgere a timpului se făptuiește în ritmuri deosebite, sau, altfel spus, e o curgere ondulatorie. Fluctuanța asimetriilor, care duce la autoregîarea măsurii timpului, parcă ne-ar sugera o linie ce spiralează în jurul valorii exacte a timpului astronomic.

S-a stins oare o asemenea cultură, o asemenea spiritualitate? Ivar Lissner are dreptate atunci cînd afirmă că «O cultură apusă poate ațipi un moment, poate visa în marea nemăsurată a mileniilor și a amintirilor. Ea poate fi îngropată, acoperită sub greutatea apăsătoare a pietrei și a pămîntului. Și totuși ea se află în noi, chiar dacă vestigiile ei materiale sînt încă nedescoperite și ascunse undeva departe». Spiritualitatea celor care au ridicat sanctuarele Sarmizegetusei a răzbătut prin milenii în forma solară a horelor, în succesiunea ritmică a dansului fetelor de la Căpîlna, în motivele sculptate ale porților, în acel intraductabil cuvînt «dor», raport între devenire și veșnicie, ecou și chemare a veșniciei și totodată reîntoarce spre finit; în concepția apartenenței la eternitate din finalul celei mai frumoase dintre poeziile lumii — Miorița —, în spiritualitatea care a dat naștere mitului meșterului Manole, a celui care înțelegînd finalitatea destinului uman ajunge la gîndul superior al unicului mod de a înfrînge destinul nostru de «trecători prin vremi», prin împlinirea binelui și frumosului, prin un sens superior conferit vieții noastre.

Dr. EMIL POENARU ■
Ing. CORNEL SAMOILĂ ■
Ing. ȘERBAN BOBANCU ■
— Universitatea din Brașov —

E CHIAR AȘA DE MARE ȘI TARE STANCU BUDOI?

În data de 11 februarie am primit la redacție o scrisoare semnată de cetățeanul Gheorghe Văduva. Eram înștiințați că dumnealui locuiește, ca proprietar, în același imobil, strada Dr. Demostene, nr. 47, sectorul 6, cu numitul Stancu Budoi, chiriașul său. Pe la sfîrșitul anului 1974, ni se spune în scrisoare, s-a deplasat la fața locului, adică pe stradă, o tovarășă de la întreprinderea la care lucra pe-atunci Budoi și a cerut niște relații în legătură cu comportarea acestuia. «Deși eu n-am dat nici un fel de relații, întrucît nu am fost atunci acasă, numitul Budoi a declanșat împotriva mea o adevărată campanie de insulte și amenințări care au culminat cu chemarea mea, ca pîrît, în fața instanțelor de judecată. Vă rog pe dumneavoastră să faceți lumină în acest caz deoarece eu am comunicat cele de mai sus întreprinderii unde lucrează acum Budoi (OSIM — n n.), dar măsurile au întîrziat să apară, iar situația se înrăutățește pe zi ce trece». Va să zică un nou episod de pe frontul atît de vechi și-ntunecat al războiului dintre proprietari și chiriași.

În data de 25 februarie (deci la numai două săptămîni de cînd primiserăm noi scrisoarea), cu un aparat de fotografiat în mînă, Gheorghe Văduva trecea pe lîngă o mașină galbenă, o «Dacia-1300», proprietatea OSIM-ului, unde Budoi lucrează ca șofer. Bănuind că Văduva i-ar fi fotografiat mașina, Budoi îl înjură într-un dulce stil de mahala și îi cere aparatul de fotografiat spre verificare. Văduva nu i-l dă. Budoi se apropie amenințător de Văduva, care o ia la fugă. Este ajuns în capătul străzii, înghiontit zdravăn, i se smulge aparatul și se constată că aparatul nu avea film, drept care Budoi îl azvîrle direct pe trotuar. Între timp, Văduva făcea apel la toți oamenii care treceau întîmplător pe stradă. Asistînd la toată întîmplarea, un cetățean dintr-un bloc de vizavi se-ndură și, la insistențele lui Văduva, telefonează la miliție. Auzind că e vorba să vină miliția, Budoi vrea, inexplicabil, să fugă, dar Văduva se postează în fața mașinii. Hotărît să fugă, Budoi demarează și-l lovește cu botul mașinii pe Văduva, care cade pe capotă. În loc să oprească, Budoi accelerează și, la o cotitură, frînează brusc, iar Văduva este azvîrlit cît colo. Din fericire, se alege doar cu spaima. Budoi, fără să-l intereseze dacă proprietarul său are sau nu nevoie de un prim ajutor (știind că Văduva este pensionat de boală cu un diagnostic extrem de sever, încît nici nu mai pomenim numele bolii), fuge. Fără comentarii! Menționez că Budoi aflase, nu se știe cum și de unde, că Văduva se adresase revistei noastre.

Pornind de la acel amanunt cuprins în scrisoare: «o tovarășă de la întreprinderea unde lucra Budoi s-a deplasat pe strada noastră», am ajuns la INCREST, unde am stat de vorbă cu Teodora Dudaș, inspector principal al serviciului plan, dezvoltare, personal și planificare. «Deși n-a lucrat la noi decît patru luni de zile, Budoi ne-a făcut greutăți și-ncurcături cît alții în zece ani. A venit la noi în luna iulie, dar transferul l-a adus de-abia în octombrie. De ce atît de tîrziu? Voia poate ca noi să nu știm despre niște datorii pe care le avea față de Cooperativa zonală de consum din comuna Brănești de unde venise. Pînă să-l obligăm să aducă adevărata notă de lichidare, adusese nu știu cum o notă de lichidare din care nu se putea citi decît numele său și al unei întreprinderi de rețele electrice din București. Atunci chiar că m-am înfuriat. Nu numai că pentru el legalitatea n-avea nici o valoare, dar ne mai credea și proști, adică eu aș fi uitat de la ce întreprindere a venit el la noi! Am bănuit că omul acesta umblă cu multe ascunzișuri, mai ales că în ultima vreme primisem o serie de sesizări prin care eram informați că folosește mașina întreprinderii în scopuri personale și că avea obiceiul să intre prin diferite unități agricole și să pună mîna pe tot felul de lucruri. În urma acestei stări de fapte l-am presat să-și aducă toate actele pentru legalizarea transferului, inclusiv carnetul de muncă. Pur și simplu nu voia. Între timp eu mă deplasez pe strada unde locuia și aflu de la vecinii lui că are o existență materială nu tocmai clară, că face un fel de negoț cu legume, fructe, pește și mai știu eu cu ce. Dar mai aflu că oamenii se cam sperie de el, îi știu de frică, nu vor să vorbească. Pe strada lui am mai aflat că a fost condamnat și a executat o pedeapsă pentru un viol în urma căruia a rezultat un copil ajuns acum la vîrsta de 10 ani. Tot ceea ce v-am spus dumneavoastră am avut prilejul să comunic și unui tovarăș de la OSIM care a venit să ceară relații despre Budoi.»

Emil Mădularu, vicepreședintele comitetului de stradă, locuiește vizavi de nr. 47: «Budoi este un om foarte violent și gata oricînd să sară la bătaie. Orice mașină pe care i-o dă statul o chinuiește cumplit, de parcă ar fi mașina lui. Ziua lucrează pentru întreprindere, iar noaptea, cu aceeași mașină, lucrează pentru el. Afaceri peste afaceri. Nu știu de pe unde tot aduce lăzi cu fructe, legume, coșuri cu pește, damigene cu vin. Multă lume de pe stradă cumpără de la el ca de la o alimentară. Se laudă la lume că el e mare și tare și că face tot ce vrea, că nu-l poate trage nimeni la răspundere, și, după cîte văd, mai că-mi vine să cred că are dreptate. Cunosc toată cearta dintre el și proprietarul său, Văduva, și pot spune că numai el, Budoi, e vinovat, că el a început cu insultele și amenințările și a sărit la bătaie atît la Văduva, tînărul, cît și la Văduva, bătrînul». **Maria Mărcuș**: «Tot vizavi stau și eu, dar, să nu vă supărați, eu n-am să spun nimic, deoarece nu vreau să ajung prin tribunale, mai ales că sînt și bolnavă. Tovarășul Mădularu e un om bătrîn și nu minte. Atît». **Anghel Iliescu**, vecin de curte cu Budoi: «Am 85 de ani și am suferit destule din partea lui Budoi. Aș putea scrie chiar și un roman cu suferințele mele. Era cît pe-aci să-l omoare pe proprietar cu mașina, cînd s-au certat, și mă gîndesc că și mie mi-ar face la fel, mai ales că m-a și amenințat de cîteva ori. Dacă-mi promiteți că nu mi se va întîmpla nimic, eu vă spun tot ce știu, altfel, lăsați-mă în pace să-mi trăiesc zilele în liniște». **Dumitru Poșchină**, proprietarul etajului de sus al imobilului cu nr. 47: «Îl cunosc pe Budoi de 7 ani, n-am avut nimic cu el, dar acest lucru se datorează și faptului că nu i-am permis nici un fel de apropiere. De ce am procedat astfel? Pentru că el este un fel de om care dacă îți ia un deget vrea toată mîna. Mă uit că i s-a dat poate voie să vină cu mașina acasă pentru un timp scurt, iar el stă cu ea tot timpul în fața casei. Cară cu ea, mai ales noaptea, tot felul de legume, zarzavaturi, pește și legume pe care apoi le vinde oamenilor care stau pe strada noastră. Și pe mine m-a invitat să cumpăr, dar, deși aș fi avut nevoie de niște pește, l-am refuzat spunîndu-i că nu-mi place peștele. Apoi, în relațiile sale cu oamenii, e teribil de violent și neomenos. A băgat spaima în săracul nea Iliescu. De cîtăva vreme a băgat spaima și în părinții lui Văduva, iar cu Văduva a avut un conflict înspăimîntător. Dacă ar fi om, ar ține cont că Văduva este bolnav în ultimul grad și pe jumătate paralizat. Profită de faptul că i-a cam convins pe toți că el este tare și mare, iar cei de la întreprinderea unde el este șofer văd că-l lasă în pace, nu-l iau la rost».

Cu datele de mai sus, plus încă multe altele pe care, din economie de spațiu, nu le mai relatez, m-am prezentat la conducerea OSIM-ului. De ce? Pentru că în scrisoarea sa Gheorghe Văduva spunea: «Eu am comunicat cele de mai sus întreprinderii la care lucrează Budoi acum, dar măsurile au întîrziat să apară, iar situația se înrăutățește pe zi ce trece». Am vrut să văd, cu alte cuvinte, dacă lucrurile stau chiar așa. Acolo, la OSIM, pentru analiza cazului Budoi, s-au strîns, rînd pe rînd, cinci oameni plus neapărat și Budoi. I-am urmat într-o sală de ședințe unde am luat loc la o masă lungă. Am vorbit cam o oră întreagă, fiind întrerupt din cînd în cînd de Budoi. Apoi, tot cu încetinitorul, au vorbit și dînșii, punctați de intervențiile aceluiași Budoi, ajungîndu-se la concluzia că n-ar fi vorba decît despre vechiul război dintre proprietari și chiriași. Nimic despre faptul că în acest război Budoi era să producă un accident extrem de grav, că a fugit de la locul faptei. De asemeni, că Budoi folosește mașina întreprinderii în scopuri personale, că mașina n-are ce căuta în fața casei lui, că sfidează cu talentul său de om descurcăreț întreaga stradă, iarăși nimic, deși dînșii aflaseră cam aceleași lucruri și de la INCREST, de la Teodora Dudaș. În altă ordine de idei, parcă mă simțeam oarecum jenat că venisem să le aduc la cunoștință rezultatele documentării mele. În acel moment, cînd pe fața mea se citea probabil această jenă, cineva oferi soluția de a curma astfel disputa dintre Văduva și Budoi: eu, ca redactor la «Flacăra», și cineva de la OSIM mergem la sectorul 6 să obținem un apartament pentru Budoi. Acesta, luat evident în brațe cu atîta caldă duioșie, jubila. Așa, ca să văd pînă unde ajungem cu această adulare a șoferului Budoi, am zis că da, cum să nu, vom merge la sectorul 6, dar am adus vorba despre acei foarte mulți oameni care au rezolvat o sumedenie de complicații construindu-și pur și simplu cîte un apartament proprietate personală. Singurul care a sesizat aluzia a fost Budoi. De ce spun asta? Pentru că imediat, parcă schimbînd discuția, a început să-și povestească necazurile și greutățile prin care a trecut pînă a reușit să cumpere pe numele fiului său legitim (numai pe numele acestuia, ca nu cumva să existe cîndva obiecții din partea celuilalt fiu rezultat în urma violului de-acum 10 ani) o mașină. Deci, pentru mașină, a găsit bani! Pentru mașină nu era, așa cum zice dumnealui, prea sărac! Mai mult decît atît, înainte de această mașină neajutoratul nostru șofer a construit pe pămîntul părinților, cu ajutorul părinților, o casă. O casă în comuna Florești! Sigur că da, aceste aspecte par să nu aibă o legătură directă cu ancheta, dar a cumpăra o mașină, a construi o casă la țară și-apoi a cere statului să-ți ofere plocon un apartament în București, iată un fel de culme a impertinenței, manifestîndu-se pe fondul unui nevinovat război (după părerea celor de la OSIM!) dintre el și proprietar, manifestîndu-se în contextul unei laborioase și ilegale activități cu mașinile întreprinderilor unde a lucrat ca șofer. Și dacă la INCREST n-a reușit, cum se spune, să facă purici, iată că la OSIM este realmente ținut în brațe. Nu numai că i se trece totul cu vederea, dar oamenii sînt ferm hotărîți să se zbată pînă în pînzele albe pentru a-i face rost de un apartament nemaivăzutului și nemaipomenitului șofer Budoi!

VIȘTOR NIȚĂ ■

CE PROFEȚIM, CE PROFESĂM

a doua facultate– cea de animator spiritual

Cine a urmărit emisiunea-concurs «Drum de glorii» de duminica trecută de la Televiziunea română — și nu puțini sînt cei care-i consacră un timp din răgazul lor duminical acestei substanțiale, complexe și atrăgătoare manifestări de nivel național — n-a putut să nu remarce că printre cei cărora județul Neamț le datorează succesul lăudabil se numără un foarte tînăr intelectual, fiu adoptiv al municipiului de la poalele Pietricicăi, medicul stomatolog Marian Costache, absolvent al institutului de specialitate din Tg. Mureș. Principal protagonist al probei de muzică ușoară «Dulce România», el a fost totodată și unul dintre principalii autori ai pateticului și atît de pregnantului montaj final «La stema țării». Poate că entuziasmul care m-a dominat, în ciuda reputației mele de cel mai zgîrcit la note membru al juriului concursului de la Televiziune, ar fi rămas circumscris strict evenimentului, estompat odată cu acesta. Dar iată, Consiliul U.A.S.C.R. convoca, chiar a doua zi după relevanta transmisie de la Televiziune, o conferință de presă care prefigurează ediția din acest an a Festivalului național al artei studențești. De ce amintesc acest amănunt? Pentru că tocmai la un asemenea festival numele lui Marian Costache a figurat printre concurenți, ca membru al unei formații de aleasă ținută muzicală și cu un repertoriu pe măsură. Era formația de muzică ușoară «Dentes» a Institutului de medicină și farmacie din Tg. Mureș, care a și fost distinsă în 1970 cu premiul revistei «Viața studențească». Tot atunci, sau poate la festivalul următor, Marian Costache prezenta și unele din primele piese folk, vădind indiscutabil un foarte bun-gust atît în alegerea textului, cît și în interpretarea lui. Absolvind facultatea de cîțiva ani, timp în care de fapt și contactele mele nemijlocite cu centrele universitare au devenit fluctuante prin plecarea de la revista «Viața studențească», îi pierdusem urma acestui talentat component al formației muzicale de la Tg. Mureș. Și iată-l acum, cu o mustață haiducească, dar și cu o pasiune parcă și mai întețită decît un foc la poale de codru verde pentru muzica tînără și totuși atît de veche și de încărcată de rezonanță istorică a folkului! Dacă Comitetul județean U.T.C. Neamț și forurile culturale locale au decis ca Marian Costache să fie una din principalele voci prin care tineretul din acest legendar colț de țară să se exprime pe sine într-unele din cele mai dificile probe, de bună seamă că marea promisiune de altădată a festivalurilor artistice studențești a continuat să se afirme. Cum nu este nici de competența mea profesională și nici în preocuparea mea să evaluez pe cei mai talentați protagoniști ai muzicii tinere, voi mai adăuga numai faptul că Marian Costache se numără, volens-nolens, poate și datorită promoției căreia îi aparține, printre primii promotori ai genului de muzică atît de îndrăgit astăzi.

Dacă am făcut o asociație de idei între tînărul care a reprezentat cu atîta dăruire, talent și bun simț artistic pe tinerii din județul Neamț și primăvara artelor studențești care s-a vestit, e pentru că întotdeauna, ca militant și publicist al studențimii, am văzut în manifestările social-politice și cultural-artistice ale tinerilor de pe băncile facultăților mai mult decît capacitatea și disponibilitatea acestora de a-și trăi anii studenției după îndemnul horațian «utile dulci», împletirea utilului cu plăcutul în viața de fiecare zi. Obișnuiam, de pildă — și obișnuința s-a transformat într-o frumoasă tradiție — să numim, și nu de dragul metaforei sau al încîntării pro domo, publicistica studențească drept «o facultate pentru toate facultățile». Dar o facultate pentru toate facultățile era și rămîne orice tip de activitate desfășurată de studenți în afara orelor de pregătire în amfiteatru, biblioteci, laboratoare, ateliere, la viitoarele locuri de muncă din orele de practică.

Această a doua facultate, pe care într-un fel sau altul ar trebui s-o urmeze fiecare student în funcție de vocația sa socială, de aptitudinile sale pentru activitatea din afara orelor propriu-zise, dedicate nemijlocit viitoarei profesii, devine o adevărată îndatorire pentru tînărul intelectual din zilele noastre. Desigur, o asemenea pledoarie nu trebuie înțeleasă la modul absolut, ca pe o obligație, ca fiecare viitor specialist să fie un bun cîntăreț folk, un discipol al Taliei sau virtuos instrumentist într-o orchestră de cameră. Ca fiecare însă să poată desfășura mai ales acum, în anii tinereții, o muncă de animator, fie că e vorba de conducerea unui cerc politic sau științific, destinat publicului larg, fie organizarea și îndrumarea unei activități culturale și artistice, nu mi se pare deloc o cerință exagerată. Îndrăznesc să formulez o asemenea idee, avînd în vedere și o anumită tradiție ca și o experiență mai recentă a studențimii de-a dreptul încurajatoare. Să nu uităm că în genere cărturarul român s-a simțit întotdeauna dator să facă ceva mai mult pentru semenii săi decît să-și vadă strict, fie ce-o fi, de meseria lui, oricît de nobilă și solicitată a fost aceasta. Un istoric al culturii românești va putea lesne confirma că multe dintre cele mai strălucite acțiuni spirituale, destinate emancipării păturilor de jos ale populației, au fost rezultatul inițiativelor unor tineri cărturari, unii studenți încă.

O asemenea tradiție, fie în formele ei consacrate, fie mai recente, decurgînd din noile condiții ale culturii pentru toți, își păstrează, nestinsă, viabilitatea. Cu nici doi ani în urmă participam în comuna cu veche rezonanță istorică Romos, din preajma Orăștiei, la inaugurarea unui original și vibrant monument al eroilor. De curînd am aflat că în aceeași comună s-a luat inițiativa construirii unui dispensar și a unei case de cultură. Dincolo de aceste inițiative de mare amploare, aici activează un cor cu tradiție și o reputată echipă de călușari. Animatorii tuturor acestor acțiuni sînt în principal tinerii intelectuali ai satului, cei care trăiesc și muncesc acolo, dar inclusiv cei ce funcționează potrivit specificului profesiei sau ierarhiei parcurse la instituții din orașe apropiate sau chiar din Capitală. Ceea ce-i unește pe toți e dragostea față de pămîntul natal, pe care știu s-o slujească prin inițiative sociale și culturale demne de marii noștri înaintași, suflet în sufletul neamului lor. Indiferent însă că după absolvire vor lucra în locul natal sau în cine știe ce colț de țară, unde e nevoie de aportul lor profesional, tinerii care se formează în prezent pe băncile facultăților noastre trebuie să știe să facă din spiritul lor civic, revoluționar, una din virtuțile nelipsite ale personalității lor. Unui asemenea scop trebuie să-i fie subordonată programatic și practic o bună parte din activitatea organizațiilor comuniste ale studenților. O veritabilă și rapidă integrare profesională se conjugă cel mai adesea în mod fericit cu cea socială în vederea căreia trebuie de asemenea dezvoltate o seamă de însușiri. Cea de-a doua facultate — de animator spiritual — chiar dacă nu e atestată prin nici o diplomă, reprezintă pentru tînărul intelectual de azi nu numai o chezășie a capacității acestuia de a ști să-și exercite profesia, ci de a înnobila oamenii prin frumusețea sa spirituală.

NICULAE STOIAN ■

drumuri

Însoțeam deunăzi în drum spre comuna Lenauheim pe un fost bănățean care acuma trăiește în străinătate. Intenția noastră era de a vizita muzeul etnografic și casa memorială Nikolaus Lenau. După cum se știe, Lenau, autorul «Cîntecelor trestiei», care l-a inspirat și pe Eminescu la cîteva poezii, este originar din comuna bănățeană Ceatad, azi Lenauheim, localitate în care se află și o secție muzeală, originală în felul ei. Aproape cincizeci de perechi de păpuși îmbrăcate în portul popular german, a tot atîtea comune bănățene, constituie o expoziție permanentă de o valoare documentară excepțională, mai ales azi, cînd portul popular dispare din ce în ce mai mult din viața cotidiană.

Oaspetele meu, după o absență de peste treizeci de ani, a revenit din nou pe meleagurile copilăriei și tinereții sale. Pe drum, încolo, am trecut prin cochetul orășel de graniță Jimbolia, înapoiindu-ne la Timișoara prin comuna Lovrin, vestită prin stațiunea ei de cercetări agricole. Reîntorși după această scurtă hoinăreală prin mănoasa cîmpie a Banatului, l-am întrebat ce i-a produs impresia cea mai puternică. «Bineînțeles, muzeul etnografic. Tot ce am văzut acolo mi-a trezit amintiri deosebit de plăcute. A fost și rămîne pentru mine o impresie de neșters. M-au surprins, de asemenea, străzile curate ale comunelor, casele deosebit de îngrijite și drumurile asfaltate. Prin anii patruzeci, cînd vizitasem ultima dată această parte a țării, șoselele asfaltate fuseseră cu totul inexistente».

Într-adevăr, drumurile asfaltate, mai alaltăieri, erau un vis. Acum 25 de ani, doar Calea Aradului avea strat bituminos. Dacă pe atunci, în Cîmpia Banatului, pînă și drumurile presărate cu piatră erau o raritate, această regiune dispune astăzi de o rețea stradală foarte întinsă, ceea ce a făcut posibilă, pe de o parte, dezvoltarea într-un ritm alert a transportului interurban de persoane, înlesnind, pe de altă parte, transportul crescînd de mărfuri. În afară de rutele amintite, conducătorul auto poate ajunge astăzi, pe banda de asfalt, de la Timișoara la Reșița, Lugoj, Caransebeș, Lipova, Sînnicolau Mare, Moravița, Buziaș, la Variaș, Făget, Peciul Nou, Comloșul Mic și chiar pînă la îndepărtata comună industrială Nădrag.

Întreprinderea de profil administrează astăzi numai 900 de km de drumuri județene, dintre care aproape 500 sînt asfaltate. Statul a cheltuit pentru aceasta milioane și milioane de lei. Efortul financiar este cu atît mai semnificativ, cu cît acum cincisprezece ani nici un metru patrat de drum județean n-avea tegument bituminos. Prioritatea le-a revenit, bineînțeles, inițial șoselelor naționale, pe cînd acuma, atenția e acordată drumurilor județene, creîndu-se comunelor și satelor condiții de dezvoltare și de urbanizare tot mai prielnice. În cele din urmă și șoselele sînt o expresie a progresului accelerat, cît și a nivelului de trai în continuă creștere. De aceea, să nu uităm că nu a fost totdeauna așa.

NIKOLAUS BERWANGER ■

atenție la neatenție!

Accidentele din pricina neatenției ocupă al doilea loc în ierarhia cauzelor evenimentelor rutiere comise în 1975. Așa cum bine se sublinia cu prilejul lucrărilor recentei sesiuni a Academiei de științe medicale, e vorba propriu-zis nu de neatenție, ci de îndreptarea, concentrarea atenției șoferului spre alte lucruri, acțiuni etc. din interiorul ori din exteriorul autovehiculului.

Să lăsăm să vorbească exemplele:

V.B. din Constanța, fiind la volan, dorea să asculte muzică. El a început să manevreze scala radioului pentru a găsi postul respectiv, pierzînd însă din vedere că autovehiculul se apropia de o curbă «ac de păr». Mașina scăpată de sub control a luat-o peste arătură răsturnîndu-se. Urmarea: 2 morți și 2 răniți grav (inclusiv șoferul), iar autovehiculul distrus.

Maria T. din București călătorea neavînd alt însoțitor decît un cățeluș caniche. Cum acesta devenise obraznic, făcînd curse în interiorul mașinii, șoferița a încercat să-l fixeze pe fotoliul din față. Și-a îndreptat însă excesiv atenția asupra cîinelui, scăpînd de sub control mașina care a trecut în diagonală pe sensul opus unde s-a tamponat cu o autobasculantă. M.T. a fost rănită grav, iar mașina puternic avariată. Cățelușul a scăpat nevătămat.

I.V. cobora la volanul Wartburgului său o stradă în pantă. Cu o mînă conducea, iar cu alta sprijinea să nu cadă un borcan mare cu murături așezat pe locul din dreapta sa. Nevoit să frîneze pentru a feri un pieton imprudent, borcanul s-a înclinat puternic, fiind pe punctul de a cădea. Atunci I.V. a luat și cealaltă mînă de pe volan pentru a nu «pierde» murăturile. Nemaifiind condusă, mașina a intrat într-un stîlp metalic avariindu-se grav. I.V. s-a ales cu multiple fracturi pentru care a stat în spital aproape 6 luni, iar borcanul tot s-a spart în cădere.

În cursul anului trecut s-au răsturnat ori au trecut pe sensul opus acroșîndu-se cu alte autovehicule mai mult de 30 de mașini ai căror șoferi s-au «ocupat» prea mult în timpul mersului de frumoasele lor însoțitoare.

S-au înregistrat numeroase accidente grave din cauza șoferilor care au încetat total sau parțial să supravegheze drumul aranjînd diverse obiecte pe fotolii, întorcînd capul îndelung spre interlocutorii aflați pe bancheta din spate, pregătindu-și gustarea sau turnîndu-și cafea din termos în ceașcă, lăsîndu-se copleșiți de frumusețea peisajului sau admirînd prea mult siluetele feminine aflate pe trotuare... Pentru a prezenta gama cazurilor de neatenție în conducerea mașinii, ne-ar trebui bineînțeles multe-multe pagini. Ce trebuie reținut este însă nu varietatea acestor situații, cît faptul că pentru a provoca răsturnarea unei mașini sau o coliziune cu alt vehicul este nevoie doar de cîteva secunde, iar uneori chiar de cîteva fracțiuni de secundă.

Autocisterna dezmembrată din fotografia alăturată reprezintă tot urmarea pierderii controlului volanului pentru cîteva secunde. Șoferul Szocs Martin, din județul Harghita, în loc să oprească la un loc de parcare să-și aprindă și să-și fumeze țigara în liniște, a încercat să facă acest lucru în timpul mersului. Cum asfaltul șoselei era acoperit cu un strat subțire de zăpadă, șoferul a pierdut imediat controlul mașinii care a ajuns în poziția imortalizată pe peliculă.

Unii șoferi conduc în mod ostentativ ținînd volanul cu o singură mînă, întorc îndelung capul spre ceilalți ocupanți etc. pentru a demonstra cît sînt ei de ași în pilotarea mașinii și cu cîtă ușurință pot conduce autovehiculul. Ei uită că de fapt nu respectă cea mai elementară regulă de conducere a mașinii, pe care instructorii ce se respectă se străduiesc să o imprime elevilor lor chiar din prima oră a cursului de învățare a conducerii autovehiculului.

Colonel VICTOR BEDA ■

LUMEA MEA

umorul grav al discreției și hazul nebun al micilor slăbiciuni

Bănui foarte serios că n-am să mă satur niciodată să-mi privesc lumea în care m-am născut și care, zilnic, mă acceptă să fiu, pentru încă 24 de ore, contemporan al ei. Un contemporan — recunosc — și cîrtitor, dar — pretind — și tandru, față de dumneaei.

Cîrtitor, pentru că — de pildă — n-am putut să-mi stăpînesc o grimasă de amărăciune și durere cînd în ziarul «Flacăra lașului», la «Mica publicitate», rubrica «Felicitări», am dat de anunțuri, să le numesc doar năstrușnice, de felul:

«Gianina îl felicită pe dragul ei locotenent major Leik Adrian, cu ocazia aniversării a 30 ani, și-i urează: La mulți ani.»

«Familia Cîmpian Florentina și Vasile transmit: „Ani mulți și fericiți" fetiței Vasilica Maria, care astăzi împlinește un an.»

Tandru, pentru că — tot de pildă — o bucată dintr-o scrisoare mi-a bucurat sufletul și m-a făcut să fiu mîndru de contemporanii mei cei mulți și cu măsură a purtărilor. O bucată de scrisoare pe care am s-o copiez și pentru sufletul dumneavoastră, dar și pentru conștiințele celor care se lasă amețiți de propria lor prosperitate materială, de propriul lor progres social, pentru conștiințele celor din categoria înfometaților de fericire public declarată de felul celei mai sus, dublu exemplificată (rima am căutat-o tocmai ca să le fac o plăcere):

«Azi am împlinit 45 de ani de căsnicie și așteptăm să vedem cum ne vom petrece ziua. În privința sănătății, vorbesc; pentru că eu încă n-am terminat cu gripa și-n plus mă doare mîna dreaptă, iar el se pare că abia a căpătat oleacă de gripă că se plînge că îi e frig deși stă lîngă sobă. Să nădăjduim că nu va fi ceva grav pentru nimeni. Oricum, mirele pune mereu pe foc să nu răcească mireasa. Noroc că avem lemne, iar luni mai aducem un transport. Am plătit încă pentru un metru cub și am angajat și căruțaș. Costă că altfel nu se poate, dar nu ducem frig. Ce să vă mai scriu? Vă rugăm să transmiteți multă sănătate alor noștri care mai vin pe la voi. Asemeni și vouă vă dorim multă sănătate, vă îmbrățișăm și vă sărutăm cu drag.»

Scrisoarea aparține tot unor oameni din nordul Moldovei, oameni al căror nume nu-l pot da pentru că — dumnealor — surlele și tobele publicității le-ar jigni bunul-simț, măsura și discreția de care li-s adînc pătrunse morala și ființa.

Evident, un articol antitetic; stimez simplitatea și îmi repugnă ridicolul, de aceea l-am scris.

NELU IONESCU ■

flacăra

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi.

la dispoziţia dumneavoastră

Mă numesc **Emma Weinhold**, *domiciliez în Sighişoara şi sînt infirmieră la Spitalul Unificat de aici, secţia neurologie. În data de 4 aprilie 1975 am plecat în concediu legal, aprobat de conducerea spitalului. În ziua de 26 iulie m-am prezentat la secţia mea, la serviciu, aflînd cu stupoare — chemată fiind la conducere — că mi s-a desfăcut contractul de muncă (fără nici un temei şi fără avizul comitetului de sindicat). În urma procesului pe care am fost nevoită să-l intentez, Judecătoria teritorială Sighişoara, prin Sentinţa civilă nr. 1398 din 27 octombrie 1975, îmi dă cîştig de cauză, obligînd conducerea spitalului să mă reprimească în serviciu. Tovarăşul director nu mă primeşte însă, îmi spune că nu am ce căuta în unitatea sa, face recurs la Tribunalul Judeţean Mureş, acesta din urmă respingîndu-i însă dosarul la 30 ianuarie a.c., obligîndu-l de asemenea să mă reprimească în serviciu. Pe ziua de 2 februarie, tovarăşul director mă reprimeşte în serviciu, fără a ţine însă seama că eu nu am lucrat timp de şase luni — timp în care am fost nevoită să fac împrumuturi pentru acoperirea cheltuielilor de întreţinere, avînd şi copii în şcoală. Vă rog să mă sprijiniţi, curmînd acest abuz al tovarăşului director care nici pînă în prezent nu mi-a plătit cheltuielile de judecată, şi nici pe cele şase luni de zile. Menţionez că am o vechime în muncă de 21 ani, dar nu mi s-a mai întîmplat încă aşa ceva.*

Pînă cînd această întîrziată primăvară să se instaleze definitiv, îmbătîndu-ne cu parfumuri şi culori, vă trimit în alb-negru

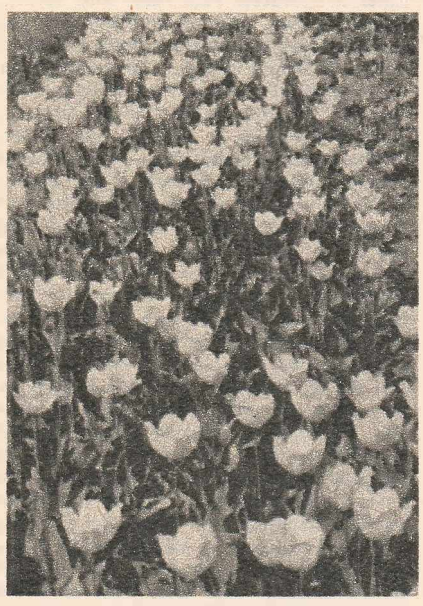

imaginea unor superbe laiele de seră, născute şi îngrijite la Otopeni, întru firească noastră dorinţă de frumos şi gingăşie. (**N. Tokacek**, *Bucureşti*)

În anul 1972, subsemnatul (**Dorin Marica**, *domiciliind actualmente în Caracal) am cumpărat de la* **Gheorghe Ibrion** *din Vînju Mare, judeţul Mehedinţi, o motocicletă marca «C.Z. — 125 cm³»; actele de vînzare-cumpărare le-am făcut la Consiliul popular Vînju Mare. Din acel moment a fost pus deci să plătească taxă pentru respectivul obiect subsemnatul, tovarăşul Ibrion încetînd să mai fie proprietar. În luna august 1972, eu vînd motocicleta tovarăşului* **Nicolae Bîrsan**, *din Corlăţel. Din acest moment e pus să plătească taxă şi acesta. La rîndul său, tovarăşul Nicolae Bîrsan vinde motocicleta cu pricina lui* **Florel Hau**, *de asemenea din Corlăţel; din nenorocire, ca să zic aşa, actele de vînzare-cumpărare sînt făcute, ca şi cele precedente, la acelaşi Consiliu popular Vînju Mare. La sfîrşitul anului 1972 eu am fost mutat cu serviciul în Caracal. În '73, iată că primesc la unitatea în care lucrez o adresă prin care mi se opreşte din remuneraţie o sumă de bani — apoi alta în anii următori — reprezentînd «taxă ADAS pentru motocicletă», deşi eu nu o mai aveam de mult. Urmează un şir de acte, adrese şi contra-adrese între Caracal şi Vînju Mare. Rezultatul: chiar şi la ora actuală, datorită pesemne neglijenţei (ca să nu-i spun altfel) vreunui funcţionar de la Consiliul popular din Vînju Mare, patru oameni au tot felul de încurcături, plătind taxe pentru... o singură motocicletă! Undeva, se pare, că nu funcţionează corect o bujie!*

Stimate tovarăşe redactor şef,

De cîteva săptămîni urmăresc cu multă emoţie şi bucurie un anumit serial din revista ce cu onoare o conduceţi, serial care, ca multe altele anterioare, prezintă biografii romanţate ale unor sportivi; mai precis, în cazul de faţă se ocupă chiar de semnatarul acestor rînduri.

Nu este vorba despre viaţa şi activitatea unei mari personalităţi, ci a unuia dintre cei mulţi care prin muncă, ambiţie şi dăruire şi-a servit ţara şi marea lui pasiune — handbalul.

Îmi aduc aminte, ca despre un vis frumos, finele anului 1974, cînd poate simpatia subiectivă deosebită ce aţi nutrit-o (şi o mai păstraţi) pentru mine mă situa pe un loc fruntaş în topul anual sportiv al revistei, vizavi de locul IX printre handbalişti, loc acordat de federaţia de specialitate. A fost un vis şi visul nu este realitate!

Acum visez din nou! După teribilul Teaşcă, magnificul Cuţov, «Flacăra» se ocupă de mine! Tăieturile decupate cu grijă din coloanele revistei se vor alătura medaliilor cucerite, fotografiilor şi amintirilor păstrate cu mîndrie în vitrina mea de trofee.

Sîmbătă trecută, în ziarul «Sportul», a apărut, sub semnătura cunoscutului cronicar de specialitate H. Naum, un articol critic referitor la comportarea echipei naţionale de handbal a României la ultima ediţie a trofeului «Carpaţi», recent încheiată la Baia Mare. Mai mult de jumătate din spaţiul acordat se ocupă de cazul Gaţu, «călcîiul achilian» al echipei ce visează cu ardoare îndreptăţită o medalie olimpică strălucitoare. Şi eu, cel în cauză, sînt nemulţumit de evoluţia personală avută în turneul băimărean. Dar de aici şi pînă la a paşte liniştit iarba ţapului ispăşitor este un drum nu lung, dar de nesuportat. Accept orice învinuire, chiar derularea filmului celor cinci jocuri disputate. Dar a sintetiza o muncă de peste zece ani în dreptunghiul stropit de transpiraţie al terenului de handbal printr-un joc plin de «fiţe» pentru a solicita (eu am înţeles «a cersi») aplauzele spectatorilor este un fapt jignitor, chiar şi pentru al 100-lea jucător de handbal din ţară.

Printre greselile expuse în articol, există, poate, şi cîteva atribuite eronat mie, dar în viitoarea dispută sportivă este greu şi pentru un ziarist aflat în primul rînd, ca şi pentru un oficial situat chiar lîngă camera de luat vederi, să distingă numărul de pe tricoul asudat al celui care, ca orice om, greşeşte.

Am jucat pentru public? De acord. Dar oare nu el este singurul care ne-a lubit, ne-a încurajat şi a fost alături de noi chiar în clipele cele mai grele?

Ţin mult mingea? Dar cînd mai sînt cîteva secunde de joc pentru a deveni campion mondial, nu-ţi vine să fugi cu ea în vestiar?

Am stat prea multe minute în joc? Păi, dacă ar fi după mine şi viaţa particulară mi-aş petrece-o în incinta terenului!

Nu sînt un handbalist perfect. Am multe lipsuri, şi nu de astăzi sau de ieri. Ele au făcut şi (din păcate) fac parte din stilul meu de joc. Fiecare sportiv are un stil personal, căruia îi poate aduce mici modificări, dar nu-l poate schimba complet. Şi asta la '31 de ani!

Mi se propune subtil banca de rezerve sau tribuna spectatorilor, exact cum unui copil i-ai arăta pe fereastră cum se joacă întregul lui contingent sub un soare îmbietor.

În termeni sportivi (dar oare este sportiv?) înseamnă că ţi se deschide o uşiţă de serviciu, undeva, în colţul terenului, locul unde laşi cultura încrucişată a paslunii, amintirii şi a regretului.

V-am scris, tovarăşe redactor şef, pentru a vă asigura că, dacă va fi nevoie, şi pe această uşiţă voi ieşi cu fruntea sus pentru a nu distruge cumva vitrina MEA de trofee.

Băile Felix
24.III.1976

Cu multă consideraţie,
Ing. Cristian Gaţu

În anul 1974 am avut ocazia să admir în parcul Băilor Felix din judeţul Bihor o statuie cu bustul lui George Enescu pe care l-am admirat fiind destul de reuşit. În luna februarie a.c., aflîndu-mă din nou la Felix, am constatat cu amărăciune că bustul a fost schimbat, iar cel actual nici pomeneală să-i semene marelui nostru compozitor — deşi pe soclu scria tot «George Enescu»... Într-o duminică am pornit într-o excursie «per pedes» peste deal, la Băile «1 Mai» şi alegînd drumul cel mai scurt am trecut prin spatele bufetului «Felix», ce se află peste drum de băi, pe şoseaua Felix-Oradea la nr. 239; uitîndu-mă în curtea bufetului, am văzut bustul lui George Enescu pe care-l admirasem în 1974, aruncat, răsturnat pe jos, lîngă cişmea, spart într-un colţ. Am meditat atunci la soarta imaginilor marilor noştri oameni, fie ele pictate sau sculptate, şi mi s-au umezit ochii de lacrimi înţelegînd cît de mult poate strica, neglijenţa, tradiţiilor noastre... (**Victor Honceanu**, *Ploieşti*)

În cartierul Berceni din Capitală, pe strada Izvorul Crişului, zace de aproape un an acest utilaj straniu, părăsit, costînd însă desigur ceva bani. Unii şi-au dat cu părerea că s-ar putea să avem de-a face cu o operă de artă modernă, alţii susţin că ar fi vorba de o sondă părăsită al cărei proprietar s-a înecat în puţ,

cîţiva afirmă sus şi tare că e piciorul dezasamblat al unui vehicul extraterestru... Realitatea, oricare ar fi ea, este aceea că indiferent ce ar fi, «piesa» în cauză murdăreşte peisajul (**T. Nicolae**, *Bucureşti*)

Mă numesc **Gheorghe Voinescu** *şi lucrez la Combinatul de produse sodice Govora, călătorind cu autobuzele I.G.O.-Vîlcea de la staţia Biserica Ocniţa pînă la combinat; dorinţa pentru care m-am adresat dumneavoastră nu este numai a mea, ci a mai multor muncitori care facem naveta la combinat, Fabrica de produse zaharoase şi compoturi Rîureni etc., şi constă în aceea de a determina forurile în drept să prelungească traseul pînă în staţia «Slătioara-Alimentara» — prelungire care ne-ar scuti de o mare parte din distanţă şi oboseală inutilă. Ni s-a spus că amenajarea acestui traseu s-ar fi dat în sarcina Consiliului popular Ocnele Mari, dar din această parte n-am simţit nici un fel de interes. Mai ţinem să menţionăm că dealul Slătioara nu reprezintă nici pe departe un traseu atît de greu cum a fost cel peste Dealul Negru, pe unde circulau autobuzele; să fie vorba doar de comoditatea unora în a urgenta această problemă?*

Primim din partea Clubului sportiv C.F.R. Timişoara:

«În cadrul rubricii sport a revistei Flacăra nr. 10/1976 este înserat un incident ce a avut loc pe stadionul C.F.R. Timişoara la meciul cu «Unirea Tomnatic». Cele menţionate corespund întru totul adevărului şi regretăm sincer cele întîmplate, asigurîndu-vă că pe viitor nu se vor mai repeta. Am dori să menţionăm că persoana în cauză este ing. Nica Tilică, şeful diviziei tracţiune din cadrul Regionalei C.F. Timişoara, iar pe linie de sport este din 1975 preşedintele secţiei de fotbal a Clubului sportiv C.F.R. După incident, la încheierea meciului, tov. ing. Nica Tilică s-a prezentat la tov. Coloman Braun Bogdan, observatorul federal, şi i-a cerut scuzele cuvenite pentru cele întîmplate, deoarece nu îl cunoştea». (semnează **Aurel Humăliă**, *preşedintele clubului).*

Primim din partea Direcţiei Judeţene de Poştă şi Telecomunicaţii Mehedinţi — D.T. Severin:

«În legătură cu sesizarea tovarăşului **Aurel Creangă (domiciliat în Gura Văii şi care criticase modul în care Oficiul poştal de aici rezolvă distribuirea abonamentelor — N.R.)**, *vă informăm că aspectele semnalate au fost verificate, luîndu-se măsurile corespunzătoare cu lucrătorul vinovat».*

La jumătatea lunii trecute am primit următoarea scrisoare:

Stimaţi tovarăşi de la «Flacăra», vă invit la tragerea tombolei noastre, pentru care în întreprindere s-au vîndut în anul trecut 20 000 de bilete, mai mult sau mai puţin obligatoriu. Tragerea va avea loc la 20 martie a.c. Întrucît «sistemul» acestor bilete nu se pare cel puţin ciudat — vă rugăm să remarcaţi că, pe acelaşi bilet, seriile nu corespund! — sperăm că poate dumneavoastră să cîştigaţi ceva, cît de cît. Am mai trimis astfel de bilete şi la alte organe de presă, menţionînd şi seriile respective, pentru a nu fi frustraţi cumva în cazul în care veţi cîştiga ceva. Cu stimă,... etc. (semnează — *în numele unui* **GRUP** *de muncitori de la C.S.I.-Hunedoara —* **Romulus Roman**)

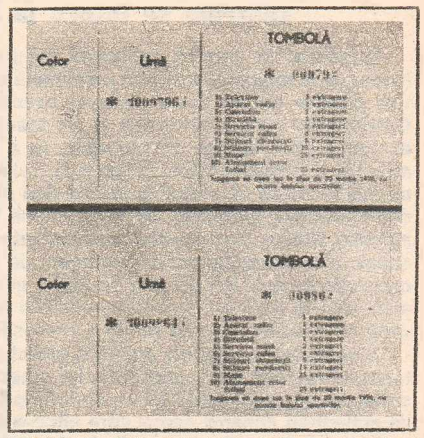

N.R. — Stimaţi tovarăşi organizatori ai tombolei din Hunedoara, nu avem pretenţia nicidecum a fi fericiţii cîştigători ai acţiunii dv., dorim însă a ne comunica — eventual a trimite şi fotografia — numele celui care a cîştigat televizorul. Nu de alta, dar să-l popularizăm în paginile revistei.

Din iniţiativa comandamentului pionieresc de la Şcoala generală din Teliuc, au avut loc o serie de acţiuni pe care pionierii le-au dedicat minerilor din localitate. Astfel, o serie de acţiuni au fost organizate de către detaşamentul clasei a V-a B, sub genericul «Minerii ieri şi azi». Au fost invitaţi să participe mineri fruntaşi şi vîrstnici pensionari, care au împărtăşit tinerilor din experienţa lor de muncă şi viaţă. Între oamenii adîncurilor şi tinerele vlăstare, purtători ai cravatelor roşii cu tricolor, s-au născut noi prietenii, s-au cimentat altele. Astfel de manifestări au organizat şi pionierii detaşamentului clasei a VII-a B, care şi-au intitulat întîlnirea lor cu minerii «De vorbă cu părinţii noştri». (**Ica Pop**, *de la* **subredacţia «Tot înainte» din Hunedoara**)

Suferind de rinită alergică de mai bine de 7 ani, însoţită şi de insuficienţă respiratorie, tulburări astmotiforme şi incontinenţă urinară, am luat drumul Turdei, auzind în prealabil de existenţa, aici, a doctorului Mihai Iubu; am ajuns dimineaţa la orele 6.25, iar la 6.30 am fost consultată de către acesta, punîndu-mi diagnosticul pe loc. Peste o oră eram deja operată. Prin urmare, se poate şi aşa. Toate cuvintele de recunoştinţă faţă de toţi cei care m-au ajutat să ajung la acest om, nu pot exprima tot ceea ce simt eu astăzi, vindecată fiind, pentru toţi aceştia, cît şi, mai ales, pentru eminentul om şi specialist care este doctorul Mihai Iubu. (**Gusan Cornelia**, *Bucureşti*)

POŞTA REDACŢIEI

Augustin Costea — comuna Săcel, judeţul Harghita. Din cauza alunecărilor de teren din vara anului 1975, circulaţia autobuzelor pe traseul Jacodu-Uilac-Soard a fost deviată numai pînă la restabilirea condiţiilor de circulaţie cu autobuze. ● **Gheorghiţă Pantelimon** — Braşov. Am fost informaţi că în urma reexpertizării aţi fost trecută din gradul II în gradul I de invaliditate prin decizia nr. 167/19.02.1976 ● **Maria Braha** — comuna George Enescu, judeţul Botoşani. Din cercetările efectuate de către Consiliul popular judeţean a rezultat că dumneavoastră nu aţi realizat, în ultimii cinci ani, minimum de norme stabilit de către adunarea generală a C.A.P. În consecinţă, nu puteţi fi înscrisă la pensie. ● **Domnica Naghi** — comuna Frasin, judeţul Suceava. Ni s-a comunicat că s-a aprobat să fiţi reîncadrată ca muncitoare la Fabrica de cherestea din Frasin. ● **Gheorghe Marina** — Sibiu. Ne-aţi trimis o copie ilizibilă. Reveniţi. ● **Venus Enache** — comuna Poiana-Mare, judeţul Dolj. Se pot înscrie la o a doua facultate, fără concurs de admitere, absolvenţii cu diplomă ai unei facultăţi cu durata de patru, cinci, şase ani, în condiţiile ordinului Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului nr. 340/1969. Dumneavoastră nu aţi fost înscris pentru că nu aţi prezentat actele necesare. ● **Ioan Ilca** — Cluj-Napoca. V-aţi speriat de unele greutăţi şi aţi dezertat de la locul de muncă deşi aveaţi obligaţii faţă de întreprinderea care v-a trimis la calificare, iar acum vă plîngeţi că vi s-a desfăcut contractul de muncă, obligîndu-vă să vă plătiţi şcolarizarea, pentru care acuzaţi conducerea întreprinderii de abuz. Oare?!

MARGA NEDELEA ■

BLOCNOTES

teatrele se întorc la ibsen, la cehov, la gorki

Urmăresc cu interes explicabil programul companiilor teatrale care dețin un rol însemnat în mișcarea artistică universală și constat descreșterea vertiginoasă a curiozității publice pentru acele piese și spectacole născute neapărat din spirit de frondă. Cutezanțele sortite să intrige și să scandalizeze, invențiile pur tehnice, preocuparea exclusivă de a sparge obișnuințele, de a șoca, de a violenta, și-au diminuat forța de atracție. Teatrele se întorc la Ibsen, la Cehov, la Gorki iar dramaturgii și regizorii moderni nu mai încearcă să obțină în primul rînd uluirea spectatorului. Tradițiile clasice revin și demonstrațiile teribiliste ale unui anumit tip de avangardă rămîn undeva în urmă. Nu asistăm, firește, la o «revoluție conservatoare», dar oamenii, faptele, dramele transpuse scenic sînt cercetate cu un sentiment de gravitate, iar teatrul se hrănește declarat din meditația asupra istoriei și a condiției umane, cu dorința manifestă de a nu rămîne în afara sau la periferia somațiilor acestui moment, a deplasărilor de forțe ce se petrec vădit ori ascuns în viața lumii, a prevestirilor aflate la orizont.

Bineînțeles, cîștigurile artistice, structurile moderne s-au impus definitiv în existența teatrului reciclat prin contribuția lui Ionescu, Beckett sau Dürrenmatt, dar necesitățile sufletești ale publicului, tot ce se întîmplă în acești ani de apusuri, de zori, de furtuni, de schimbări cheamă scena spre altceva decît spre experiențe estetice, experiențe formale, oricît de pasionante ar fi ele și o determină să-și deschidă larg porțile întrebărilor care bat energic și urgent descumpănindu-ne uneori, emoționîndu-ne totdeauna și solicitîndu-ne un răspuns direct.

Vremea «loviturilor exterioare» în teatru a trecut; sîntem din nou în fața lucrurilor «banale» și durabile chemate să ne întovărășească trecerea prin viață și prin scenă.

RADU BELIGAN ■

CRONICA MUZICALĂ

virtuțile și servituțile revistei

Avalanșă de reviste și de spectacole muzicale în București, în ultima vreme. Cronicarului îi este desigur dificil, dacă nu imposibil, să le poată recenza pe toate într-un singur spațiu, și acela drămuit cu grijă. ● Teatrul satiric-muzical «C. Tănase» vrea să se revanșeze după impresia, sub orice critică, produsă de cîteva dintre ultimele sale producții, amendate nu numai în revista noastră, și apelează la un cuplu de autori de succes: Mihai Maximilian și V. Veselovschi. Ei ne oferă, la Savoy, o nouă premieră, **Revista cu paiațe**. E vorba, bineînțeles, de un pretext, sub banderola căruia se intenționează satirizarea vechilor păcate omenești, începînd de la «Adam — prima paiață — care ne povestește că și în rai mai erau lipsuri». Sînt «înfierați», așadar, prin armele teribile ale cupletului și ale scenetei cu (mai multă sau mai puțină) sare și piper, absolvenții de facultăți care se fac chelneri, birocrații sub toate formele, fete tinere fără busolă, soți care-și regăsesc tîrziu busola, și sînt blînd și cu tandrețe tratați, tot prin cuplete și scenete, tați care-și scapă copiii de sub supraveghere, saltimbancii bîlciurilor de odinioară și (se putea?) «actorii de revistă care în final rămîn niște incorigibili visători». ● Joacă și cîntă, în regia lui N. Dinescu, Cristina Stamate, Lucia Boga, Al. Lulescu, Al. Arșinel, Nae Lăzărescu (la talentul lor recunoscut), aplauzele fiind condiționate nu numai de cantitatea de haz a textelor, uneori mult prea naive, dar și de farmecul actorilor. Cei mai puțin serviți de text ni s-au părut a fi Ioana Casetti și Mihai Perșa, a căror dotare actoricească îi recomandă unor partituri mai substanțiale. ● George Enache, Ana Petria și Doina Badea (convertită la cuplet) cîntă fără strălucire, momentul muzical cel mai frumos rămînînd cîntecul gen folk al Ancăi Liana, acompaniată la chitară de dirijorul Dan Ardelean. ● Cuplul «comic-fantezist» (!?) Anton și Romică, ultimii mohicani ai străvechii arte îndrăgite de Caligula, pantomima, și-au cam secat inspirația iar Cornel Patrichi, în calitate de coregraf, dă încă o dată (dacă mai era nevoie) o probă a lipsei sale de talent și dotare pentru arta «orchesographiei». Dansatorii (și el însuși) fac tumbe, se bîțîie «ritmic», se dau pe tobogan și fug, fug de mama focului pe scenă **dar nu dansează**. ● Iată, într-adevăr, o problemă serioasă a revistei. Cine sînt coregrafii săi? De prea multă vreme ne lăsăm trași pe sfoară de improvizațiile unor pretinși coregrafi. ● Veniți în turneu la București, artiștii Teatrului de estradă din Deva, colectiv tînăr, ambițios, au prezentat **Basmele revistei**, spectacol semnat de același cuplu de autori, Maximilian-Veselovschi. Costume frumoase, unele dansuri ceva mai curate în care vioara primă e cuplul Elly și Tică Hanea (semnînd și coregrafia alături de E. Pinter) dar, din păcate, două sau trei dansuri «cu temă», în care dansatorii mimează tot felul de munci, cu instrumentele respective dar fără acoperire artistică, strică impresia. ● Cîntă cu acuratețe Puiu Faur, Irina Soroiu, Mariana Milea, Georgiana Marinescu, cu mențiuni speciale pentru primul și pentru ultima. ● Dintre actori s-au remarcat în cîteva scheciuri de bun-gust Lucian Radulian, Adrian Nicolau și George Carasan. Cuvinte frumoase și pentru regie — Al. Darian, pentru scenografie — G. Corduz și pentru conducere muzicală — Gh. David. ● Teatrul de estradă din Pitești, aflat și el în turneu în Capitală cu «Cine cîntă, rîde mai bine», concert-spectacol de Al. Darian și Ciupi Rădulescu, ne-a revelat doi actori foarte buni de comedie — Constantin Zărnescu și Dragoș Mîrzan, care nu s-au consumat prea mult însă, în textele cu aluzii la specificul local (Trivale etc). Altceva? Dansuri palide, muzică anostă, fără șlagăre, în care strălucesc doar cei doi cîntăreți cubanezi, Elisabeth De Gracia și Alberto Escobedo, multe glume cam trase de păr, și un program de sală excelent, pigmentat cu tot umorul care lipsește textelor. ● Teatrul de estradă «Fantasio» din Constanța, nelăsîndu-se mai prejos, ne-a oferit comedia muzicală **Hoții de ceasornice** de Nicușor Constantinescu, Sașa Georgescu și Aurel Manolache. ● Intrigă destul de bine condusă, satirizînd aceleași moravuri umane, oferă posibilitatea afirmării unor excelenți actori, Jean Constantin și Gelu Manolache, secondați de Rodica Manolache. Coregrafia lui Cornel Patrichi se remarcă iarăși prin caracterul ei eteroclit, tributar prea mult ilustrativismului vizual. ● O altă comedie muzicală, de astă dată pentru copii, **Lumea poveștilor**, prezentată de același teatru, se constituie într-un elogiu adus muncii, cinstei și adevărului — o reactualizare a poveștilor copilăriei prin mijloacele unui text de calitate a muzicii și dansului. (Text — Alecu Popovici, muzica — Aurel Manolache, regia — Petre Drugan.) Protagoniști: Rodica Manolache (prezență agreabilă, dansatoare și cîntăreață în egală măsură), Dumitru Caramitru și Fritz Braun. ● Patru ni se par a fi, în concluzie, păcatele capitale ale unor asemenea spectacole: coreografiile, improvizate de mîntuială, subțirimea textelor, lipsa șlagărelor și stilul fals strălucitor, cu paiete și lumini roșii, dar fără originalitate, al montărilor.

NICOLAE SPIRESCU ■

DIN FOTOLIUL SPECTATORULUI

în absența unei concepții regizorale

Cronicile spectacolelor încep aproape fatal cu o analiză a piesei, spre satisfacția platonică a realizatorilor. De data aceasta ne vom referi mai puțin la prefigurarea schematică a temei din *Ivona, principesa Burgundiei*. În primul rînd pentru că este foarte clară linia teatrului semnat de Witold Gombrowicz, precursor al formelor grotești în teatrul polonez și european. Piesa aceasta, jucată acum și de Teatrul Național «Vasile Alecsandri» din Iași, a cules și culege aplauze pe meridianele lumii de la apariție, adică din anul 1938.

Din păcate, recenta montare din acest gen prefigurînd teatrul absurd nu-și găsește realizarea cuvenită. Brandy Barasch, sesizînd în *Ivona*... abundența detaliilor comice s-a depărtat de jocul tradițional, apelînd la o originală modalitate de transfigurare scenică. Universul *Ivonei*... e transformat în univers de farsă, urmărindu-se colorația grotescă. Regizorul nu reușește — la această a doua montare a sa în decurs de trei ani de la absolvirea institutului! — să implice elogiul naturalului existent în substratul piesei. El este tentat să sublinieze pitorescul poantei și din această cauză pitorescul devine vulgar. O permanentă goană după efectul comic, deși limbajul piesei este un excelent mod de comunicare, îl conduce la construirea gagului gratuit. Lumea în care pătrunde Ivona este tulburată în falsul ei echilibru și luptă pentru eliminarea ei, pentru a menține funcționarea mecanismului care o susține, care-i perpetuează existența. Noi, spectatorii, în schimb deslușim asta mai mult din jocul actorilor. «Răul acela radical din om», despre care vorbea Kant, e prezent în text, dar nu și în montare, unde principala slăbiciune regizorală este lipsa unității stilistice. Poate aceasta se datorește și cadrului plastic, lipsit de funcționalitate, semnat de Helmuth Stürmer și Dorina Șortan. În schimb, limbajul costumelor se dovedește inspirat, caracteristic exprimării semi-absurde (costume: Dimitrie Sbierea). Dintre actori se detașează, prin recitalul pe care-l dau, cuplul Ignațiu-Șambelanul (Sergiu Tudose-Emil Coșeru), parcă niciodată mai «în mînă» ca acum. Cuplul opus, Filip-Chiril (Mircea Jida-Ioan Chelaru) în tonalitatea interpretării resimte slăbiciunea concepției regizorale. Semnalăm totuși o excelentă modalitate scenică a transpunerii acuzării Ivonei (Violeta Popescu, corectă în acest rol). Nu trebuie omise scenele de o vulgaritate și stridență supărătoare create de Liana Mărgineanu, Virginia Raiciu și Relia Ghițescu. Silvia Popa (în regina Margareta) ratează singura scenă principală pe care o are, Petrici Ciubotaru (Ciprian) joacă în nota obișnuită, Valeriu Oțeleanu constituie o surpriză plăcută, iar Antoneta Glodeanu, Lidia Nicolau, Marcel Finchelescu, Puiu Vasiliu, Alexandru Blehan și Constantin Sava completează o distribuție aleasă prost.

POMPILIU COMȘA ■

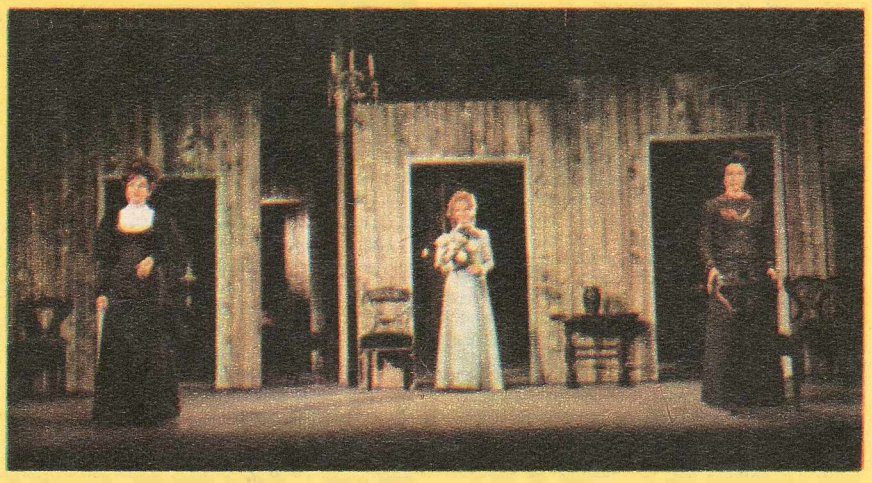

«Trei surori», în viziunea regizorală a lui **LUCIAN GIURCHESCU**, la Teatrul de Comedie.

Fotografii de **EMANUEL TÂNJALĂ** ■

CRONICA SPECTACOLELOR

de dragul lui pasquale

Un avocat se lasă de meseria în care se afirmase și care i-ar fi asigurat un trai material îmbelșugat și se dedică exclusiv scrisului de piese de teatru. Evident, un gest necugetat. Atît de splendid necugetat încît, după două secole și mai bine, Goldoni Carlo, cu numele său și cu piesele sale, încă se mai află în gura lumii.

Acum exact 230 de ani în urmă, deci în 1748, la Milano, Truffaldino țîșnește pe lemnul de vioară al unei scene, face prima sa tumbă, cade în fund și, indiferent la aparent caraghioslicul situației sale, dă — mihnitoarei și neliniștitoarei meditații hamletiene «A fi sau a nu fi», dilema nițelușș modificată în «Ce facem întîi: mîncăm sau plecăm?» — o replică de un neprețuit optimism: «Atunci întîi mîncăm și apoi plecăm!» Și așa, cu burta goală și mintea plină, «Slugă la doi stăpîni» pleacă la drumul lung, în timp, al pieselor din repertoriul Teatrului nemuritor.

După exact 230 de ani de la prima premieră și după ce, numai la noi și numai în ultimul sfert de veac, și-a făcut apariția pe scenele teatrelor a vreo 14 orașe, spectacolul cu sus-numita faimoasă firmă a izbucnit (ăsta-i cuvîntul!) și la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț.

Iulian Vișa — regizor june ca vîrstă profesională, însă ferm în gîndire și faptă, tot profesionale — a pledat, în esență, pro Goldoni dar, în formă, n-a ezitat, și bine a făcut, să-i trădeze, umblînd cu fantezie (cea proprie însă, bănui, și cea a actorilor) în textul dumneaului, transformîndu-i piesa într-un scenariu-canava pe care a răsturnat serios-meșteșugărește cîteva lopeți pline de gaguri pur secol XX, pătrarul IV, de calambururi fizice, de tehnici ale rîsului proprii fie circului, fie artei păpușărești, fie coloanei sonore a filmului, fie desenului animat. Dar mai important e amănuntul că Iulian Vișa a reușit (ajutat într-un consens perfect atît de actori, cît și de scenograful Vasile Jurje, care a amenajat simplu, frumos, modern și foarte folositor spațiul de joc) a reușit, spuneam, nu numai să alcătuiască o sfîrleazâ scenică, colorată bogat ca un caleidoscop, ci să-i și imprime o mișcare rotundă și într-un tempo de care a avut nevoie, se pare, secolul XVIII și are, precis, secolul XX. E adevărat, spectatorul are uneori impresia că mișcarea mai face burțișoare, însă adevărul e că atunci e vorba doar de microtimpii necesari lincezi de pregătire a unei noi poante.

Horațiu Mălăele, actor cu o diplomă pe care abia se usucă cerneala de prestigiu a semnăturilor maeștrilor, conduce jocul, dar nu-i mai puțin adevărat că toți actorii acestei distribuții joacă în ritm de Truffaldino. Iar aceasta-i, cred eu, meritul numărul unu și poate cea mai importantă noutate a acestei montări precedată — și implicit avantajată, dar mai ales grevată — de alte sute și sute de montări ale piesei. De aceea, cu sentimentul unei drepte recunoașteri, țin să notez, adică să aplaud, absolut toate aceste nume, azi încă noi, ori relativ noi, în teatrul românesc, dar care oferă garanția că vom avea în continuare mari, foarte mari actori: Eugenia Balaure, Rozina Cambos, Mihai Cafrița, Marina Maria, Constantin Ghenescu, Paul Chiribuță, Ion Muscă, Eugen Apostol, Gheorghe Dănilă, Mircea Bibac, Radu Voițescu. Dar, pentru ca judecata să fie cît mai chibzuită, trebuie să mai spun că spectacolul Teatrului de la Piatra Neamț nu are proporții de eveniment decît în limitele a doi parametri temporali: pe de o parte, vîrsta actorilor și a regizorului, iar pe de altă parte, vîrsta majorității spectatorilor. Pentru că astfel de spectacole — explozive, năbădăioase, de o vitalitate care-i uluiește nu numai pe pensionari, ci și pe cei de mai la jumătatea drumului — reapar pe scenă (și chiar în foaiere) ciclic și firesc, precum anotimpurile. Ele sînt un fel de etape formative obligatorii ale devenirii profesionale a oricărei generații de actori; ele sînt etape educative și mobilizatoare ale oricărei noi generații de spectatori. Cert e că pentru spectatorii din generația actorilor de la Piatra Neamț, spectatori care nu prea au cum să aibă mulți termeni-spectacole de comparație la îndemînă, spectacole de felul celui comentat aici, sînt spectacole evenimente. Și tot cert este că oricîtă bunăvoință ar avea marii actori ai teatrelor, să le spunem mature, potrivit mediei de vîrstă a actorilor lor, n-ar putea realiza un asemenea spectacol. La București, de exemplu, Florian Pittiș ar face un excelent Truffaldino care umblă, se izbește și sare ca mărgica, dar cu cine să mai completăm o distribuție de încă 11 Pittiși-Mălăeli-Truffaldino?

De dragul lui Pasquale — Pasquale, această minunată ficțiune, această amăgire de care are nevoie sufletul nostru, această iluzie directă și perfectă definiție a teatrului și a setei de teatru a oamenilor — trupa Teatrului Tineretului din Piatra Neamț a inventat macaroane cu noduri și a cîntat la fluierele picioarelor, iar Truffaldino s-a lăsat la finele actului II bine bătut. Ca să fiu în ton și ca să fim cu toții în ton — cu dumneaoe, cei îmbătător de tineri — vă propun un mic gag de hîrtie esențial: citiți această cronică începînd fiecare aliniat cu aceste vorbe nescrise: «de dragul lui Pasquale». O rugăminte pe care, bănui, trebuia să o fac ceva mai pe la început.

NELU IONESCU ■

MARIA PLOAE, definitiv impusă în atenția spectatorilor de filmul Dincolo de pod.

EMERICH SCĂFFER, un actor cu mari resurse.

locurile în care istoria se îngemănează cu legenda..

Cu un microbuz de la Buzău ne îndreptăm spre munte, însoțiți de inspectorul Ion Crăciunică. Sîntem așteptați la Mînzolești. La Căminul cultural am cinstea să prezidez o dezbatere la care participă forurile culturale locale și creatorii populari pe tema **Specificul folclorului literar, muzical și etnografic din zona Mînzolești-Bisoca.** Manifestarea face parte din cele înscrise în luna culturii buzoiene (14 martie-14 aprilie) a cărei a VI-a ediție este închinată întîmpinării Congresului educației politice și culturii socialiste. În sala arhiplină au răspuns la chemare de la tinerii elevi pînă la bătrînii sfătoși, minunații păstrători conștienți ai bogatei creații populare în această vatră folclorică.

Mînați de interesul de a-și rezolva problemele vieții lor spirituale, oamenii au venit cu entuziasm în scopul «punerii în valoare a tradițiilor folclorice și etnografice locale, și pentru asigurarea condițiilor propice transmiterii acestora, dar și pentru a ne cunoaște mai bine unii cu alții și să fim cunoscuți...»

Bisoca, așezată la sudul Carpaților, formează zona de interferență între Muntenia, Moldova și Transilvania. «Oamenii de aici au primit influențe, au influențat la rîndul lor. Influențele receptate le-au modelat după viața lor materială și spirituală, dobîndind pînă la urmă o valoroasă creație plină de prospețime și originalitate...» Din intensul schimb de bunuri culturale și artistice s-a plămădit un conglomerat prețios care poartă pecetea geniului creator al bisocenilor și se manifestă puternic în multiple domenii. Bătrînul olar și ceramist, trecut de 70 de ani, vorbind despre **Tradiție și inovație în olărit**, spune: «Cînd vorbim de tradiție ne gîndim la moștenirea din moși-strămoși iar cînd vorbim de inovație ne gîndim la acele modele pe care ceramiștii din comuna noastră le aplică pe obiectele ce le fac, modele inspirate din viața și activitatea omului, din fenomenele naturii, din anotimpurile anului». Am admirat felul de a se exprima al bătrînului țăran respectat pentru talentul său astăzi, cînd «luna culturii buzoiene, care a bătut acum 6 ani la porțile aleșilor tradițiilor culturale ale Buzăului, devine, cu trecerea anilor, tot mai demnă și cutezătoare, o statornică componentă a vieții culturale a locuitorilor din această vatră străbună». Minunat rapsod popular, bătrînul «Radu Tabacu, om cărunt cu mintea toată» îngemănează vechi cîntece ale haiducilor locali în care sînt istorisite patimile și nedreptățile suferite de țărani odinioară, cu creațiile sale punînd alături, în opoziție, viața de ieri cu cea de azi: «dacă ar veni tata, care a murit de 30 de ani și ar vedea lumină electrică, șosele asfaltate, toate îmbunătățirile astea, s-ar cruci... un bun lăuntric mă îndeamnă și nu pot să nu mă manifest (deși nu sînt cu carte multă, am doar 5 clase primare)» — spune fostul pădurar — «ca să rămînă prin cîntec și urmașilor cum s-au petrecut lucrurile... că românul e învățat să cînte: cîntă cînd este vesel, cîntă și cînd are necazuri, se răzbună prin cîntec, cu cîntecul am trăit și voi trăi... cît voi mai avea de trăit».

Năvalnicele jocuri ale bisocenilor ne-au impresionat prin ținuta demnă a dansatorilor, prin varietatea, măiestria, virtuozitatea mișcărilor, prin omogenitatea perfectă a grupului. Se joacă mult și frumos la Bisoca, jocurile străvechi mai sînt la mare cinste! Deci se poate și așa!!

Cu mîndrie justificată bătrîna Anica Iacob, din Poiana Vîlcului, prezintă țesăturile făcute de ea și de elevele ei de la școala populară, în cadrul unei expoziții a costumului din sat.

Cîțiva kilometri mai departe, în Săvulești, doi creatori populari predau la Școala populară: unul îi învață pe copii să construiască și să cînte din bucium și cimpoi, celălalt, olar și ceramist, să-și modeleze din argilă ocarine, din care execută străvechile jocuri ale locului și cîntecele vechi și mai noi.

Intensa viață artistică îmbogățește viața oamenilor de toate vîrstele din această vatră folclorică.

Fără îndoială că atmosfera plină de entuziasm a locuitorilor pentru valorificarea bunurilor folclorice moștenite, pentru menținerea unui climat sănătos în care noul se îmbină armonios cu tradiția, în care cei înzestrați sînt stimulați să creeze conștient opera lor, integrîndu-se culturii spirituale socialiste, toate acestea se datoresc în mare măsură și unui colectiv serios de animatori din care fac parte Dumitru Cristea, Radu Stan, Cordonașu Stan și alții.

Îndrumată de către Comitetul județean Buzău al P.C.R. și de Comitetul județean de cultură și educație socialistă, acțiunea culturală «Hronic Buzoian '76» pe data de 21 martie a însemnat un punct luminos în activitatea socio-culturală a județului.

HARI BRAUNER ■

CRONICA FILMULUI

între pretenții și posibilități

Animația românească, teren pe care am cunoscut cîndva (oh, cît de mult e de-atunci!) satisfacții reale, se află de vreme îndelungată într-un impas tematic evident. Prima explicație mi se pare a fi faptul că realizatorii își întorc tot mai mult privirea de la publicul principal al desenului animat — copiii. În afară de Pic și Poc, eroi amuzanți de serial — care amenință însă să devină elementele unui dialog de gaguri fără un efect educativ precis — restul producției pentru spectatorul «de drept» continuă să rămînă la schematismul unor povestioare cu puișori și găinușe, într-un limbaj plastic neevoluat, de minimă rezistență. Toate eforturile scenariștilor și regizorilor de la «Animafilm» par a se îndrepta spre «meditația filozofică». Foarte bine. Desigur, nu dorim să rămînem în urmă față de evoluția pe plan mondial a genului și atragerea spre animație a unor creatori cum ar fi Sabin Bălașa — artist dotat cu o puternică forță metaforică — nu poate decît să personalizeze contribuția noastră. Dorința autorilor de animație de a exprima generoase idei umaniste în haina unor metafore vizuale nu este decît pozitivă, cu condiția ca încercarea să reușească. Mai vechea interpretare a legendei Meșterului Manole într-un film al lui Ion Truică rămîne însă o reușită izolată.

O producție aflată acum pe piață ne-a îndreptățit gîndurile de mai sus. Iată-l și pe Laurențiu Sîrbu părăsind puișorii și șotroanele și oferindu-ne o **Baladă**. În stilul grafic sugerat încă de la **Umbra voinicului**, autorul ne înfățișează lupta dintre un cerb și o dihanie greu de catalogat zoologic (între lup și balaur), ceea ce ar putea reprezenta, dacă vreți, eterna bătălie dintre bine și rău. Numai că publicul adult e puțin mai pretențios. În **Balada** lui Sîrbu cerbul aleargă sprinten sau pășește semeț, dihania se tîrăște înainte și înapoi, apărînd cînd nu te aștepți din spatele unui element din fundal, peste tot tună și fulgeră apocaliptic, fără ca vreo frîmă de idee să transpară dintre nori. În sfîrșit, soarele răsare și umbra cercului se amplifică gigantic, avînd la coadă umbra gigantică a unui cap gigantic de cerb care strivește dihania, iar cerbul devine statuie cu rădăcini de arbore secular, purtînd o floare roșie ca o decorație pe deplin meritată — filmul încheindu-se cu o metaforă școlărească, de începător. Dar poate că desfășurarea aceasta de înfruntări animale care ascunde sub cascada imaginilor stîngăcia gîndirii, incapacitatea de a se ridica pînă la exprimarea unor înțelesuri clare și pregnante, ar fi rămas o mostră inofensivă de snobism dacă nu am auzi în coloana sonoră o frumoasă piesă de folclor românesc. Și ne amintim de basmele noastre cu cerbi și balauri și ne gîndim că autorii ar fi putut încerca să apeleze la un limbaj plastic de provenienă și esență pur românească, în care să regăsim reprezentări vizuale — sub raportul formelor și culorilor — care să se integreze universului nostru specific. A elabora un peisaj glacial și indiferent, rupt din cînd în cînd de o explozie florală decorativă și grăuită, a-l popula cu o fabulă simplă și incoerentă și a-i adăuga o melodie autohtonă este un ciudat mod de a fabrica «balade» cu pretenția de a exprima meditații asupra permanențelor de spirit ale poporului nostru.

EUGEN PATRICHE ■

CURIER MUZICAL

Tereza VISS — Pitești: Foarte frumoasă scrisoarea dumneavoastră în care surprindeți cu atîta acuitate (și tristețe) cîteva din racilele vieții noastre muzicale. Melodii fără nici o calitate și cu texte submediocre, prezentate în spectacole muzicale și la radio («Strălucește» prin penibilul ei **Tra-la-la-ul** lui M. Dumbravă), șușanele organizate «toată ziua, bună ziua», raritatea concertelor pop și folk etc., etc. Așteptăm vești în continuare. **Un grup de elevi ai Liceului economic nr. 2 — București:** 1) Într-adevăr, muzica folk se transmitea cu foarte mare zgîrcenie la radio (și numai pe programul III) și la televiziune. Avem promisiuni din partea redacției muzicale a RTV că această muzică atît de gustată de tineri, și nu numai de ei, va fi difuzată mai des. 2) Texte noi de muzică folk am publicat în noul program de sală al cenaclului Flacăra. **Dana SOCEANU — București:** În cea de-a doua distribuție a baletului **Cocoșatul de la Nôtre-Dame (Esmeralda)**, în principalul rol feminin a apărut tînăra dansatoare Aurora Rotaru, ale cărei frumoase calități de expresie o recomandă și pentru alte roluri prime din repertoriul (ce-i drept, cam sărac) al Operei Române. **Crinu HOLLINGER — Bechet:** Studiem posibilitatea sosirii cenaclului în localitatea dumneavoastră sau într-una apropiată. **Ilie POPESCU — Doba, Olt:** Formația **Savoy** își va sărbători în curînd aniversarea a 10 ani de activitate. Șeful ei este **Marian Nistor**, chitarist, naist, organist, solist vocal și compozitor. **Maria ENACHE — Strehaia:** Anda Călugăreanu poate fi ascultată nu numai la cenaclul Flacăra și la televiziune dar și în spectacolul teatrelor «Țăndărică» și «Giulești». **Un grup de muncitori de la Textila-Buhuși:** Valeriu Penișoară, tînărul solist folk lansat de cenaclul Flacăra este de profesie învățător. **Vera MIHALCEA — Ploiești:** Am transmis scrisoarea și felicitările dumneavoastră lui Mircea Vintilă.

DUMITRU ȚECU ■

INSTANTANEE

LIVIU CIULEI și MARIN SORESCU — două generații cu același ideal: slujirea teatrului românesc.

O poetă care își trăiește poezia: MARIA BANUȘ.

MARIANA CERCEL, o actriță care-și așteaptă rolurile.

Cu toate acestea, lumea lui VALENTIN GHEORGHIU începe de la pian.

După ce au străbătut cu bine «cenușa imperiului»: CORNEL COMAN și ȘTEFAN SILEANU.

Fotografii de Emanuel Tânjală ■ și Ion Predoșanu ■

RUBRICA MEA

universul copilăriei

Printre multele și variatele întrebări pe care ni le punem noi, adulții, este și aceasta: cum vede copilul lumea? Am fost și noi, cîndva, copii, dar parcă am fi luat, ca în vechime, elebor de Anticyra, ca să nu ne mai amintim nimic din acea vîrstă, pe care totuși ne-o închipuim din cale afară de fericită. Mai tîrziu, ne-am «observat» copiii, dar am făcut-o cu superficialitate, și între ei și noi parcă s-a ridicat un zid, adeseori de reciprocă neînțelegere. Acum, cînd asist, ca bunic, la a doua ediție de vlăstare mici, stau și mă minunez de cîtă imaginație este capabil un băiețaș mai mic de trei ani și jumătate și cît poate el să fabuleze, cînd mă învrednicesc să tăinuiesc cu el și să-l descos.

Aceste și multe alte probleme mi-a ridicat mai ales cartea recentă a lui Mircea Sîntimbreanu: Aducătorului mulțumiri *(Editura Ion Creangă, cu ilustrații de Pompiliu Dumitrescu). Iată un scriitor binecunoscut, care s-a fixat oarecum la lumea copiilor. Se vede că-i iubește, pentru că-i înțelege. Le vede și cusururile, dar și calitățile. Îi privește cu o ironie abia simțită, dar încărcată de o duioșie stăpînită. Copiii săi sînt și isteți, și prostuți, expuși capcanelor micilor năravuri, cum este acela al lenii, mai ales cînd obligațiile școlărești li se înfățișează sub un aspect de spaimă. Sînt însă mai mult decît generația mea, receptivi la solicitările tehnicii și la deschiderile de orizont ale geografiei.*

Au și ei micile lor vanități. Unul dintre cei mai simpatici eroi ai lui Mircea Sîntimbreanu mi s-a părut acel Tase, din Spirit de observație. *Pentru că cineva i-a spus cîndva că are spirit de observație, Tase nu se mai satură să i se repete cît mai des acest elogiu, dar se rușinează cînd, cu vocea tare, înaintea unui orb de a cărui infirmitate nu-și dădea seama, i-au scăpat cuvintele: «Bastonul dumneavoastră este... foarte curios, parcă, scuzați, e un baston de orb».*

Orbul, sau cum se spune astăzi, nevăzătorul, îi confirmă:

«Ai spirit de observație, tinere».

Da, dar de data asta, Tase nu mai triumfă. Simte că a făcut ceea ce noi, «bătrînii», numim o gafă, și în adîncul sensibilității lui suferă și se mustră.

Am citit de la un capăt la altul, cu încîntare, cartea lui Mircea Sîntimbreanu, care vede cu un ochi realist sensibilitatea copilului și larga ei deschidere către un cît mai nelimitat univers. Am încercat o numărătoare inversă către propria mea copilărie și la capătul drumului m-am descoperit mult mai sărac decît copiii zilelor noastre, care învață din fragedă vîrstă ce este electroliza și lucrează la aparate de precizie, în timp ce noi înălțam zmee gata confecționate și ne pricepeam mai bine să le stricăm decît să le mînuim.

Aducătorului mulțumiri, carte pentru copiii de toate vîrstele, e și un manual de optimism. La capătul lecturii sînt ispitit să parafrazez titlul și să închei:

— Autorului mulțumiri!

ȘERBAN CIOCULESCU ■

OPINII

despre idolatrie

A fost o vreme în care numele unor scriitori de seamă ai tradiției noastre mai vechi sau mai recente nu puteau fi pomenite decît în scopul unei «delimitări critice», dacă nu chiar al unui oprobriu direct. Arghezi fusese numit poet «al putrefacției», Blaga trecea drept reacționar, Eminescu însuși era pus în valoare numai printr-o parte a operei lui, și aceasta interpretată abuziv. Cît despre critici, toți cei situați în descendența maioresciană erau respinși cu toată fermitatea. Lui Lovinescu i se reproșa «estetismul», lui Călinescu «impresionismul», amîndurora și altora «cosmopolitismul».

Deceniul al șaselea a adus cu sine o reașezare treptată a valorilor dintr-o perspectivă integratoare mai mult decît necesară istoric și ideologic. S-au produs masive reeditări, operele «alese» au fost înlocuite de ediții critice etc. «Tabu»-urile au dispărut în fața conștiinței critice și astăzi se poate spune că nu există scriitor important a cărui operă să nu fi fost explorată conștiincios și consecvent în unul sau chiar mai multe studii monografice. La peste un deceniu de la inițierea acestei vaste acțiuni de recucerire a tradiției se poate spune că urmările se văd în nivelul sensibil crescut al conștiinței artistice a publicului larg.

Aș insista însă o clipă asupra unui fenomen pe care l-am putea considera un efect secundar al entuziasmului redescoperirii sau — de la caz la caz — al descoperirii. Nu atît în lucrări de sinteză cît în unele intervenții publicistice autorii reintrați în circuitul culturii naționale devin obiectul unei veritabile idolatrii, ale cărei fervori actuale nu sînt, probabil, fără legătură cu interdicțiile trecute.

flacăra literară

Preferința împinsă pînă la cult pentru un scriitor sau altul a fost întotdeauna un fenomen pozitiv, stimulator, mai ales dacă aparținea tinerilor și, bineînțeles, dacă se referea la valori autentice. Surprinde însă în mod neplăcut intoleranța care însoțește idolatria, dogmatismul ei mai mult sau mai puțin conștient. Numai elogiul nemăsurat dă în acest caz măsura adeziunii. Tot ce înseamnă nuanță, rezervă — ca să nu mai vorbim de o poziție critică manifestă — e considerat un «atentat» la memoria scriitorului respectiv și la depozitele sacre ale tradiției.

Să ne înțelegem: laudele pot fi îndreptățite, ca și apărarea «idolului» de acuzații neavenite. Nu este îndreptățită însă cîtuși de puțin respingerea apriorică a oricărui punct de vedere critic. Dacă o asemenea mentalitate s-ar generaliza, scriitorul respectiv ar deveni «tabu» a doua oară, interdicția aplicată spiritului critic e sinonimă cu moartea lui repetată. Diversele interpretări și opinii critice întrețin longevitatea unei opere în chip mai convingător decît laudele atît de sufocante în monotonia lor.

Să invocăm și cîteva exemple, deși nu vizăm aici o persoană anume, ci o atitudine. Matei Caragiale se bucură, cum se știe, de iubirea aproape exclusivă a unui cerc de fervenți — «mateinii». Nu mă număr printre ei, dar sînt, la rîndul meu, admirator al scriitorului. Cu toate acestea, cînd am citit acum cîțiva ani un articol al lui Șerban Cioculescu, foarte persiflator la adresa lui Matei Caragiale, n-am încercat un sentiment de revoltă: m-am gîndit că o asemenea contestare e posibilă principial și explicabilă omenește atunci cînd vine din partea biografului lui I.L. Caragiale.

Alt exemplu, posteritatea călinesciană. Cîteva lucrări referitoare la marele critic, conținînd rezerve mai mult sau mai puțin grave și mai mult sau mai puțin justificate, au stîrnit un val de proteste vehemente: autorilor li se contesta pur și simplu dreptul de a ridica obiecții lui G. Călinescu. Nu sînt de acord cu încheierile lui S. Damian, Al. George sau M. Nițescu, dar, ca iubitor și cunoscător al lui G. Călinescu, nu pot să nu recunosc că, uneori, insuficiențele semnalate sînt reale, chiar dacă sînt descoperite dintr-o perspectivă unilaterală. Oricum, asemenea reproșuri nu sînt de natură a tulbura prestigiul lui Călinescu, ci, eventual, numai încremenirea extatică a unor proaspeți admiratori. Ce critic român serios și-ar dori să fie un detractor al lui Călinescu?

În ce ne privește, credem că nu numai elogiul poate să dea măsura prețuirii și a adeziunii. El însuși un spirit polemic, mai mult, formulîndu-se chiar prin polemică, G. Călinescu stirnește, la rîndul lui, o atitudine polemică. Replica pe care o provoacă verifică în același timp viabilitatea textelor sale și datoria (recunoscută sau nu) a preopinentului. Delimitarea critică, rezerva, obiecția nu pot fi făcute decît înlăuntrul unei continuități esențiale. Privită astfel, polemica devine o variantă intelectuală, lucidă a idolatriei — singura eficientă cu adevărat în economia unei culturi.

MIRCEA MARTIN ■

Aducem la cunostinta corespondentilor nostri că manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

ATITUDINI

ticurile criticii

Ticurile criticii nu trebuie confundate cu ticurile criticilor. Acestea din urmă au farmecul lor, ajutîndu-ne să-l recunoaștem imediat pe cel care ni se adresează și, mai mult decît atît, reușind uneori să rezume, în numai cîteva cuvinte și într-un mod pitoresc, o întreagă concepție despre literatură. S-ar putea scrie — desigur, cu o anumită doză de umor — adevărate studii despre nedumerirea malițioasă pe care și-o exprimă Cornel Regman față de excesele modernismului prin sintagma «pasămite», despre spontaneitatea și antidogmatismul formulelor «vasăzică» și «cum să zic» folosite frecvent de Nicolae Manolescu sau despre caracterul premeditat, ceremonios, conferit textelor lui Valeriu Cristea de veșnica propoziție incidentă «ca să ne exprimăm astfel».

Spre deosebire de ticurile criticilor, care individualizează, ticurile criticii uniformizează. Și uniformizează nu numai limbajul, ci și gîndirea, fiindcă — cel puțin așa afirmă Croce — noțiunile sînt inseparabile. În cele ce urmează am să descriu un articol-tip compus din aceste exasperante expresii și procedee la care se recurge în mod mecanic (exemplele le-am cules din revistele literare apărute în ultimele săptămîni, iar pe autori nu i-am menționat fiindcă, în acest caz, nu se prea poate vorbi de... paternitate).

Titlul, în primul rînd, chiar dacă este al unei simple recenzii, trebuie să arate ca titlul unui capitol dintr-un tratat de estetică. Și, cum sînt la modă «dihotomiile», rezultă în mod necesar «Artificiu și spontaneitate poetică», «Confesiunea și ironia», «Vibrație și argument», «Poezie și ideal», «Idei și personaje» etc.

În ceea ce privește introducerea, este de la sine înțeles că va juca rolul acelor avertismente-reclamă care preced vizionarea filmelor de groază, prevenindu-l pe cititor că există riscul ca noutatea interpretării să-i producă un șoc intelectual. Iată două variante: «Oricît ar surprinde afirmația, trebuie să observăm că...» și «Cititorul nu trebuie să se mire de această alăturare de termeni...» Iar cine continuă lectura rămîne, într-adevăr, surprins, că nimic nu-l surprinde și se miră de ce anume ar fi trebuit să se mire.

În cuprinsul articolului sînt absolut necesare cîteva cuvinte de «specialitate», pentru a nu-și închipui cineva că semnatarul e un amator («scriitură», «discurs», «a lectura», «univers» — în nici un caz fără «univers»!), cîteva concepte filozofice cu sunet grav, de gong («ontologic», «existențial», «transcendent», «axiologie»), cîteva expresii străine («esprit de finesse», «tale quale», «bildungsroman», «last, but not least») și, bineînțeles, cîteva referințe nemaiutilizate (după Kafka și Lautréamont sînt preferați acum Dan Mutașcu și Ion Mircea).

În formularea încheierii, dacă articolul e favorabil — și, de obicei, e, generozitatea avantajoasă constituind alt tic, de altă natură al criticii — principala problemă rămîne găsirea unor superlative mai noi decît... cele vechi. În consecință, nu se va mai spune «excepțional», «extraordinar» sau «admirabil», ci «antologic», «de excepție» sau «avînd valoarea unui reper».

Există oameni cu fața schimonosită de cîte un tic nervos care atrage atît de violent atenția încît, orice ar spune ei, nu se pot face niciodată ascultați. Exact același lucru se întîmplă cu textele de critică — chiar și cu cele interesante — în momentele în care ritmul firesc al gîndirii este perturbat de spasmele imitației sau rutinei.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

FAPTELE ȘI VORBELE

literatura invizibilă

Am avut prilejul, cu cîteva săptămîni în urmă, să descopăr un fenomen greu credibil. Există la noi o «literatură invizibilă». Nu are o origine și circulație clandestină, feresică Dumnezeu. Se tipărește, dimpotrivă, de edituri foarte onorabile și în condiții grafice excelente, dar abia ajunge la faza difuzării că și dispare instantaneu și fără urmă din librării. Mai exact spus e ca spiritele, apare numai în cadrul anumitor ședințe speciale, cînd oamenii țin mîinile pe o masă rotundă, fără cuie, cu litere și un pahar la mijloc. Masa noastră era obișnuită, dreptunghiulară și lungă. Nu a fost vorba de o ședință de spiritism; se întrunise comisia însărcinată să valideze primirile noilor membri ai Uniunii scriitorilor. «Literatura invizibilă» și-a făcut apariția sub forma de cărți, unele foarte interesante, dar pe care nu apucase să le vadă nimeni. S-au ivit pe masă volume de poezii, favorabil recenzate (o dovedeau tăieturile din ziare atașate la dosar); nezărite totuși niciodată prin vitrinele sau pe tejghelele librăriilor. Am descoperit uimit că a fost scos un volum de Worringer cu niște studii necuprinse nici în edițiile curente germane ale operelor sale principale: **Abstracție și intropatie.** Unele romane au fost subtilizate rapid de membrii juriului, fiind singurul mijloc ca să le poată avea, așa cum doriseră și nu reușiseră.

Explicația «literaturii invizibile» e vechea poveste a tirajelor foarte mici. Sigur că există și cărți care scoase în cîteva sute de exemplare zac prin rafturi pînă le rod șoarecii. La prima vedere, ideea ca tirajul să fie stabilit pe baza comenzii librarilor nu e nerezonabilă. Cu cîteva condiții însă: întîi librarii să-și cunoască realmente meseria, ceea ce nu se întîmplă peste tot. Altfel cum ar cere 13 000 de exemplare dintr-o carte care s-a consumat într-o săptămînă și interesa masa mare a cititorilor elevi și studenți **(Antologia poeziei franceze de la Rimbaud pînă astăzi,** în Biblioteca pentru toți). Dupa gafa săvîrșită la volumele I și II, cifra comenzii a sărit brusc la 24 000. Cîtă seriozitate prezintă o asemenea aproximare a interesului trezit de un titlu reiese imediat. Peste 10 000 de cititori sînt prevăzuți a cumpăra volumul III fără să aibă pe primele două.

În al doilea rînd librarii să nu fie terorizați de grija că-și pierd prima atunci cînd rămîn cu cărți comandate și nevîndute. Bieții oameni sînt împinși să fie hiperprecauți. Comenzile lor vor avea fatal o marjă de siguranță solidă. Altfel zis, acolo unde bănuiesc că pot găsi probabil, 20 000 de cititori vor comanda 10 000 de exemplare. Și am în vedere, să mă credeți, niște librari curajoși, cu gustul riscului!

În al treilea rînd, ar trebui ca, automat, tirajul cărților căutate să poată fi sporit pe măsura cererilor pieței. Așa s-ar reduce și costul volumelor, fiindcă o reeditare înseamna reluarea cheltuielilor inițiale.

Dar de ce, pe lîngă librari, n-ar avea aici cuvînt cititorii înșiși? Există azi metode moderne statistice de sondare a nevoilor pieței. Ar fi atît de greu să se aplice și în cîmpul stabilirii tirajelor? Și, în cazul cînd, să presupunem, librarii greșesc, nu e cazul ca forurile editoriale mai competente să aibă dreptul să-și asume răspunderea corectării unor erori izbitoare? Cine poate crede că ar exista în România numai 5 000 de amatori să cumpere **Jurnalul** lui Maiorescu?

Cultura e un fenomen în componența căruia intră obligator și faptul răspîndirii. De la un număr în jos de exemplare, o carte ajunge să fie o raritate, fără nici o influență asupra conștiinței sociale. A-i mai atribui și un rol educativ, cînd ajunge nici la 1 000 de cititori e vorbă goală. Să alegem mai bine ce tipărim, dar să dăm posibilitatea cărților să acționeze efectiv asupra unui public real.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

CRONICĂ LITERARĂ

unicorn în oglindă

Cezar Baltag a realizat, cu **Unicorn în oglindă**, un volum echilibrat, care va pune capăt, probabil, multor controverse. Dispoziția reflexivă, adîncirea în sine le găsim din nou confirmate («încerc să ies din propriu-mi trup/ și nu reușesc...»). Nu e vorba totuși de simpla revenire la **Răsfrîngeri** (1966). În primul rînd, materia poemelor (mai ales tiparele de basm) este în mare parte inedită. Poetul aspiră acum la simplitate fără să facă din simplitate o manieră. Pînă și ideea, simbolul, abstracția (inefabilă) apartin propriu-zis modului de expresie, nu programului poetic. Cezar Baltag renunță complet la imagine și la figurarea metaforică doar atunci cînd speculația (lirică) trece dincolo de limita figurativului. Dialogul cu absolutul, de obicei, îl pune în mare dificultate pe poet. De fiecare dată însă el intonează cîntecul cel mai pur: «Numai cu o oglindă/ poate fi unicornul prins/ dorința pură adulmecînd imposibilul/ obiectul el răsfrîngerea».

Apoi, chiar o imagine ca aceasta, «unicorn în oglindă», îndeamnă prea puțin la speculație și mai mult la visare. O semnificație explicită ar fi greu de scos din ea. Nici n-ar spune mare lucru. Cu unicornul, ființă fabuloasă, ne aflăm pe tărîmul visului. Într-un poem șarpele apare ca «unicorn tîrîtor». I se opune pasărea, ca aspirație către **lumină**, către **înalt**. Șarpele și pasărea — nu e greu să deducem — țin de proiecția lăuntrică, sînt cu alte cuvinte ipostaze ale lui **a fi**. Aici oglinda (ne raportăm la ea ca la un simbol tutelar) accentuează contrastul, dar șterge — paradoxal — granița dintre viață și moarte. Face deci mai suportabilă trecerea — în sens blăgian —, suferința, durerea. Ne amintim un vers: «Cînd focul se desparte de sine el poate fi băut». Aceasta e, se înțelege, răsfrîngerea focului în oglindă. La fel, dincolo de moarte e posibilă viața. Totul este, în fond, așteptare. Nu altceva aflăm în **Mit**, o poezie remarcabilă.

Alteori punctul de plecare poate fi experiența. Atunci lirica lui Cezar Baltag devine sublim patetică. Un ciclu întreg e marcat de amintirea Fratelui, prezență imperioasă și statornică: «Toate valurile s-au întors în mare/ Toți înotătorii au atins panglica albă/ Și s-au făcut nevăzuți// Fratele meu, valul meu întristat, zarul meu/ unde ești acum, cine ești?»

În schimb, o poezie ca **Fața lui Doi** ar putea să deruteze (din cauza titlului). De fapt, numărul «doi» corespunde situației dramatice, ridicată din contingent în absolut. Poetul recurge așadar la generalizare. Despicarea lumii în oglindă, adică în spirit, este întîmplarea primordială a eului. În rest, asociațiile paradoxale, aparent obscure, nu fac decît să traducă uimirea și neliniștea poetului. Iată și un vers memorabil: «Plînea care se frînge în două devine soare».

Lipsește poeziei lui Cezar Baltag «dimensiunea infernului»? Așa s-ar părea, din moment ce poetul o caută **(Cercul)**. În realitate, starea de coșmar, sublimată geometric în inscripții lapidare (o caracteristică a versurilor sale) nu e tocmai liniștitoare. Sentimentul morții — am văzut — traversează aproape toate poemele. Ce-i drept, moartea care «doarme pe rîu ținînd în mîini în oglindă» nu mai provoacă spaime. Dar în aceeași poezie **(Unicorn în oglindă)** o impresie de coșmar lasă explozia de alb și aglomerarea imaginilor.

Multe poeme au ca subtitlu «pattern de basm». Nu vedem aici o revenire la folclor, ca altă dată. Poetul improvizează pe un ton aproape nou, deloc oracular. Dispoziția epică susține mai degrabă un ritual de așteptare. «Povestea» se desfășoară uneori la timpul viitor: «Dar nu mai e mult// Peste un timp va fi lună plină/ și voi putea să merg mai departe// Numai calul/ de nu ar fi alb». În alte imprejurări, poetul caută cu înfrigurare ieșirea: «O ușă, nici măcar atît, numai pragul...» El așteaptă împlinirea. O împlinire dificilă, desigur, fiindcă nu se poate ieși din captivitatea oglinzilor.

Unicorn în oglindă este unul din bunele volume ale unui valoros poet contemporan.

CORNEL MORARU ■

SUS ÎN MUNTE LA MOECIU
REGULA DE TREI SIMPLĂ POATE FI ȘI COMPLICATĂ, DAR NU MAI PUȚIN UTILĂ

Undeva, în munții Brașovului, la exploatarea forestieră Moeciu de Sus, un inginer silvic, Constantin Rouă, și un asistent medical, Ovidiu Mateușan, au efectuat un experiment care impresionează atît prin simplitatea cît și prin rezultatele sale practice. Obiectul: omul în procesul muncii, creierul și mușchii săi, satisfacția și insatisfacția sa, eficiența activității și starea de oboseală. Acolo, în munte, cercetătorii au transpus asupra muncitorilor forestieri principiile ergonomiei, știință de frontieră situată la confluența tehnicii, biologiei, medicinei și psihosociologiei, care își propune să realizeze adaptarea optimă între om și munca sa.

Rezultatele acestei foarte tinere științe se măsoară în termeni de eficiență, sănătate, prezervare a personalității muncitorului. Desigur, ca orice ramură de cercetare din zilele noastre, și aceasta dispune de un arsenal complex de metode, cu atît mai mult cu cît, interdisciplinară prin esența sa, face apel la un spectru larg de cunoștințe. Și totuși ea poartă și o anumită simplitate intrinsecă. Un distins specialist în ergonomie, aflat în vizită în țara noastră, îi spunea unui confrate român: „Vezi, dumneata, adesea soluțiile preconizate de noi se aseamănă cu regula de trei simplă. Dincolo de detaliile tehnice și de complexitatea inerentă unui studiu ingineresc, ele se bazează, într-o măsură considerabilă, pe bun-simț. Cine învață pentru prima oară regula de aur a aritmeticii se minunează: «Asta-i tot?!» Dar cîte nu se pot face cu această regulă... Se cere doar «inițiativa» de a o folosi".

După acest intermezzo semianecdotic să ne întoarcem la parchetul Moeciu de Sus și să-l privim pe acest modest infanterist al marii armate a forestierilor aflat mereu în primele rînduri: tăietorul, omul cu ferăstrăul. Firește, ferăstrăul său e mecanic, ultimul strigăt al tehnicii, dar mînuirea lui cere forță, consum de energie. Alături de fasonator lucrează ajutorul care dă cu toporul, curăță terenul, croiește poteca de refugiu, deblochează căile de acces, scoate calupul. Amîndoi muncesc din greu. Aceste personaje centrale și totuși anonime s-au aflat în centrul experimentului la care ne-am referit, ca punct final al unui studiu întreprins de Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lemnului I.C.P.I.L. în colaborare cu Institutul de igienă și sănătate publică din București. La fața locului și-au dat concursul directorul I.F.E.T.-ului Brașov, inginerul Dumitru Cîrlogan, inginerul Ilarion Borza, și maistrul de parchet David Bănciță.

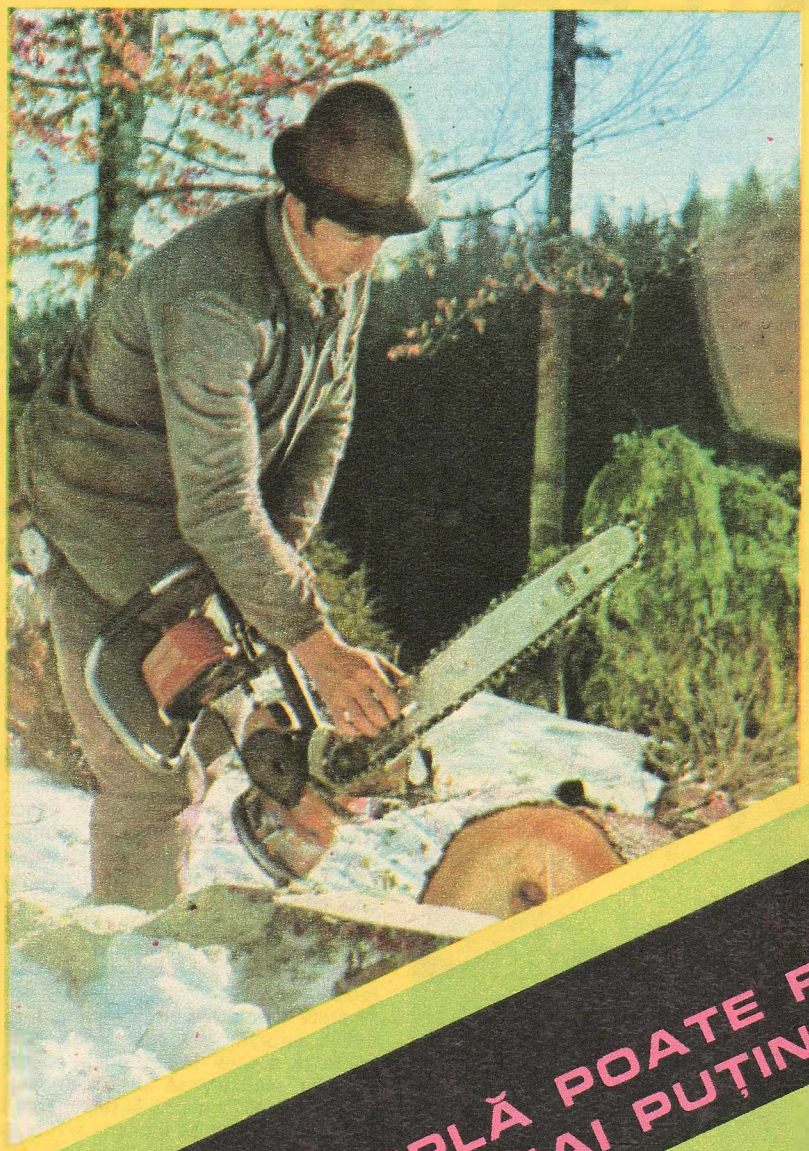

În ce a constat inovația? În loc ca muncitorul și ajutorul său să-și vadă fiecare de treaba lui, primul cu ferăstrăul, al doilea cu toporul, li s-a spus: «Din două în două ore, schimbați rolurile». Așadar, la răstimpuri regulate, omul cu ferăstrăul a luat locul ajutorului și invers. Rezultatul economic a fost aproape incredibil: productivitatea muncii a crescut cu 25 la sută! De subliniat că performanța nu se datorește unor cauze întîmplătoare, ci s-a menținut timp de două luni — cît a durat cercetarea — la mai multe echipe. Lesne de înțeles eficiența economică a unui asemenea randament sporit dacă ar fi raportată la toate parchetele din țară. Deși nu s-a ajuns la acest studiu, metoda aflîndu-se încă în stadiu de pionierat, ea merită comentată mai pe larg datorită implicațiilor sale.

Cheia succesului rezidă în aceea că noul sistem reduce monotonia muncii — să nu uităm că forestierii lucrează o zi-lumină — și în plus determină o alternanță între două tipuri distincte de activități, manuală (la ajutor) și mecanizată (la omul cu ferăstrăul). Astfel, la același muncitor sînt în mod variat solicitați creierul și mușchii, diminuează oboseala neuropsihică, scade expunerea la noxe (de pildă, la vibrațiile motorului).

S-au introdus experimental alternanțe și pe platforma de preindustrializare de la marginea parchetului: fasonatorul de lemn s-a schimbat periodic cu ajutorul său, cel dintîi preluînd munca de curățire, secționare și fasonare a crăcilor în snopi, în timp ce al doilea a trecut la motor. S-au aplicat și alte scheme de alternanță, cu aceleași încurajatoare rezultate, efectul cumulativ fiind apreciat nu numai prin prisma creșterii producției; în adevăr, s-au efectuat măsurători fiziologice minuțioase ale frecvenței cardiace — indiciu sigur al gradului de oboseală — și s-au constatat diferențe pînă la 15 la sută între sistemul «clasic» și cel bazat pe alternanțe.

Cercetătorii au fost surprinși de un fapt, analizînd lungile coloane de cifre care oglindeau frecvența cardiacă, înregistrată din două în două minute pe parcursul unei zile de muncă. Pe vîrful muntelui, cel mai obosit este, normal, muncitorul care doboară arborele. Iată însă că pe platforma de preindustrializare tractoristul-funicularist, care nu se clintește de pe scaunul din cabină și apasă doar pe manetele de comandă, a apărut, din punct de vedere fiziologic, mai obosit decît fasonatorul mecanic, deși acesta din urmă depune eforturi fizice, lucrează în aer liber, pe ploaie și pe vînt, e supus trepidațiilor ferăstrăului etc. La început, inginerul Rouă a crezut că s-a înșelat, că s-a strecurat o eroare în calculul mediilor statistice. Și totuși, după verificări, a reieșit clar că omul cel mai ostenit era acela care stătea pe scaun!

Explicația paradoxului constă în aceea că funicularistul se află într-o permanentă stare de concentrare, atent la manete, la semnalizări, la zbîrnîitul telefonului din cabină, preocupat să evite posibile accidente. Dealtfel, s-a constatat că oboseala omului din cabină nu era numai de natură neuropsihică (dar cu urmări fiziologice), ci și fizică, întrucît postura aparatului era incomodă, iar manevrarea manetelor nu era ergonomică, pentru simplul motiv că nimeni nu s-a gîndit la ergonomie cînd a proiectat manetele sau scaunul. Poți să șezi pe el? Poți! Atunci, totul e în regulă! Manetele transmit corect comenzile? Da! Atunci, la ce bun să complicăm lucrurile? Și apoi, ce importanță are faptul că un funicularist oarecare nu se afundă în scaunul său ca într-un fotoliu de cinema?

— Lucrurile nu stau așa, e vorba aci de un principiu cu vaste implicații — subliniază Constantin Rouă. Fapt este că încă nu s-a încetățenit suficient ceea ce aș denumi «un mod de gîndire ergonomic». Nu afirm niciodată că nu se efectuează la noi studii valoroase, aplicate în practică. Însăși activitatea Laboratorului de studiul muncii și ergonomie de la I.C.P.I.L., din care fac și eu parte, atestă atari preocupări. Participînd la diverse conferințe internaționale, bunăoară la Simpozionul de ergonomie forestieră de la Reimbeck, sub auspiciile Organizației Mondiale pentru Agricultură și Alimentație (F.A.O.) și ale Biroului Internațional al Muncii, am remarcat cu satisfacție interesul stîrnit de comunicările delegaților noștri. Avem o experiență în acest domeniu, avem ce împărtăși și altora, dar de ce să ne mulțumim doar cu ce am obținut? Cerințele economiei noastre, «foamea» de ergonomie, sînt mult mai mari.

— Vorbeați de necesitatea unei gîndiri ergonomice. Vă refereați la studii academice?

— Bineînțeles că nu. Să pornesc de la un exemplu. Am vizitat o școală profesională forestieră din Olanda — centrul de învățămînt din Arnhem. Aci elevii primeau nu numai noțiunile de bază ale viitoarei meserii, ci se familiarizau pe nesimțite cu cele mai felurite probleme ergonomice. Nu prin lecții savante, ci la modul concret, chiar amuzant. Un tractor jucărie era pus să tragă pe masă un creion. Mașina se opintea, cabra și în cele din urmă se răsturna, iar elevii trebuiau să explice de ce. Motivul era simplu: creionul fusese fixat de tractor la o înălțime nepotrivită față de nivelul mesei, adică al drumului liliputan pe care a avut loc «accidentul». Alt exemplu: cursanților li se dădeau părțile constitutive ale unui scaun metalic cerîndu-li-se să asambleze, fiecare cum se pricepea mai bine, un scaun ergonomic. Adică să aleagă din numărul destul de mare de soluții constructive posibile pe aceea care va asigura maximum de confort și funcționalitate, în raport cu activitatea și specificul muncii operatorului. Totul avea aerul unei distracții de copil, al unui joc mecanic, dar principiile implicate erau foarte serioase.

— Văd pe masa dumneavoastră niște omuleți de plastic. La ce servesc?

— În ateliere de proiectare ale unor firme străine de mare renume am observat, nu fără surprindere, că pe planșetele proiectanților se afla și cîte un omuleț la scara 1 la 10, un soi de păpușă plată, dar cu articulațiile brațelor și picioarelor reproduse pînă în cele mai mici detalii. Astfel, în orice moment, proiectantul vizualiza, simplu și fără calcule, cele mai diverse atitudini ale operatorului căruia îi era destinat echipamentul respectiv, introducînd adaptările ergonomice de rigoare, adică adaptînd mașina la cerințele fiziologice ale muncitorului. Proiectantul nu proceda astfel din altruism, să spunem, ci urmărea randamentul economic maxim deci, în final, profitul fabricantului. Cu atît mai mult se impune gîndirea ergonomică într-o societate socialistă ca a noastră, preocupată să asigure bunăstarea și dezvoltarea plenară a personalității oamenilor muncii. În acest spirit, cred că ar trebui introdusă atestarea ergonomică a utilajelor și a locurilor de muncă. În final, ar trebui ca nici măcar un ferăstrău mecanic să nu intre în producția de serie fără aviz ergonomic! Cu referire la locul de muncă, aș adăuga că uneori chiar și o simplă rearanjare a butoanelor sau asigurarea unei poziții mai comode pentru operator poate duce la o importantă creștere a productivității, mai ales dacă privim procesul în timp; gîndiți-vă că operatorul este silit, în anumite situații, să-și petreacă o viață întreagă de muncă într-o postură incomodă, fiindcă nimeni nu s-a gîndit la ergonomie... Bineînțeles, lucrurile sînt în realitate mai complicate, nu se rezumă la scaune ergonomice sau la scheme mai raționale de iluminat etc., intervin aspecte care țin de psihologie, sociologie etc. Introducerea gîndirii ergonomice reprezintă un proces complex, de durată; trebuie să formăm specialiști, să creăm noi laboratoare și multe altele. Să nu uităm însă că pe această cale cu investiții foarte reduse se pot obține beneficii considerabile la scara economiei naționale — subliniază în încheiere interlocutorul nostru.

Nimeni nu se așteaptă ca toate soluțiile date de ergonomie să fie la fel de simple și de eficiente ca acelea experimentate în munții Brașovului. Cînd se numește ergonomie, regula de trei simplă poate fi și complicată, dar nu mai puțin utilă. Întrebați-l pe omul cu ferăstrăul de la Moeciu.

LIONEL NIȚESCU ■

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

PARODONTOPATIA, O BOALĂ ÎNVINSĂ!

AVEM BUCURIA DE A CONSEMNA CONSACRAREA DEFINITIVĂ A CONCEPȚIEI ETIOPATOGENICE ȘI A METODELOR DE TRATAMENT PROPUSE DE MEDICUL GRIGORE OSIPOV-SINEȘTI, DESPRE A CĂRUI VALOROASĂ ACTIVITATE «FLACĂRA» A SCRIS CU LUNI ÎN URMĂ

Cu luni în urmă revista noastră a găzduit o amplă relatare dedicată activității medicului Grigore Osipov-Sinești, deschizător de drumuri în parodontologie, autorul unei metode de tratament bazate pe o concepție etiopatogenică profund originală privind îmbolnăvirile paradonțiului. Subliniind marea importanță pe care o dețin în asistența stomatologică cercetările și practica terapeutică a doctorului Osipov-Sinești, articolul a ținut să reliefeze — cum era și firesc — necesitatea acordării unui sprijin mai substanțial acestui ilustru reprezentant al școlii medicale naționale, neînțeles sau rău înțeles de către unii dintre confrații săi de breaslă, boicotat din ignoranță sau cu bună știință, obligat să-și cheltuiască zile și ore scumpe cu memorii, audiențe, pentru a dovedi și demonstra ceea ce practica și o bogată cazuistică au dovedit și demonstrat de ani de zile.

Arătam cu acel prilej că travaliul neîntrerupt al doctorului Gr. Osipov-Sinești, încorporat vreme de trei decenii în studii, cercetări și practică medicală, a fost expus sub raport teoretic într-un studiu intitulat «Parodontopatia esențială», publicat în Franța, lucrare care așteaptă cam de mult timp traducerea și tipărirea ei în limba maternă a autorului. La ora actuală avem marea satisfacție de a anunța publicul cititor că Editura medicală a prezentat în sfîrșit în versiune românească monografia «La Parodontopathie essentielle», apărută la Paris în 1971 în Editura Maloine.

Volumul este prefațat de profesor doctor docent Valerian Popescu, președintele Asociației stomatologice internaționale, care, între altele, ține să arate că «Prezentarea amplă a metodei, ilustrarea timpilor operatori prin scheme clare, documentarea clinică prin fotografii și radiografii, imprimă lucrării un caracter realist, practic, astfel încît poate fi efectiv folosită nu numai pentru documentația științifică în problemă a specialiștilor dar și ca un îndreptar tehnic pentru cei ce doresc să adopte metoda».

Versiunea românească a lucrării reproduce de asemenea, în deschidere, cîteva scurte aprecieri semnate de trei reputați oameni de știință din Franța și Spania, care, cunoscînd îndeaproape concepția și metoda propusă de medicul român, au ținut să prefațeze ediția franceză a lucrării: profesorul P. Cernea (Paris), profesorul I. Saenz de la Calzada (Madrid), profesorul Pierre Friez (Paris). Acesta din urmă a avut ocazia de a cunoaște investigațiile și rezultatele practice ale medicului român încă acum trei decenii, după cum o dovedesc și aceste rînduri extrase dintr-un raport prezentat de Pierre Friez la un Congres național de stomatologie desfășurat la Paris: «un autor român, Osipov-Sinești, introduce în terapia chirurgicală a pyorrhée-lor o metodă axată pe baze noi, care constă în grefe osoase la nivelul alveolei bolnave prin transplantarea de hemogrefe recoltate de pe tibie. Metodă revoluționară, necunoscută în Franța, ea merită să fie studiată cu toată atenția».

Rînduri cu valoare profetică, ce anticipează perioada de maturitate a activității medicului Osipov-Sinești, despre care același Pierre Friez are ocazia să scrie din nou, la începutul acestui an, salutînd apariția lucrării: Parodontopatia esențială: «La treizeci de ani de la prima comunicare, doctorul Osipov-Sinești ne dă o lucrare importantă asupra concepției și metodei sale de tratament, în parodontopatia esențială.

Într-un studiu anterior asupra tratamentului în topirea alveolară cronică, consideram această metodă ca revoluționară, chiar temerară. De atunci, Osipov-Sinești a urmărit fără încetare, experimentarea și ameliorarea tehnicii sale. Oricare ar fi mecanismul tisular care intervine, în rezultatele publicate în această carte, putem constata după imaginile radiologice, că această intervenție dă rezultate favorabile în majoritatea cazurilor.

Facem urarea ca această lucrare așa de minunat documentată și ilustrată să poată insufla dorința de a fi experimentată această metodă, pe o scară cît mai largă».

Concomitent cu «Parodontopatia esențială», Editura Medicală a încredințat tiparului și o altă lucrare a doctorului Osipov-Sinești, intitulată «Metodologie parodontologică științifică și practică», menită, cum o prezintă și titlul, să concretizeze prin mijlocirea practicii terapeutice, dificilul și complexul tratament al parodontopatiilor. Lucrarea se deschide tot cu un cuvînt introductiv semnat de profesorul doctor docent Valerian Popescu și cu o scurtă prefață aparținînd unui alt renumit om de știință, profesorul Hans Selye de la Institutul de medicină și chirurgie experimentală din Montreal. «Apariția unei noi perspective metodologice (în parodontologie — n.r.) — ține să arate acesta din urmă — este, fără îndoială, un stimulent, este proba vitalității reînnoite a unei întreprinderi științifice. Și grija meticuloasă pe care doctorul Osipov-Sinești a avut-o în redactarea cărții nu poate decît să incite la o mai mare apreciere a disciplinei sale».

Odată cu apariția celor două lucrări ale medicului Grigore Osipov-Sinești, metodologia științifică și practică a parodontologiei esențiale devine cunoscută în întreaga lume. Mulțumită descoperirilor și tratamentului aplicat de eminentul medic român, această boală ciudată — care determină dinții sănătoși să se dezvelească de gingie și apoi să cadă rînd pe rînd ca niște boabe de porumb de pe un știulete și care afectează la ora actuală mai mult de 50% din populația adultă a globului — este perfect curabilă.

Despre concepția și metoda doctorului Osipov-Sinești s-a vorbit pe larg în numărul 46 (1975) al revistei noastre. Reamintim pe scurt cititorilor noștri că, în opoziția cu teoriile **localiste** care încearcă să explice apariția bolii prin elemente etiopatogenice locale (tartrul, inflamațiile etc.) concepția medicului român se bazează pe următoarea constatare: conformația parodontului — datorită situației sale marginale pe crestele maxilo-mandibulare, datorită predispoziției sale genetice labile și susceptibile spre stări patologice, bruscată prin variate stress-uri, supusă acțiunilor unor factori organici disfuncționali vegetativi și dismetabolici — este susceptibilă de a da loc unei parodontopatii. Varianta cea mai gravă o constituie parodontopatia esențială, adică maladia propriu-zisă a parodontului, și care nu poate fi vindecată cu succes decît prin intervenția chirurgicală propusă de doctorul Osipov-Sinești.

În mod practic, operația efectuată prin metoda Osipov-Sinești durează o oră, se desfășoară sub anestezie, după care pacientul poate părăsi în aceeași zi cabinetul medical. Intervenția chirurgicală urmărește lichidarea procesului inflamator din focarul paradonțiului, după care se introduc în septul alveolar biostimulatori «Osminerale» (fragmente de os uman deproteinizat) pe care organismul îi absoarbe, realizînd recondensarea osului alveolar și revitalizarea gingiei bolnave.

...Evident, una e să citești și alta e să vezi. Motiv pentru care doctorul Grigore Osipov-Sinești întreprinde în permanență o acțiune de «școlarizare» a celor doritori să se perfecționeze în domeniul metodelor practicii parodontologice. Cea de-a doua lucrare citată în relatarea noastră conține chiar un capitol intitulat «Un colegial mesaj adresat tuturor forurilor și confraților preocupați cu studii științifice și modalități de asistență pentru rezolvarea problemelor parodontologice».

Dorința expresă a doctorului Osipov-Sinești este de a transforma actualul Centru de parodontologie pe care îl conduce într-o stație pilot, capabilă de a pregăti specialiști în acest domeniu, de a instrui medici stomatologi sosiți la București din întreaga lume.

În această ordine de idei dorim să amintim un amănunt emoționant care, credem, marchează pregnant, sub aspect deontologic, conduita profesională a medicului Osipov-Sinești, calitatea sa de om de știință și dascăl, altruismul și profundul său patriotism. Astfel, de curînd, patru tineri medici au fost angajați prin concurs la Centrul parodontologic. În ziua prezentării lor la post, doctorul Osipov-Sinești a găsit de cuviință să acorde acestui moment semnificația și atmosfera solemnă proprie unui mare eveniment profesional, al unei veritabile ștafete între generații. În acest scop, el a comandat, pe propria sa cheltuială, confecționarea și dotarea a patru truse medicale necesare intervențiilor chirurgicale, pe care le-a înmînat proaspeților colegi de breaslă, împreună cu un emoționant bun venit și o călduroasă invitație spre studiu și practică terapeutică în noua specialitate.

Începutul acestui an a însemnat, așadar, consacrarea definitivă a concepției și metodologiei elaborate de medicul Grigore Osipov-Sinești. Împlinirea tîrzie a unei activități prestigioase, pe care revista noastră — dintr-o îndreptățită îndatorire civică și profesională — a susținut-o cu tărie și încredere într-o vreme în care doctorul Osipov-Sinești mai era încă nevoit să se lupte cu inerția și hățișurile birocrației.

O victorie meritată la care avem marea satisfacție de a ne fi adus modesta noastră contribuție.

LIVIU TIMBUS ■

proiect de statuie

Eram acolo, la Voineasa, în clubul central al constructorilor celei mai mari hidrocentrale din Carpați, mai mulți scriitori și ziariști, invitați la o dezbatere privind modul în care Lotrul, acest rîu-rege al rîurilor luminilor noastre, și-ar putea găsi, prin litera scrisă sau prin cîntec, prin pensula pictorului sau prin dalta sculptorului, o oglindă ce să-l reflecte pentru viitorime chipul de azi și sufletul său de azi.

Noi, invitații, am propus multemărunte, mai ales multe și complicate lucruri, mai ales foarte patetice și festive, mai ales foarte grăbite lucruri, călcînd cu grabă și nebăgare de seamă acest chip al rîului-rege, pînă cînd l-am teșit, pînă cînd l-am schimbat, pînă cînd l-am făcut să semene mai mult cu noi decît cu el, și atunci s-a înscris la cuvînt — noi am crezut că dintr-un scrupul de gazdă, noi am crezut că pentru a ne mulțumi — un om al locului, un constructor, inginerul Dan Predoiu.

— Eu aș vedea, ca simbol al Lotrului, o statuie sau o pictură care să ni-l arate pe un miner. Unul din cei ce-au scurmat, pe sub munte, zecile și zecile de kilometri de galerii ai șantierului nostru. Eu l-aș vedea pe acest om afară, la zi, la ieșirea din șut. Și-a scos casca, și din casca lui de miner curge sudoarea adunată într-o zi, și această sudoare a lui pune-n mișcare o turbină.

Atît a spus acest om al Lotrului, noi, ceilalți, n-am mai spus nimic, ne-am simțit deodată goi, dar ne-am simțit apoi, după o clipă, mai bogați. Ne-am simțit mai bogați cu această clipă, ceea ce nu e puțin.

Și acest ne-puțin — din tot ce-am spus noi — e singurul lucru care, ne-am zis, ar merita clipirea complice a ochiului inimii unui artist.

Și acest ne-puțin — din tot ce-am spus noi — însemna, ne-am zis, Codul etic în acțiune, elogiu simplu, precis dar suveran, al Muncii.

ILIE PURCARU ■

la poalele ceahlăului, satele anului 2000

De la arhitectul șef al județului Neamț, Iosif Ciubotaru, am aflat o știre de pagina întîi, nu atît prin noutatea, cît prin semnificația ei: «satele nemțene urcă». Nu demult a fost terminat cel de-al 30-lea proiect de locuință rurală tip pentru satele înșirate la poalele Ceahlăului și de-a lungul Bistriței. Locuințe-tip, dar nu pe bandă rulantă. Pentru fiecare ce dorește. Cu posibilități de extindere și de adaptare. Cu parter și etaj. Cu baie. Se prevede pînă și posibilitatea racordării caloriferelor la viitoarele centrale termice rurale. Totul cu păstrarea specificului ținutului: materiale locale, dar, mai presus de orice, a frumosului local. Privesc planșele, stîlpii încrustați ai balconului, frizele, acoperișurile alungite. Da, nu e putință de îndoială: ne aflăm în Neamț, nicăieri în altă parte. Sînt satele lui Hogaș și totuși altele. Nu acelea despre care bardul drumurilor șerpuitoare ale Neamțului scria că au nesfîrșite străzi, împănate cu «băltoace verzii, miasmatice și adînci silind la sărituri gimnastice și de preciziune»; dacă n-aveai ceva din firea caprelor, «o baie de glod pînă la genunchi ar fi fost de neînlăturat». Aceste sate dispar pentru totdeauna. Și totuși, așezările moderne care au prins viață pe planșele colectivului secției de arhitectură și sistematizare județene rămîn, într-un sens foarte profund, și ale lui Hogaș, și ale noastre, ale celor care le vor construi. Pe drumurile Neamțului se naște acum anul 2000. **LIONEL NIȚESCU** ■

o zi, un om

Acest portret-surpriză, creionat de la distanță, dar cu dragostea și respectul pe care îl datorăm oamenilor vrednici și inimoși, ne-a fost sugerat de un inginer bucureștean, Ion Moraru, din cadrul Departamentului agriculturii de stat. Ni s-a propus cu alte cuvinte să inserăm în paginile «Flacării» acest mic medalion prin intermediul căruia să adresăm un sincer și călduros «la mulți ani» unui om care, împovărat de îndatoriri profesionale, grăbit și atent să-și drămuiască orele și minutele, a uitat să-și mai numere anii și să-și mai amintească ziua de naștere. Devenim, astfel, de la distanță, părtașii unui gest de sensibilă amiciție, împărtășind calda afecțiune prin care mai mulți prieteni și tovarăși de muncă au hotărît să sărbătorească ziua de naștere a unui coleg.

Nu-l cunoaștem personal (un fotoreporter al revistei noastre l-a pozat în fugă cu ani în urmă), dar despre numele și renumele inginerului *Ion Nicolaescu*, directorul I.A.S.-Sîmbureşti din județul Olt, am auzit de mai multe ori prin intermediul slovei tipărite, radioului și televiziunii. Modestul nostru omagiu este adresat unui bărbat cunoscut îndeobște oamenilor de specialitate, grație înțelepciunii și virtuților sale profesionale, unui erou anonim pentru marele public, ostaș impersonal pe frontul creației științifice. Din spusele interlocutorului nostru n-am aflat lucruri extraordinare. Pasiunea, priceperea și simțul gospodăresc pot încorona fără fast orice cap de muritor, dar pentru cei care vor să învețe tainele unei arte subtile, viticultura, Ion Nicolaescu este o celebritate și un exemplu-etalon.

Sînt frumoase și ademenitoare podgoriile privite de la distanță, ispititoare și savuroase cînd le treci pragul ca oaspete și mușteriu, dar pentru cei care se prind să împămîntenească aici sămînța celebrității, viața nu poate fi decît trudnică și condamnată să-și ispășească, ani la rînd, cutezanța, înfruntînd capriciile naturii și capcanele neprevăzutului. Licoarea întrupată din lumina soarelui și dulceața pămîntului își împlinește aroma și își soarbe vigoarea din osîrdia și înțelepciunea omului.

Cine n-a auzit de vinul de Sîmbureşti, unic în viticultura națională prin tăria, culoarea și gustul său specific? L-au băut și prețuit strămoșii și strămoșii strămoșilor noștri. Dar nimic nu e veșnic sub soare. Gloria prinde și ea rugină ca orice lucru osîndit să moară prin îmbătrînire și depreciere. În ultimii ani rubiniul de Sîmbureşti și-a recăpătat nu numai virtuțile de altădată ci, mulțumită colectivului condus de directorul Ion Nicolaescu, și-a sporit sensibil calitățile tradiționale.

Din 1969 cînd a luat ființă I.A.S.-Sîmbureşti și pînă în 1975, zestrea fermei a sporit considerabil prin extinderea și înnobilarea permanentă a terenurilor plantate cu viță-de-vie și pomi fructiferi, prin dotarea întreprinderii cu mașini agricole moderne, cu îngrășăminte, cu noi resurse de apă pentru irigații și stropit. Realizări legate nemijlocit de activitatea complexă a directorului Ion Nicolaescu, un om care — ne mărturisește Ion Moraru — și-a cîștigat autoritate nu prin violență, ci prin forța exemplului personal, prin darul de a fi omenos, înconjurîndu-se numai cu oameni de omenie. Și acolo unde se mucește și mucește toată lumea n-au loc să crească fructele amare ale trîndăviei și neputinței, deci nici invidia, nici perfidia, nici lucrul făcut de mîntuială. Cu această regulă a jocului, nimeni n-a dat greș vreodată.

Așternem aceste rînduri izvodite din gratitudinea și devoțiunea celor ce-i sînt directorului Nicolaescu colegi și prieteni și le încredințăm tiparului din dorința de a oferi pe această cale cititorilor noștri și exemplul unei vieți închinate muncii și progresului științei și practicii agricole.

LIVIU TIMBUS ■

Mii de participanți într-o vie comunicare cu scena.

cronica (122, 123)

(Urmare din pag. 1)

atins prin intermediul poeziei patriotice, revoluționare. E aici un fapt ce-i atestă miile de participanți care au recitat și cîntat, într-o splendidă solidaritate și fuziune, împreună cu membrii cenaclului. Însuflețit de mesajul patriotic și uman al poeziei, publicul s-a manifestat ca o imensă unitate corală celebrînd versul transmis de pe scenă. Sărbătoreau acest vers nu numai pentru frumusețea lui, ci și pentru ceea ce ei reprezenta. Pentru aceasta, ca și în alte dăți, și acum cele două manifestări s-au constituit într-un omagiu. Într-un omagiu închinat țării, drumului și cîrmaciului ei. Sînt edificatoare pentru simțămintele participanților momentele cînd miile de glasuri rostesc solemn și cald: Eu cînt conducătorul, demn și de bunăvoie.../ Îl cînt pentru că este. Îl cînt pentru că arde/ Întruchipînd partidul, de dragul țării lui,/ Că respectînd a lumii pădure de stindarde/ Nici unul, pentru dînsul, ca tricolorul nu-i. **Au contribuit la sudarea spirituală a publicului cu scena scrieri de Mihai Eminescu, G. Crețeanu, George Coșbuc, Ioan Nenițescu, Octavian Goga, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, George Topîrceanu, Miron Radu Paraschivescu, Nicolae Labiș, Nicolae Tăutu, Radu Stanca, Geo Bogza, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Geo Dumitrescu, Nina Cassian, Dumitru Popescu, Marin Sorescu, Radu Cosașu, Leonid Dimov, Gheorghe Tomozei, Romulus Vulpescu, Nicolae Dragoș, Mircea Horia Simionescu, Ion Nicolescu, Al. Monciu Sudinski, Claudiu Iordache, Constantin Săbăreanu, Viorel Sinpetrean, Constantin Cristescu, Ion Gh. Pricop, Adrian Păunescu și, bineînțeles, creațiile unuia dintre cei mai de seamă poeți ai noștri care este însuși poporul. Și de astă dată, în program s-au prezentat piese noi și au fost și cîteva debuturi. Tudor Gheorghe ne-a transmis printr-un recital de inegalabilă artă subjugantele lui cîntece pe versuri populare și culte. O piesă nouă a sa,** Poluarea folclorului, **dedicată lui Hari Brauner, ne-a vorbit despre pasiunea cîntărețului pentru puritatea creațiilor populare. Doru Stănculescu, un valoros reprezentant al muzicii tinere, emoționează prin unele piese ale sale de aleasă sensibilitate și evocă, prin altele, cu sugestii grave, figuri ale epopeii noastre naționale. Relevînd arta recunoscută a Andei Călugăreanu, se cuvine să-i menționăm și gestul de a fi prezentă, învingîndu-și o stare precară de moment a sănătății. Cîntecele lui Mircea Vintilă concentrează participarea intensă a sălii. Ritmurile dinamice sau mai lente ale cîntecelor lui Evandro Rossetti înscriu un alt moment de participare a publicului. A cîntat și o nouă piesă pe versuri de Adrian Păunescu:** Tanti Tina. **Laboriosul Nicu Alifantis se impune printre cei mai prețuiți membri ai cenaclului. El ridică, pur și simplu, sala în picioare cu un nou cîntec de contaminant ritm pe versurile unui poem de viguroase sentimente patriotice:** Imn de Ion Nicolescu. **Muzicalul Gheorghe Gheorghiu e prezent cu cîteva cîntece așteptate de public. Autenticul cîntecelor lui Ion Zubașcu e apreciat și solicitat de toți participanții. Grupul Progresiv-Folk '74 continuă succesul său obținut la recentul debut. Mai cîntă Adrian Ivanițchi, Romeo Ghiur, Victor Socaciu și Constantin Moțet. Evoluează frumos în cenaclul nostru tînărul Mircea Bodolan. Mircea Vancă contribuie substanțial, vocal și instrumental, la conturarea a numeroase momente din program. Flautul lui Sorin Minghiat, deși în acompaniament, se aude distinct și cu finețe. În tonalitatea lui firească și proaspătă, Valeriu Penișoară se prezintă cu o nouă piesă: Bătălia de la Vaslui. Reflex Flacăra (Gelu Colceag, Gabriel Iencec, Florin Tănase) e prezent cu grupajul atît de apreciat:** Balade și romanțe **de M.R. Paraschivescu. Apoi fiecare component recită cu vervă poeme și parodii. Recită Jeanine Stavarache. Talentul lui Mihail Stan propagă cu forță de expresie virtuțile poeziilor recitate. În repertoriul său divers și cu inteligență întocmit, Florian Pittiș mai introduce un număr de spumoasă pantomimă pe fondul cîntecului:** Constantin și Veronica **de Mircea Vintilă. E secondat irezistibil de Anda Călugăreanu. Debutează în cenaclu Florin Peteu și eleva Magdalena Catone. Debutează excepțional eleva Mihaela Popescu din Suceava, care a dovedit certe calități vocale în registrul grav și acut, expresivitate în interpretare, e pe cale, în urma studiului, să posede un stil personal, distinct.**

Fotografii de ELENA GHERA și RADU CONSTANTINESCU ■

Eleva Mihaela Popescu a debutat excepțional.

Doru Stănculescu, un reprezentant de seamă al muzicii tinere.

Nicu Alifantis a obținut cel mai mare succes al serii cu cîntecul său pe poemul Imn de Ion Nicolescu.

Tot ce dorește țara așa se împlinească
Moldova și Ardealul și Țara Românească
Să aibă veșnic pace și dragoste să nască
Moldova și Ardealul și Țara Românească
Moldova și Ardealul și Țara Românească
Copii frumoși și liberi și vivat să trăiască

TRĂIASCĂ ROMÂNIA
TRĂIASCĂ TRICOLORUL
TRĂIASCĂ ALMA VENUS
MĂRIA SA POPORUL

Gelu Colceag, Florin Tănase, Gabriel Iencec sau Reflex-Flacăra în *Romanțe și balade.*

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra va desfășura cîte o manifestare lunii, 5 aprilie, la Horezu, și marți, 6 aprilie, la Rîmnicu Vîlcea.

Înaintea turneului dintre 12 și 20 aprilie, la cererea insistentă a publicului, Cenaclul organizează în ziua de duminică, 11 aprilie, orele 16.00, o nouă manifestare în cadrul primei ediții a Festivalului de primăvară Flacăra-1976 la Palatul Sporturilor și Culturii din București.

Biletele se pun în vînzare zilnic începînd de sîmbătă, 3 aprilie, **la casa de bilete a Teatrului Național între orele 10-13 și 16-19.**

În ceea ce privește turneul prin mai multe orașe ale țării, datele probabile ale manifestărilor sînt: 12 aprilie la Ploiești, 13 la Buzău, 14 la Focșani, 15 la Bîrlad, 16 la Bacău, 17 la Piatra Neamț, 18 la Suceava și 19 la Botoșani.

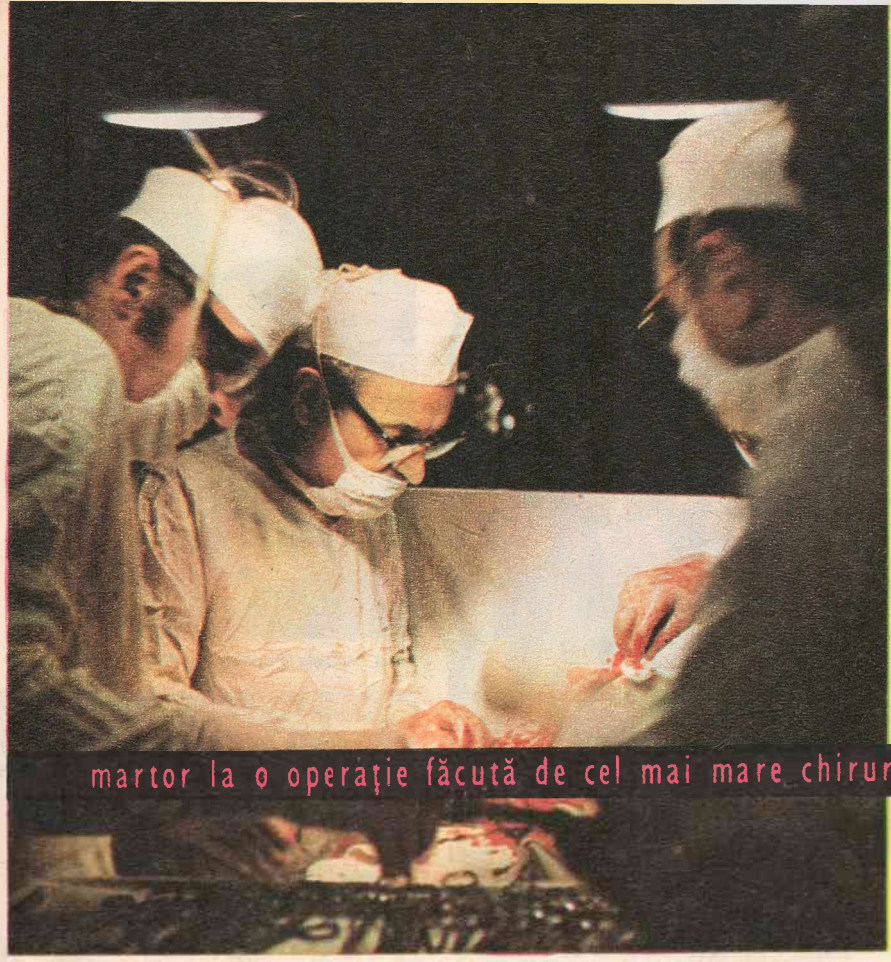

ÎN MÎNA PROFESORULUI GAVRILIU, BISTURIUL PARE

martor la o operație făcută de cel mai mare chirurg pe esofag din lume

UN AL ȘASELEA DEGET

(Urmare din pag. 1)

Wangensteen, regent professor la clinica Mayo din Rochester, a scris nu demult că este «unul dintre cei mai distinși chirurgi care au călcat vreodată pămîntul Statelor Unite». Îmbrăcat în alb, Profesorul pare în penumbra sălii de operație un sacerdot venit de departe să oficieze cea mai frumoasă și cea mai grea dintre obligațiile omenești: salvarea unei vieți. Ferirea de veșnicie a unui om pe care, foarte tînăr fiind, îl pîndește întunericul, a unui om care, dacă n-ar fi operat și dacă operația n-ar reuși, ar mai avea de trăit numai cîteva săptămîni.

Mișcările Profesorului sînt iuți și precise. Nici un gest în plus, nici un gest în minus. Doctorii care îl secondează, Alexandru Grigorescu, Mihai Voznesenschi și Constantin Florea, urmează ritmul cu rigurozitate și în cîteva minute abdomenul este deschis, devenind un însîngerat șantier de lucru. Se disecă pediculii și splenectomia, adică înlăturarea splinei, se încheie cu bine. O splină mare, cu aderențe posterioare, e scoasă și depusă alături, într-un fel de lighean. Deocamdată nimeni nu scoate nici o vorbă. Chirurgii lucrează încordați ca niște arcuri și nu găsesc pentru vorbă nici timp și nici gînd. Se va vorbi mai tîrziu, cînd operația se va limpezi și va intra într-o oarecare rutină, rutina fiind pentru Dan Gavriliu, chirurgul cu cea mai completă cazuistică pe esofag din lume, ceea ce pentru alții, profesioniști serioși și capabili, rămîne numai un vis.

S-ar zice că bolnavul reacționează bine, deși unghiile lui încep să albească. Lipsesc compresele mijlocii și Profesorul se enervează, mormăind ceva sub masca. În mîna Profesorului, bisturiul pare un al șaselea deget cu care manevrează uimitor în abdomenul bolnavului, căutînd să stîrpească răul.

Se pensează pe viu, ceea ce face ca bolnavul să piardă mai puțin sînge și cîmpul operator să rămînă mai curat.

Se recurge parcă mai rar la compresă, deși o asemenea operație solicită, voi afla mai tîrziu de la asistenta șefă Maria Mușat, peste cinci sute de bucăți de bandaj. Plus o sută de pense și pînă la cincisprezece foarfeci, acesta fiind arsenalul cu care Dan Gavriliu, om de știință și om de pasiune, se luptă să-și scape semenii de durere. Foarfeca se recomandă drept un instrument deosebit de important într-o esofagoplastie căci, așa cum obișnuiește Profesorul să glumească, «în chirurgie totul e să ai o foarfeci și să știi cum s-o folosești. Restul se învață din manuale.» Curînd, circulația colică se desparte de cea gastrică și se decolează pancreasul pînă la aortă. Suprarenala, explică Profesorul studenților printre picături, are aceeași culoare și același aspect cu pancreasul. Dificultatea cea mai mare e că trebuie să intri cu bisturiul exact unde trebuie, un centimetru mai sus sau mai jos putînd să însemne o catastrofă.

Se obține o bună mobilizare a pancreasului care urmează să-și schimbe locul. Treaba nu este ușoară și se aud glifituri. Se măsoară și Profesorul hotărăște ca pentru sine: «de data asta luăm și pilorul». Urmează vagotomia. Pentru ca totul să meargă ca pe roate, ea poate dura maximum douăsprezece minute. Durează numai șapte. Avînd un cîștig de cinci minute, fac aici o primă paranteză, pentru a spune că esofagoplastia ce se desfășoară este a cinci sute șaptezecea din cariera lui Dan Gavriliu care deține, cum aminteam, cea mai bogată cazuistică din întreaga medicină. Esofagoplastia nu reprezintă altceva decît o metodă originală de operație, inclusă în marile tratate de chirurgie digestivă ca o noutate de excepțională valoare, în virtutea căreia esofagul primordial este înlocuit nu cu un corp străin, cum prevăd alte tehnici operatorii, ci cu o bucată din stomacul bolnavului. Folosind această metodă, Profesorul a înregistrat rezultate practice neobișnuite și o mortalitate de-a dreptul nulă.

Se lucrează la noul esofag confecționat din marea curbură a stomacului. După aproape două ore de la începerea operației, mîinile Profesorului funcționează cu aceeași exactitate, tăind și cosînd. Se coase cu o ață tare și neagră, folosită de regulă numai la încheietul sandalelor. Observînd că ea are unele calități neobișnuite, Dan Gavriliu a hotărît s-o folosească în cursul operațiilor, cerînd-o cooperativei »Sîrguința», și obținînd-o, cum face haz de necaz, prin farmec personal. N-are, recunoaște, altă ață mai bună, așa că este nevoit să încalce unele reglementări în vigoare. N-are nici esofagoscop flexibil, deși au sosit cîteva din import, fiind dirijate către alte clinici. Are, în schimb, Roentgen cu televiziune, o instalație pretențioasă pe care îi place s-o admire, dar pe care nu are la ce s-o folosească.

Prost croite, mănușile se umplu de sînge și Profesorul le schimbă. Pentru a doua oară de la zece fără douăzeci. Operația a trecut de jumătate și se desfășoară după intenția chirurgilor, bolnavul suportînd cu bine intervenția. Dan Gavriliu simte că e pe drumul cel drept și capătă brusc chef de vorbă.

Cu mănuși noi, stropite cu alcool, Profesorul reintră în sală. Aceleași mișcări precise, ca de ceasornic, urmînd o lecție temeinic învățată. Coase cu o dexteritate uluitoare. Taie. Coase iar. Coși, zice, pînă te plictiseești. Cînd te plictiseești, o iei de la capăt. O sutură. Încă una. Ligheanele sînt aproape pline de fețe însîngerate iar chipul lui Ioan Kuczitar tinde să devină pămîntiu. Am senzația că o oarecare oboseală a pus stăpînire pe sală, dar lucrul acesta nu mă miră, căci operația a început de cîteva ceasuri bune. Nu mai e ușor de-acum, nici să privești, darmite să lucrezi, concentrat pînă la nefiresc. Studenții au dispărut la ale lor.

Echipa se divide în două. Va fi, murmură cineva, un dublu concert la patru mîini pentru o singură viață. Doi medici rămîn să continue la tăietura cea mare, întinsă peste abdomen cu vreo treizeci de centimetri, în vreme ce Profesorul procedează la o nouă incizie, laterocervicală, pe marginea mușchiului sterno-cleido-mastoidian. Aici urmează să se facă legătura cu noul esofag. Împărțirea echipei scurtează timpul intervenției și lungește viața bolnavului. O esofagoplastie presupune, una peste alta, vreo patru sute de gesturi. Dacă fiecare gest s-ar prelungi numai cu o jumătate de minut, operația ar risca să dureze cu trei ore mai mult. Operația ar putea ține, zice Profesorul, dar bolnavii nu țin. Marea majoritate a bolnavilor noștri au obiceiul să se grăbească. O oră în plus pe masa de operație le-ar fi fatală. În octombrie 1975, în calitate de visiting professor și ca invitat al mai multor clinici medicale din Statele Unite, românul Dan Gavriliu a participat la Congresul anual al chirurgilor americani de la San Francisco. A condus acolo, ca primul reprezentant al unei școli medicale dintr-o țară socialistă, simpozioane clinice și conferințe, nu doar la San Francisco, ci și în alte universități americane, la New York, Pittsburgh, Rochester sau San Paul, obținînd numai superlative și făcînd o bună popularizare operației pe care a imaginat-o și școlii românești de medicină. Salutînd vizita remarcabilului oaspete, autorizata publicație «Current Problems in Surgery», tipărită la Chicago sub redacția profesorului Mark Ravitch, a dedicat, pentru prima oară, un întreg număr unui singur autor, găzduind o suită de articole aparținînd celuia socotit a fi «părintele unei extraordinare operații». În toamna care vine, Profesorul urmează să participe la două reuniuni internaționale de prestigiu, avînd a deschide, la Londra, Congresul anual al chirurgilor din Marea Britanie și a îndeplini onoranta misiune de vicepreședinte al Sesiunii Colegiului internațional de chirurgie digestivă de la Davos, din Elveția.

Capătul cervical al esofagului se anastomozează cu esofagul nou. Cel vechi, nefiind compromis decît în interior, întărit ca o talpă, rămîne abandonat în organism. Treptat se va scleroza, nederanjînd convalescentul care, mă asigură Profesorul, va primi alimente în noul esofag la zece zile după operație. Mîinile Profesorului lucrează la fel de exact și de riguros, nestăpînite de oboseală. Doar mănușa aceea firavă și albă îi acoperă din cînd în cînd fruntea, îndepărtînd transpirația. Din punctul său de vedere, Dan Gavriliu este convins că nu face nimic extraordinar. Nu ne împlinim decît datoria, zice, aplicînd ceea ce am învățat din cărți și din operațiile anterioare, adăugînd uneori cîte o idee țîșnită din propria noastră curiozitate științifică. Pronunță vorbele acestea cu o simplitate cuceritoare care n-are însă forța să înșele, căci nu ți-e greu să pricepi că oamenii aceștia, sub lumina și sub mîinile cărora un semen de-al nostru a fost aproape desfăcut în bucăți, lucrează de mult cu alte unități de măsură, de-a lungul cărora lucrurile vecine cu imposibilul par firești și intrate în ordinea cotidiană.

Profesorul cere schimbarea poziției becurilor. La gîtul lui Ioan Kuczitar, incizia sîngerează abundent, dar asta nu-l sperie. Dacă sîngerează, îl aud, e bine, înseamnă că are o bună vascularizație. Sus, cele două capete trebuie cusute în două straturi, iar cusătura, făcută cu o repeziciune de magician, lasă loc unui tub de dren ce se va scoate abia după patruzeci și opt de ore. N-am apucat să număr flacoanele, dar cred că în venele omului răstignit pe masa de operație s-au scurs cei doi litri de sînge despre care vorbea doctorul Cucereavăi. Încet-încet, Ioan Kuczitar din Zalău, care nu era în urmă cu o oră decît un trup despicat și mărunțit, redevine om.

La unu și un sfert, mulțumit, Profesorul pleacă. N-a mai rămas de făcut decît cusătura finală, peste abdomen, care nu solicită prezența maestrului. Dan Gavriliu se grăbește către casă, unde, în răgazul de pînă la contravizită, are de gînd să dea o mînă de ajutor zugravilor ce-i văruiesc apartamentul.

La despărțire, în holul Spitalului «Carol Davila», îmi întinde mîna și, glumind, îmi mulțumește pentru ajutor. Îi țin mîna strîns într-a mea și pentru o clipă am impresia că singurul lucru normal pe care ar trebui să-l fac ar fi să i-o sărut. În numele miilor de oameni pe care i-a salvat din moarte și în numele celora pe care îi va mai salva, întorcîndu-i la muncă și la familii.

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

„cînd apar unele greutăți, e de datoria mea să fiu treaz. indiferent de oră"

Cînd a venit lăcătușul mecanic Savu Constantinescu aici preferînd Bucureștiul Cîmpinei, ca să se tragă mai spre casă, fiind din Vasilații Olteniței a ales o uzină chiar pe șoseaua cu același nume, Danubiana era abia în stadiul de montaj și expresia aceea tocită cu «a văzut întreprinderea crescînd sub ochii săi» i se potrivește ca o mănușă.

Astăzi, la 15 ani după completarea celei de-a doua rubrici în cartea de muncă, Savu Constantinescu este inginer, șeful secției mecanice care, pentru «îndeplinirea și depășirea planului de stat pe 1975», a primit, la 12 martie, cu 9 zile înainte ca șeful ei să rotunjească 37 de ani, Diploma de fruntașă a unei întreprinderi fruntașe, ca urmare a unei riguroase organizări a procesului de producție și ca urmare a ingeniozității soluțiilor de autoutilare, operație care a adus, numai în 1975 și într-un singur compartiment, o economie de peste 15 milioane de lei. Înainte de a scrie despre secție și despre oamenii ei minunați, puși pe treabă și pe raționalizări, se cade să scriem cîteva vorbe despre cel ce o conduce și o însuflețește, adică chiar despre Savu Constantinescu. În 1962 a încheiat liceul la seral. A rămas lăcătuș mecanic, alături de Tănase Ciungu sau Dumitru Năstase, bunăoară, oameni cu care colaborează și astăzi pe linie de producție și de suflet, cum spune, chiar dacă dînsul e mai sus în ierarhie, de la care a deprins o grămadă de lucruri bune și, în primul rînd, respectul față de treaba încheiată și față de munca perseverentă. Același respect l-a determinat să dea examen la Politehnică și să ajungă, în 1968, inginer mecanic, specialist în mașini termice. Ziua în care a terminat facultatea și în care, firește, a căpătat o altă poziție în uzină, devenind șef peste foștii săi colegi de meserie, n-a adus, recunoaște, nici o schimbare deosebită în viața sa și în relațiile cu oamenii.

Enunțată doar așa, «a făcut facultatea la seral», chestiunea pare simplă ca bună ziua, dar în realitate lucrurile n-au stat tocmai ușor. Nu l-au chinuit nici cursurile, nici profesorii, cît l-au chinuit distanțele. De la Danubiana acasă, pe Viilor, unde ține un apartament cu două camere dat de stat. De pe Viilor la Politehnică, înapoi și încruciș, ceea ce l-a obligat, șase ani, să doarmă mai mult în vacanță și în concedii.

Făcînd afirmația de mai sus, n-am exagerat cu nimic. Chiar în dimineața vizitei noastre la uzină, inginerul Constantinescu, desigur, acum cu alte însărcinări și alte responsabilități, se afla la locul de muncă de cu noaptea. Pe la două și jumătate i s-a telefonat că Gheorghe Meșterelu, trădîndu-și numele, a rebutat o bucșe pentru malaxorul 3 și șeful secției a găsit de cuviință să se urce imediat la volanul Daciei sale și să vină la fața locului. Tot n-aș mai fi putut să dorm, zice, socotind cu asta chestiunea ca și explicată. Cînd apar unele greutăți, continuă, e de datoria mea să fiu treaz. Indiferent de oră.

Cu malaxorul 3, revenim de-acum la prezent, lăsînd deoparte povestea vieții exemplare a inginerului, e o istorie întreagă, dotarea lui făcînd parte din acțiunea de mare amploare a autoutilărilor despre care aminteam mai devreme. Menită să producă, înainte de toate, piese de schimb pentru Danubiana, secția condusă de Savu Constantinescu, în care muncesc oameni destoinici și pricepuți, ca maistrul Nicolae Guguî, dispecerul Marin Nica, tehnicianul Toma Munteanu, lucrătorii Nicolae Pintilie, Constantin Alexandru, Virgil Ioniță sau Constantin Ghiurcoi, a îndrăznit, cu ajutorul substanțial al conducerii întreprinderii, să treacă la fabricarea de utilaje de mare complexitate, aduse pînă atunci din import.

Am vizitat, cum spuneam, zilele trecute secția condusă de Savu Constantinescu. Compartiment de muncă comunistă, în fața căruia stau sarcini nu ușoare — se află în curs de realizare, de exemplu, un valț de masticat cauciuc al cărui preț se apreciază a fi cu vreo jumătate de milion de lei sub cel al produsului din import, la același indice de productivitate — dar în care perseverența și seriozitatea lucrătorilor, primind cel mai bun exemplu de la șeful lor, sînt cea mai bună garanție a mersului înainte.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

CIVILIZAȚIA OCHIULUI

retrospectiva virgil almășanu – un eveniment artistic

Una din normele prea agitatului nostru veac artistic cere ca artistul plastic să aibă frecvent expoziții personale, să se așeze, deci, mereu în calea publicului, să-i îndrepte astfel gustul, știința, vrerea spre adevărul particular și, cel mai adesea, dificil al propriei opere. Un artist care nu face pînă la cincizeci de ani o expoziție personală — adică o selecție completă din calitățile lucrului unei perioade — este un caz paradoxal și trebuie cercetat cu multă atenție. E foarte probabil că rezerva lui vrea să dovedească un anume lucru. Retrospectiva Virgil Almășanu de la Sala Dalles poate fi considerată o primă «personală» a pictorului și ea face dovada unei metode viguroase și seducătoare, împlinită mereu în cultul celor mai semețe clipe ale istoriei neamului. Ca pictor istoric, Almășanu are astăzi o poziție unică în arta plastică românească fiindcă opera lui stă sub steaua unei gîndiri frumoase și extrem de sensibile la simțămintele patetice ale unei colectivități. Vreau să spun astfel că lucrările pe teme istorice ale lui Virgil Almășanu nu dau niciodată impresia lucrului de circumstanță. Este foarte important să faci compoziție istorică din vocație, este emoționant să afli o operă vastă și solemnă, unde chemarea trecutului sună neretoric, unde problemele picturii și ale desenului țin de o estetică sobră și armonioasă. Almășanu este unul dintre cei mai buni coloriști ai noștri și un desenator extraordinar. Suprafața pictată, observă cu justețe Theodor Enescu în catalogul expoziției, se distinge prin «suplețea materiei», prin «inepuizabile game de griuri, de la cele mate și umbrite, pînă la cele volatile, tinzînd spre puritatea serafică a alburilor, galbenuri stinse, acordîndu-se, patinate, cu albul văros, asemeni strălucirii misterioase a vechilor noastre broderii.» Deși comentatorii picturii lui Almășanu, îndeosebi ai compozițiilor cu multe personaje grupate în jurul unui erou național, s-au simțit îndreptățiți să caute aici felurite rime la opera unor italieni ai renașterii timpurii, eu cred că sîntem mult mai aproape de adevăr dacă cercetăm legăturile acestei picturi cu frescele unor vechi zidiri din țările române. Ultimele proiecte de frescă ale artistului — proiecte lucrate cu o rară tenacitate pe durata mai multor ani — arată limpede că atît atitudinea grupurilor, cît și cromatica, cu aceste atît de discutate armonii de griuri, trimit cu multă demnitate la ritmul și, mai ales, la starea de spirit a unor slăvite imagini voievodale, la sublima franchețe a desenului arhaic. Este, peste toate, mișcător să afli într-o pictură a unor mari desfășurări de interese naționale lucrul unui artist care nu pierde din vedere detaliul. În detaliu, analiza tablourilor lui Almășanu arată o neobosită pasiune a analizei tonale, o finețe a tușei, o grație și o dulceață elegiacă a grafiilor, atît de caracteristice, cum puțini artiști contemporani ajung să le aibă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Reproducere color de V. MÎNECAN ■

flacara sport

DIVIZIA A: 28 MARTIE

● **IAȘI: Politehnica-F.C.M. Reșița 5-0 (2-0).** ● Fără Gabel și Beldeanu, reșițenii au jucat orice în afară de fotbal. Este adevărat, au alergat, s-au agitat, contribuind astfel la menținerea unui tempo ridicat al partidei, dar n-au construit nimic, lipsindu-le luciditatea, singurele acțiuni care aminteau de o echipă divizionară A fiind unele timide încercări ale extremului stînga, Florea. ● Cu un asemenea adversar pe teren, studenților nu le-a fost greu să-și impună jocul, Anton, Romilă și mai ales Simionaș, realizînd ceea ce publicul ieșean aștepta de la începutul returului, adică o partidă foarte bună. În plus, și apărarea gazdelor a fost fermă, Unchiaș și Ciocîrlan, în special, n-au iertat mai nimic, fiind foarte adevărat însă că și frecventele lor replici «rugbistice» (de care a beneficiat mai ales Atodiresei) n-aveau darul să-i încurajeze pe oaspeți. ● În privința golurilor putem spune că am avut de-a face cu un adevărat **«festival Simionaș».** ● A arbitrat M. Buzea 8, ajutat de V. Roșu 7 (ambii din București) și Al. Ghigea 7 (Bacău). **(Răzvan Bărbulescu)** ● **BUCUREȘTI: Dinamo-Olimpia 2-0 (2-0).** ● Pînă la înscrierea primului gol de către Dumitrache, Dinamo a mai ratat cîteva clare ocazii, iar adversarii lor s-au remarcat printr-o prelungită și plictisitoare țesătură de pase la mijlocul terenului, astfel încît la un moment dat am avut senzația că Angelo Niculescu s-ar fi transferat, împreună cu ideea temporizării cu tot, ca antrenor la Olimpia. ● Golul doi, realizat de același Dumitrache, s-a datorat acestei optici menținute în continuare. ● Repriza a doua, în care sătmărenii s-au aflat chiar și în situația de a înscrie, prin Iancu sau Helvei, iar dinamoviștii, fără să fie într-o formă deosebită, au ratat cu dezinvoltură în continuare, a demonstrat clar că meciul putea să se desfășoare și alt fel. ● A arbitrat Ioan Rus (Tg. Mureș) 7, ajutat de St. Marian (Sighișoara) 7 și N. Barna (Tîrnăveni) 7. **(Victor Niță)** ● **ARAD: UTA-F.C. Constanța 1-0 (0-0).** ● N-a fost o victorie muncită și în cele din urmă meritată — pentru că UTA n-a știut nici de această dată, mare parte din meci, să deschidă lacătele unei apărări betonate, să-și creeze acțiuni clare —, ci mai ales **o înfrîngere meritată,** jocul constănțenilor purtînd amprenta unui rar «non-combat», ca și cînd întreaga echipă aștepta golul. ● UTA a fost invitată să atace, ceea ce a și făcut, jocul menținîndu-se practic vreo 70 de minute numai în careul constănțean. ● A înscris Cura în minutul 85, cînd a șters cu fruntea un balon șutat din învălmășeală. ● A arbitrat Constantin Petrea 8, ajutat de G. Popovici 8 și N. Gheorghe 9 (toți din București). **(Dumitru Graur)** ● **CRAIOVA: Universitatea-Sportul Studențesc 1-1 (1-1).** ● Craiovenii au jucat cu un om în minus (Oblemenco) și cu trei în plus (Crișan, Nedelcu II și Marcu). Avînd în Ștefănescu cel mai tehnic om de pe teren, oltenii n-au reușit decît un meci nul din multe puncte de vedere. În lipsa lui Oblemenco, Universitatea tînjește după un lider-coordonator de joc, nu atît tehnic, cît harnic. Balaci — jucătorul care îl ajută pe Ștefănescu să strălucească — s-a accidentat, și Dașcu, înlocuitorul lui, s-a alăturat celor trei de sus. ● **În general, echipa joacă evident mai slab decît poate fiecare jucător în parte.** ● A arbitrat Otto Anderco (Satu Mare) 9, ajutat de V. Catană (Carei) 9 și T. Vass (Oradea) 9. **(Nicolae Cristache)** ● **TIMIȘOARA: Politehnica-Universitatea Cluj-Napoca 2-0 (2-0).** ● Peste 25 000 de spectatori au urmărit jocul încîlcit al celor două combatante. Primul gol va veni în minutul 8: Cotec este faultat în careu de Mușat și arbitrul Petriceanu dictează prompt lovitură de la 11 metri, pe care o va transforma Dembrovschi. ● Clujenii nu-și vor reveni din șoc decît în repriza a doua. ● În minutul 44, Cotec combină cu Pălținișan și acesta va mări scorul la 2-0 printr-un gol de zile mari. Șut năprasnic, plasat de la 16 metri. ● În repriza a doua, clujenii îl introduc pe Cîmpeanu II în locul lui Barbu și aspectul jocului se schimbă. În minutul 64, același Cîmpeanu driblează întreaga apărare a Politehnicii, inclusiv pe portar, dar scorul va rămîne neschimbat. În minutul 80 Petrescu intră în careul de 16 metri al clujenilor, dar cade în careu la deposedarea corectă a lui Mușat. După părerea noastră, arbitrul a procedat foarte bine neacordînd lovitură de la 11 metri. ● A arbitrat Nicolae Petriceanu (București) 10, ajutat de E. Svitlec (București) 9 și V. Tatar (Hunedoara) 8. **(Radu Mircea).** ● **PETROȘANI: Jiul-S.C. Bacău 2-0 (2-0).** ● Pe un gazon ca păcura, gazdele s-au năpustit peste adversar, rezolvînd în numai zece minute problema învingătorului. ● Două goluri, unul mai frumos decît altul, înscrise de Mulțescu și Moldovan, au departajat cele două formații, permițînd apoi Jiului un joc de așteptare, cu gîndul la meciul de miercuri, cu Dinamo, și Bacăului un fotbal curat, limitat din păcate la mijlocul terenului. ● Pînă la pauză Jiul va domina cu autoritate, dar nu va mai izbuti nici un gol, pripeala lui Rozsnai și accidentarea la gleznă a lui Moldovan, survenită, se pare, înainte de meci, la o căzătură pe scări, aliindu-se cu un dram de nenoroc. ● În minutul 35, S.C. Bacău, o echipă și așa văduvită de mulți titulari, dintre care Coman și Aelenei, indisponibili (primul cu piciorul în ghips), va rămîne și fără Botez, accidentat la claviculă. Sportiv, publicul din Petroșani îl va aplauda pe atacantul băcăuan, ceea ce nu-l va împiedica pe un hîtru să strige, spre hazul tribunei: «Numai Beckenbauer a mai pățit la fel, numai că ăla a răbdat pînă la sfîrșit». ● A arbitrat N. Cursaru 10, ajutat de M. Vasiliu 9 (ambii din Ploiești) și Al. Ene (Craiova) 9 **(Ovidiu Ioanițoaia)** ● **CLUJ-NAPOCA: CFR-Rapid 1-0 (0-0).** ● 12 000 de spectatori au onorat acest derby ceferist. După un început furtunos, iureșul clujenilor se stinge. Rapid, cu o linie de mijloc în zi bună (Rîșniță-Petcu-M. Stelian), domină mijlocul terenului, creîndu-și numeroase ocazii de gol, pe care însă le ratează cu seninătate. Jocul este plăcut, cursiv, de un bun nivel tehnic. El este întrerupt uneori de mijlocașul rapidist Petcu (altfel cel mai bun jucător de pe teren) prin deposedările sale periculoase și de tușierul Marinciu care nu semnalizează un imens ofsaid în careul rapidist. ● În finalul jocului, după o perioadă continuă de dominare, C.F.R. realizează golul victoriei prin Ciocan în minutul 79. ● O victorie care nu reflectă raportul de forțe de pe teren, dar meritată sub aspectul dăruirii cu care au luptat gazdele. ● A arbitrat Mihai Moraru (Ploiești) 7, ajutat de M. Marinciu (Ploiești) 6 și Gh. Ionescu (Brașov) 8. **(Cornel Ionescu)** ● **BUCUREȘTI: Steaua-A.S.A. Tîrgu Mureș 2-0 (1-0).** ● **Steaua a marcat de două ori, dar ambele goluri se datoresc exclusiv arbitrajului,** fără reacție la ofsaidul flagrant al lui Năstase, min. 2 (tușierul, buzoianul C. Teodorescu, contempla absent peisajul) și cu reacție metamorfozată la penaltyul transformat de Răducanu în minutul 57 (a fost o obstrucție clasică asupra lui Năstase, arbitrul Rainea a ridicat mîna în sus, sugerînd lovitura liberă indirectă, ceea ce era perfect regulamentar, dar în drum spre careul de 16 metri a cotit-o brusc spre punctul de la 11 m). ● Firește, nu este suficient să judeci un arbitru, trebuie uneori să încerci să-i înțelegi mecanismul hotărîrilor, și-n cazul lui N. Rainea trebuie să spunem că el a închis ochii la un fault clar în careu — în prima repriză — asupra lui Răducanu, conducătorul jocului încercînd ulterior, după părerea noastră, să-și elibereze conștiința de povara acelei greșeli. Și prilejul a fost obstrucția amintită. Ce te faci însă că mulți au considerat neacordarea penaltyului la faultul real asupra lui Răducanu ca o «compensație» oferită mureșenilor la golul gratuit acordat împotriva lor în minutul 2?! ● Dintr-un meci absolut anonim — controlat, bineînțeles, teritorial de gazde — au țîșnit 4 jucători: Vigu, care domină echipa stelistă cu inteligența sa de joc, Ion Ion, care atunci cînd nu faultează scandalos (cum l-a faultat pe Onuțan) face ce vrea cu mingea, Bölöni, care duminică a evoluat excelent pe toate posturile în afara aceluia de portar, și Fazekaș, aripă strălucită care are un singur defect — uită unde e poarta adversă. ● A arbitrat Nicolae Rainea (Bîrlad) 1, ajutat de C. Teodorescu (Buzău) 2 și C. Pîrvu (Brăila) 9. **(Marius Popescu)** ● **ORADEA, F.C. Bihor-F.C. Argeș 1-1 (0-1).** La Oradea meciul se putea încheia cu o victorie categorică a oaspeților — superiori în toate compartimentele, cu un Dobrin într-una din zilele lui mari —, la fel de bine, cum, în ultimele minute de joc, gazdele puteau obține o nemeritată victorie in extremis. Oaspeții au deschis scorul prin Jercan, în min. 33, perfect lansat de Dobrin — dar au ratat în repriza secundă cîteva ocazii rarisime, prin Dobrin (de două ori), Radu II și Radu III. ● Cînd meciul părea că se va termina fără probleme, neputința gazdelor lovindu-se mereu de o apărare foarte bine pusă la punct (marcaj individual, dar și joc în linie, «la ofsaid»), bihorenii izbutesc totuși să înscrie prin Agud (min. 87), anunțînd un final fierbinte, care a aprins cu totul tribunele. ● F.C. Bihor atacă acum dezlănțuit, iar în următorul moment se petrece o fază mult discutată la încheierea meciului, fază care avea să aducă îndîrjirea publicului și necazul cel mare pentru arbitrul M. Fediuc. La o centrare spre centrul careului, Zamfir (F.C. Argeș) este împins de către Florescu, mingea îi atinge ambele brațe, aflate în aer, dar arbitrul nu fluieră nimic — nici fault la Zamfir, nici penalty pentru henț, pur și simplu se face că nu observă nimic!! ● A arbitrat M. Fediuc (Suceava) 3, ajutat de D. Andrei și I. Vințan 8 (ambii din Sibiu). **(Gheorghe Amuza).**

DIVIZIA B: 28 MARTIE

● **CUGIR: Metalurgistul-F.C. Șoimii Sibiu 0-1 (0-1).** Rar, foarte rar — din fericire — de întîlnit un asemenea meci pe terenurile noastre de fotbal, și chiar mai rar de văzut și auzit un «antrenor» ca Nicolae Voinescu (Metalurgistul), ale cărui «indicații tehnice» n-au ocolit niciodată verbul agresivității: «Omoară-i, rupe-i, călcați-i în picioare!» În plus, la adresa arbitrului, N. Voinescu a folosit o gamă foarte variată de injurii — iar totul se petrecea sub ochii a peste 6000 de spectatori. ● Diferența dintre echipe a fost însă prea mare — gazdele avînd o garnitură greoaie, care a practicat un joc fără orizont, în vreme ce echipa oaspete, bine pusă pe picioare, a dovedit adeseori maturitate în joc, cu frumoase intenții constructive. ● După meci, căpitanul echipei cugirene, Dima, s-a năpustit cu pumnii asupra coechipierului său Florea, vinovat, cică, de vinderea meciului. Motivul principal: ratarea de către Florea a unei lovituri cu capul, din apropierea porții sibiene. Dealtfel, imediat după ratarea amintită, jucătorul Metalurgistului a fost scos din teren de antrenorul Voinescu, care l-a împroșcat de sus pînă jos cu injurii. ● Scene penibile s-au petrecut și atunci, și mai tîrziu — iar dacă secretarul secției de fotbal a clubului gazdă, Cornel Moldovan, mi-ar fi permis să fac fotografii la acest meci (așa cum, de exemplu, un redactor al ziarului local a putut!), aș fi prezentat și **documente** concrete de la fața locului. ● A arbitrat I. Chilibar (Pitești) 9. **(Emanuel Tânjală).** ● **PLOIEȘTI: F.C. Petrolul-F.C. Brăila 0-1 (0-1).** Meci de mare atracție, disputat cu casele închise încă de sîmbătă, și cu sute de spectatori rămași în afară, la un bilet în plus. ● După un gol înscris destul de repede de către brăileni (Bulancea, în min. 28, la o centrare a lui Ologu), urmează minute în șir de dominare petrolistă, dar acțiunile gazdelor sînt nesincronizate, ineficiente în fața unei apărări foarte exacte. ● Au fost mai multe momente de joc dur, de ambele părți, dar arbitrul Dinulescu nu i-a «tratat» cu cartonaș galben decît pe doi dintre jucătorii gazdelor: Pantea și Ene. ● Același arbitru a închis ochii la un fault asupra lui Simaciu (Petrolul), a aplicat o lege a avantajului care i-a... dezavantajat în cîteva rînduri pe gazde, iar sfîrșitul meciului, în plină dominare petrolistă, a fost fluierat cu trei minute mai devreme! ● La ieșirea din teren arbitrul a fost întîmpinat de publicul spectator cu sticle pline și goale, care au zburat pe deasupra capului precum confeti. Una dintre sticle a nimerit capul unui spectator, care a fost transportat de urgență la spital. ● Manifestările ostile arbitrului — un arbitru care a greșit destul de vizibil de cîteva ori, neinfluențînd însă rezultatul partidei — au continuat încă vreo două ore după încheierea meciului, cîteva sute de spectatori așteptîndu-l la ieșirea din stadion. Abia după cîteva ore, cu ajutorul organelor de miliție, cei trei cavaleri ai fluierului au putut părăsi orașul. ● Foarte sportivă a fost în schimb atitudinea antrenorului Valentin Stănescu, care i-a strîns mîna la cabine antrenorului brăilean Ozon, adăugînd cu tristețe, dar demn: «Titus, astăzi ați fost mai buni!» ● A arbitrat C. Dinulescu (București) 4. **(Dumitru Constantinescu)** ● **TURDA: Sticla-Victoria Carei 1-0 (0-0).** Acest meci a fost într-un fel continuarea partidei din toamnă, între aceleași echipe, disputat la Carei — întrerupt atunci în minutul 81 în urma unor incidente grave, echipa din Turda pierzînd mai apoi jocul la masa verde, cu 0-3... ● Ambele echipe au căutat acum să achite «polițele» rămase neplătite — rezultînd deci un meci dur, fără nici un interes aproape pentru fotbal, de o valoare care n-a depășit nici un moment valoarea unei partide din campionatul județean. ● Unicul gol, un fel de accident față de desfășurarea normală a partidei, a fost realizat de Varga, la singura fază de fotbal curat a meciului! ● A arbitrat Coloman Braun (Brașov) 8. **(Cornel Ionescu)** ● **ARAD: Rapid-C.F.R. Timișoara 1-0 (0-0).** Meci disputat între două echipe aparținînd aceleiași Regionale C.F.R. ● A cîștigat Rapidul arădean, grație unui gol marcat de Gyenge în min. 70, la o fază încîlcită în careul timișorean — pentru că echipa gazdă avea mai mare nevoie de cele două puncte puse în joc. ● Oaspeții n-au protestat, în general arbitrul n-a avut nici un fel de probleme, scorul se cunoștea... înainte de începerea partidei. ● A arbitrat Anton Münich (București) 9. **(D. Graur)** ● **BRAȘOV: Steagul roșu-Electroputere Craiova 1-0 (0-0).** Teren greu și meci greu între două echipe de potențial egal, care știu să lupte «pe viață, pe moarte» și pe puncte. ● Cele două reprize au fost foarte diferite ca aspect. În prima am văzut un fotbal plăcut, în viteză, cu faze palpitante cînd la o poartă, cînd la alta. Primele 15 minute au aparținut craiovenilor care, mai tehnici și mai disciplinați, au atacat inteligent și au dovedit o apărare mai sigură, dirijată cu sobrietate de Deselnicu. În minutul 9 Micloș a fost nevoit să scoată balonul de pe linia porții părăsite de portarul Clipa. Două minute mai tîrziu a salvat Clipa, scoțînd in extremis «ghiulelele» trimise de Stăncescu și Tacoi. ● Apoi gazdele își revin, amîndouă echipele arată o bună circulație a balonului și pînă la sfîrșitul primei reprize doar arbitrii mai strică spectacolul, lăsînd pentru gazde ofsaiduri clare și oferindu-le cornere mari și mici, dar absolut gratuite, spre deliciul tribunelor. ● Repriza a doua a fost departe de ceea ce numim fotbal, deoarece fiecare intrare a gazdelor urmărea adversarul și nu mingea. Arbitrul privea cu indulgență cum erau catapultați și călcați jucătorii craioveni. ● În aceste condiții nu se mai putea juca decît un fotbal penibil, sub conducerea unei brigăzi de arbitri submediocri. (E totuși de mirare cum federația a lăsat acest derby pe mîna unor arbitri neexperimentați și părtinitori). Ca urmare a jocului dur, portarul craiovean Tudora și coechipierul său Calotă părăsesc terenul pe brațele jucătorilor. ● Cu forțe diminuate, oaspeții sînt învinși în minutul 75 de Niță, care a primit o pasă în careul de 6 metri, a driblat scurt și a șutat cu sete. Astfel, Steagul roșu obține o victorie fără glorie, dar care o menține în lupta pentru șefia grupei. ● A arbitrat Ion Angheliu (Piatra Neamț) 3. **(Ion Predoșanu).** ● **MIJA: Metalul-C.S. Tîrgoviște 1-0 (1-0).** Atmosferă de mare derby pe stadionul din Mija care, cu două ore înainte de începerea partidei, părea încărcat ca un ciorchine (datorită spectatorilor cățărați în sălciile dimprejur). ● Ambele echipe au luptat pentru o victorie necesară ca aerul: una (C.S. Tîrgoviște) pentru a se menține pe primul loc în serie, cealaltă (Metalul Mija) pentru a ieși din zona retrogradării. Din această puternică încleștare, care a plăcut publicului spectator, a ieșit victorioasă echipa care a știut să se apere mai bine, să lupte pentru fiecare balon din primul și pînă în ultimul minut, dar mai ales să tragă la poartă (cu un șut puternic din interiorul careului, după un dribling prelungit, în minutul 8, atacantul central Georgescu a înscris unicul gol al meciului). ● Tîrgoviștenii au dominat mare parte a întîlnirii, dar acțiunile lor stereotipe, confuze s-au pierdut undeva la marginea careului de 16 metri. ● Excelent arbitrajul lui Teodor Oniga (Iași) 10. **(Ilie Dobre).** ● **TIMIȘOARA: U.M.-Dacia Orăștie 2-0 (0-0).** Deși timpul a fost mai puțin favorabil pentru desfășurarea unui joc de fotbal, totuși un număr foarte mare de spectatori au ținut să asiste la acest meci. Regretele, la sfîrșit, pentru timpul pierdut, au fost aproape unanime... ● Meciul a fost arbitrat de Sever Drăgulici, care, deși în repriza întîi a arbitrat corect, în repriza a doua a influențat vizibil jocul în favoarea timișorenilor, întrucît cele două goluri, în min. 50 și min. 58, au fost cu faulturi clare asupra portarului. Așadar, a arbitrat S. Drăgulici (Drobeta-Tr. Severin) 3. **(Radu Mircea).**

DIVIZIA A: 31 MARTIE

● **BUCUREȘTI: Sportul studențesc-Politehnica Timișoara 4-1 (2-0).** Și acasă, ca și în deplasările la Cluj-Napoca și Craiova, studenții bucureșteni au jucat practic fără extreme, Petreanu și Grosu fiind două prezențe jenante. ● Severitatea scorului se explică prin excelenta evoluție a liniei de mijlocași, alcătuită din Cassai, cel mai bun jucător de pe teren, Marica și Rădulescu, prin nesiguranța portarului timișorean. În plus, s-a tras mult la poartă. ● La toate astea s-a adăugat evoluția foarte bună a lui Ciugarin, care a marcat și un gol. ● Echipa Sportul studențesc rămîne neînvinsă în acest retur datorită unei superioare organizări a jocului și a disciplinei tactice. ● Minutul 8 repetă faza prin care s-a marcat golul egalizator la Craiova. Petreanu alunecă pe minge, centrează totuși și din vole Marica reia imparabil în poartă. Rădulescu înscrie frumos, apoi portarul Catona greșește de două ori și primește goluri de la Ciugarin și M. Sandu. ● A arbitrat N. Cursaru 9, ajutat de N. Moroianu (ambii din Ploiești) 9, și Gh. Manole (Constanța) 9. **(Nicolae Cristache).** ● **PETROȘANI: Jiul-Dinamo 0-0.** Pistoanele echipei Jiul, Mulțescu și Moldovan, au funcționat adesea, în gol, nereușind să lege jocul și lăsînd totul în seama țîșnirilor lui Rozsnai care a ratat mult. ● Dinamo a jucat pentru un punct, făcînd mult teatru și netrăgînd, vreme de 90 de minute, nici un șut pe spațiul porții lui Ion Gabriel! ● Într-o partidă în general anostă și lipsită de faze de poartă, s-a înscris totuși un gol, în minutul 81, cînd Mulțescu a trimis în plasă o lovitură liberă din afara careului. Penalizînd un fault la portarul dinamovist, arbitrul buzoian Cristian Teodorescu a anulat golul. ● Selecționabilii au jucat șters. ● A arbitrat C. Teodorescu 9, ajutat la linie de I. Kossuth 9 (ambii din Buzău) și I. Chilibar (Pitești) 8. **(Ovidiu Ioanițoaia).** ● **BACĂU: Sport Club-F.C. Bihor 4-0 (1-0).** În prima repriză orădenii s-au apărat în 8-9 oameni, reușind printr-un marcaj om la om să stăvilească atacurile băcăuanilor. ● În minutul 42, o lovitură cu capul a lui Aelenei (bară) anunță golul ce avea să cadă peste numai două minute: Lunca lovește mingea cu capul la o lovitură de colț, Albu respinge slab în fața porții și Botez reia în plasă din apropiere. ● În repriza a doua, aspectul meciului este total diferit, introducerea lui Sinăuceanu făcînd să se aerisească jocul la mijlocul terenului, pe care băcăuanii îl domină. Dominarea netă a băcăuanilor se concretizează prin înscrierea a încă 3 goluri prin Pană, Chitaru și Catargiu. Ultimul gol a fost înscris de fundașul băcăuan după un «un-doi» cu Botez, urmat de un sprint de la mijlocul terenului și încheiat cu un șut splendid la colțul de sus, de la circa 20 metri. ● A arbitrat G. Retezan 9, ajutat de I. Pop 9, N. Suciu 7 (toți din București). **(Dumitru Constantinescu).** ● **TÎRGU MUREȘ: A.S.A.-C.F.R. Cluj-Napoca 1-0 (0-0).** A marcat Pîslaru din pasa lui Bölöni, în minutul 71. Au primit cartonașe galbene Naghi, de la A.S.A., și Roman de la C.F.R. 15 000 de spectatori au plecat dezamăgiți de felul cum a evoluat echipa locală. Brigada de arbitri: M. Buzea — 8, ajutat de I. Roșoagă — 8, T. Istrate — 8 (toți din București). **(Radu Mircea).** ● **SATU MARE: Olimpia-Universitatea Craiova 4-0 (2-0).** Partidă de maximă importanță pentru ambele formații. Absențe notabile la apariția echipelor pe teren: Both și Kaiser la gazde, Balaci și Oblemenco la oaspeți. În echipa craioveană, un debut ce pare să fie plin de promisiuni — tînărul Veleanu, provenit din pepiniera proprie. ● Prima repriză a însemnat o lungă dominare a jucătorilor echipei în galben-albastru, adică fotbaliștii de la Olimpia. Această dominare nu a rămas fără rezultat, Iancu și Popa realizînd două goluri, ultimul printr-un șut din întoarcere care l-a făcut K.O. pe Purcaru. ● La Universitatea nervii nu rezistă și Ștefănescu comite un gest ce nu-l caracterizează, fault grosolan asupra lui Helvei. Arbitrul Max. Popescu încurcă cartonașele și în locul unuia roșu, evident, arată unul galben palid. ● Deziluzionant și pe alocuri penibil, jocul echipei craiovene. În teren fiecare jucător joacă după bunul plac, fără o idee sau concepție de joc. ● Repriza a doua nu a schimbat nimic din configurația partidei, iar Hațeganu înscrie în minutul 82 al patrulea gol. Universitatea Craiova — o echipă în pragul falimentului? ● A arbitrat: Max. Popescu 6, ajutat de G. Fodor 5 și V. Mândescu 5 (toți din București). **(Cornel Ionescu).** ● **CLUJ-NAPOCA: Universitatea-Politehnica Iași 3-0 (1-0).** Ieșenii și-au considerat adversarii victime sigure și n-au făcut mai nimic pentru a ieși din jocul lent al Universității. ● În prima repriză gazdele ratează cîteva ocazii, apoi marchează primul gol prin Porațchi. ● Apărarea ieșeană cedează și pentru a nu mai primi gol răspunde mai des prin faulturi, urmate uneori de cartonașe — în număr de trei pe tot parcursul jocului. Internaționalul Romilă II a fost cel mai slab jucător de pe teren. ● Gazdele înscriu în repriza a doua, în aceeași notă de dominare, încă două goluri prin Vesa și Cozarec, reușind prima victorie din retur, dar în urma unui joc mediocru. ● A arbitrat Al. Ene 6, ajutat de V. Ciocîlteu 6 și V. Gheorghe 5 (toți din Craiova). **(Gheorghe Amuza).** ● **CONSTANȚA: Fotbal Club-F.C.M. Reșița 1-0 (0-0).** Un meci foarte slab și în care jucătorii s-au întîlnit mai mult între ei decît cu mingea. ● F.C. Constanța a atacat mai mult, dar numai un 11 metri acordat de arbitru, la un fault în careu, le-a adus primele două puncte: M. Popescu, a șutat slab, pe sub portar. ● F.C.M. Reșița nu are nici un fel de merit pentru acest rezultat strîns. Din rîndul echipei reșițene s-a «remarcat» doar Ologeanu, un jucător cu intrări periculoase la adversar, care în minutul 78 l-a lovit cu capul în gură pe Moldovan chiar în fața arbitrului. Acesta, nici de astă dată și nici în alte faze nu a reacționat. ● De la F.C. Constanța, dacă ar fi să remarcăm un jucător, l-am aminti pe Antonescu. A jucat fără greșeală. ● A arbitrat C. Niculescu 7, ajutat de V. Navroschi 8 și D. Isăcescu 8 (toți din București). **(Iulian Neacșu).** ● **PITEȘTI: F.C. Argeș-Steaua 0-1 (0-0).** Cîteva declarații obținute după meci. ● Antrenorul Halagian: «Steaua a meritat să cîștige, a pasat mai bine, a avut o linie de mijloc mai bună. Noi am fost obosiți și ne-a lipsit inițiativa. Reproșez arbitrului Drăgulici lipsa de fermitate în anumite faze și, în general, arbitrajul slab pe parcursul întregii întîlniri». ● Cornel Drăgușin, observator federal: «Steaua a cîștigat datorită vitezei de joc, a rezistenței fizice și mai ales prin evoluția liniei de mijloc. În schimb, ambele echipe au făcut multe greșeli tehnice, în special în fazele de finalizare». ● Declarații în mare parte edificatoare. Într-adevăr, Steaua a fost mai bună, mai lucidă, mai matură, în special în partea a doua a întîlnirii. ● Altfel, meciul, deși disputat, a fost plin de greșeli tehnice: centrări fără adresă, pase la întîmplare, acțiuni fără cursivitate. ● Steaua a mizat pe individualități, Răducanu, Iordănescu, Zamfir, incapabili însă să finalizeze. F.C. Argeș a avut o apărare bună, dar care s-a bîlbîit o dată și bine: în minutul 70, cînd Răducanu după o acțiune individuală a întors mingea din colțul careului mic lui Năstase și acesta a înscris. ● A arbitrat S. Drăgulici 8, ajutat de Tr. Moisescu 8 (ambii din Drobeta-Turnu Severin) și R. Șerban (Craiova) 8 **(Răzvan Bărbulescu).** ● **BUCUREȘTI: Rapid-U.T.A. 2-1 (1-1).** Oaspeților le-a lipsit curajul în atac, dar în general n-au făcut o partidă rea, dominînd dealtfel o bună parte din repriza secundă. ● Scorul a fost deschis de Colnic (minutul 19), dar trei minute mai tîrziu Grigoraș sare mai sus decît Kukla, capul arădanului îl lovește puternic și-l face groggy — mingea sare totuși spre gol și Rapidul egalează, fără ca Grigoraș (stropit apoi cu apă) să-și mai poată admira opera. ● Pentru golul victoriei feroviarii au abandonat mijlocul terenului (rămas în stăpînirea lui Domide și Broșovschi), singura lor tactică vizînd centrarea înaltă, direct din linia de fund de multe ori, spre fruntea lui Neagu sau Florin Marin, trimis din nou vîrf de atac. Golul avea să-l realizeze Manea. ● A arbitrat Otto Anderco (Satu Mare) 8, ajutat de V. Catană (Carei) 7 și N. Dinescu (Rîmnicu Vîlcea) 8. **(Dumitru Graur).**

racul

FOAIE SĂPTĂMÎNALĂ DE AVANGARDĂ NR. 102

baladă despre domnișoara ionescu care și-a lărgit orizontul cultural și a fost părăsită brusc, fără explicații

În colțul străzii mele ascultam în fiecare seară un cîntec obsedant atît prin suavitatea lui, cît și prin claritatea țelului urmărit.

Ea era tînără și castă,
El avea cultură vastă...

Și apoi, din muzicuță, un brunet intransigent exprima punctul de vedere al nefericitei.

Am rămas cu Thomas Mann
Dar iubitul nu-l mai am
Cînd iubitul nu există
Și cultura e mai tristă...
Ce să fac cu Apollinaire
Dacă nu mai este el?

Și tocmai această rimă care șchiopăta m-a convins de autenticitatea dramei. Cîntecul pe care îl auzeam în fiecare seară m-a pus pe gînduri. Odată ce o poveste de iubire s-a sublimat într-un cîntec murmurat de majoritatea locuitorilor sectorului 5 înseamnă că într-adevăr s-a întîmplat ceva cu totul ieșit din comun.

Cum să nu-ți dea lacrimile cînd auzi la două noaptea aceste lamentații?

Cînd iubirea nu există
Și cultura e mai tristă...

Da, avea dreptate cîntecul, căci ce mai înseamnă Shakespeare dacă iubitul nu te sună la telefon? Ce mai înseamnă Breugel-bătrînul dacă el, blondul și constantul nu te invită nici la un local? Mai are oare cultura vreun rost? Acesta era țipătul de deznădejde al tinerei recent erudite și brusc părăsite.

Fascinat de acest cîntec am pornit cu toată discreția de rigoare într-o suavă investigație. Adevărurile pe care le-am aflat m-au răscolit. Mi s-a dezvăluit astfel una din cele mai stranii povești de dragoste al cărei sfîrșit nici acuma nu știu, după ce a trecut atîta timp, dacă e divin sau numai lamentabil. Din nefericire existau argumente berechet și pentru o ipoteză și pentru alta.

Recunosc că investigațiile mele au fost facilitate și de dorința aprigă a nefericitei de a se mărturisi. Ea mi-a povestit cu lux de amănunte cum de a ajuns să învețe limba germană și cum a fost părăsită foarte curînd după aceea.

Pe scurt, care era drama domnișoarei Ionescu din sectorul 5? Ea era semidoctă, fără studii terminate și dornică de o mare iubire. A sunat într-o zi la ușa galbenei garsoniere un bărbat care, lucru foarte rar la bărbații din ziua de azi, i-a oferit simultan atît erudiția cît și dragostea lui veșnică. Cîtăva vreme lecțiile de limba germană și ploaia de aforisme se împleteau frenetic cu țipete de bucurie.

Fericita semidoctă era încîntată atît de progresele făcute în materie de cultură generală, cît și de amploarea nopților lor de dragoste. Cum să nu fii în al nouălea cer cînd pe de o parte îți ridici nivelul cultural și pe de altă parte iubitul îți sărută pătimaș ochii, sprîncenele și gura?

Domnișoara Ionescu, din dorința de a îndreptăți speranțele iubitului, a hotărît să-l ajungă din urmă în ceea ce privește erudiția și s-a înglodat în Bach și aforisme. Și tocmai atunci el a părăsit-o, așa cum spune și cîntecul, fără nici o explicație.

Ea nu-l ura pe el, trădătorul, ea ura cultura pe care numai de dragul lui a trebuit să și-o asimileze. Am plîns cînd ea mi-a cîntat tristă și îngîndurată acest refren realmente sfîșietor:

Cînd iubirea nu există
Și cultura e mai tristă...

TEODOR MAZILU ■

ION DOGAR MARINESCU

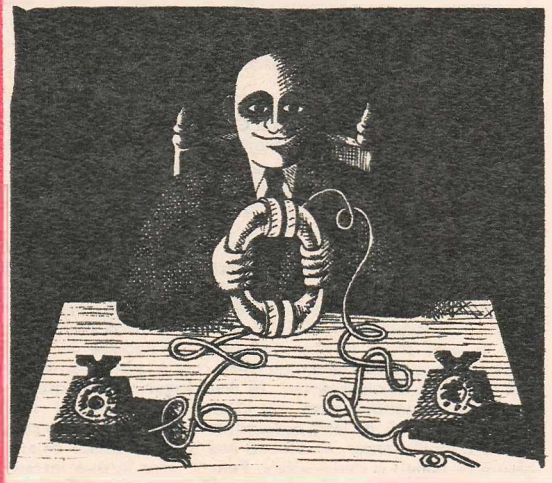

ROTUNDA

explicabila neomenie

— Bă, știi cum a fost? După ce se înființase gospodăria, mai rămăsese un singur post neocupat, postul de barcagiu. Prin mijlocul satului trecea un rîu destul de adînc și de lat. Și se luase hotărîrea ca oamenii, de pe o parte și de pe cealaltă a rîului, să aibă relații între ei de du-te-vino de la unul la altul, folosind drept mijloc de locomoție o barcă. Ei bine, l-au angajat p-ăsta. Cam într-o ureche, dar un om cinstit. Ți-o tăia scurt și răspicat. Și ce crezi? Într-o zi, veni la el un om: «Vreau să trec și eu în partea ailaltă rîul». «Cîte persoane sînteți?», întrebă barcagiul. «Două, eu și măgarul. Dar cît mă costă?». «Un pol de persoană, adică doi poli în total. Că și măgarul tot suflet e». «Bine...».

La mijlocul rîului, barca fu prinsă de-un vîrtej mare și se răsturnă. Al nostru, barcagiul, cu o mînă înotînd și cu cealaltă scărmănindu-se la ceafă, gîndea pe cine să salveze mai întîi de la înec, omul sau măgarul. Și, nu după prea multă chibzuință luă măgarul în spate și-l scoase la mal. Pînă să se întoarcă să salveze și omul, ăsta se cam înecase. Mulțimea de pe mal: «Păi bine, mă, lăsași omul să moară și scăpași măgarul?! Nu te bate, mă, Dumnezeu? Tu ai suflet, mă?». La care el: «Dacă salvam omul și murea măgarul, omul îmi imputa măgarul! Că era contabil omul».

Așa îmi reprezint un cosmar al birocrației!

APOSTOL TURBATU ■

entomologii lingvistice

S, Ș

Sacadat	— mișcări ritmice ale sacului
Sadism	— plăcerea cultivării sadurilor
Salamalec	— salut oriental; aproximativ «ai găsit salam, Alec?»
Saleuri	— grisine comestibile
Salpetru	— sfîntu Petru la chimiști
Samurai	— cow-boy nipon
Șașiu	— persoană ai cărei ochi stau picior peste picior
Sărit	— țicnit cu detentă
Scabie	— sabie cu rîie
Scalpare	— tuns, ras pînă la creier
Scarlatină	— boală frecventă la copiii romanilor
Scaun	— mobilier de cap
Scărpinătoare	— săpun de lemn
Scobitoare	— stomatolog de mînă
Semnalizator	— milițian deghizat
Serată	— reuniune organizată într-o seară
Sfeșnice	— suporturi pentru lumînări veșnice
Sic	— «sic» pe latinește
Strană	— fotoliu de orchestră bisericesc
Susur	— ciripitul izvoarelor
Șalău	— șal mare și urît
Șifonier	— dulap în care se șifonează hainele
Șvaițer	— găuri comestibile

CORNEL UDREA ■

condica de sugestii și reclamații

Subsemnatul Gingirlă Ovidiu, timonier pe motonava «Covasna», revin după o apsență de aproape cinci ani în cel mai propice local, rest. Titanic. Am fost primit ca un adevărat fiu al acestui local din care am apsentat atîta vreme, în luptă cu mările și oceanele. Personalul e același (c-un pic mai îmbătrînit dar și cu mai multă experiență), Responsabilul cu cîteva fire de păr mai cărunte în cap. Din păcate Trustul nu a promovat suficient pe acești oameni. Ce păcat! Personal îmi exprim deasemenea regretul că un local așa de atractiv e așezat așa de departe de căile comerciale ale orașului, avînd un vad mult mai neechitabil față de alte restaurante. Cred că organele locale (și mai ales tov. Hruzuzache) ar trebui să ia în considerație acest fapt și să intervină energic pentru a se muta localul mai în centru, sau măcar cu o sută de metri mai în dever, pe bulevardul Onești. Puțină bunăvoință!

Timonier Gingirlă Ovidiu

MĂSURI LUATE
Se va face o copie pentru informare Trust.

Resp.

Am cerut să ni se aducă chifle încălzite. Ni s-au adus reci și pe deasupra tari ca piatra. Întrebat «de ce?» ospătarul cu prenumele de Lae a afirmat că sînt calde «bre» și declarînd că sîntem în stare de ebrietate a încercat să ne evacueze cu forța din local. Cerem sancționarea acestui huligan pe măsura gravității faptelor.

Laur Boldei, inginer
Sucui Mustață, inginer
Trotinel Mariana, Buzău.

MĂSURI LUATE
Realitatea este că era luni. Cheflele era tari, că era după o zi pă alta, ce era să le mai încălzim.

Resp.

Subsemnatul Matuică Gheorghe, am venit aici să mănînc și eu ceva. Am cerut fudulii, n-aveau, am cerut altceva — mărunt taie ceva — n-aveau, pînă la urmă am comandat o friptură. Mi s-a adus arsă. Am refuzat-o, și după o serie de discuții enervante, tergiversări, intervenții mi s-a servit o nouă friptură. Cînd m-am apucat s-o consum, am constatat că era toată numai zgîrci. Nu înțeleg un lucru: oare nu e nimeni în stare să curme din rădăcini modul acesta înjositor de a trata clienții?

ss indescifrabil

MĂSURI LUATE
Tovarășul reclamă friptura are zgîrci, se poate, unele animale îl are.

Resp.

AL. MONCIU-SUDINSKI ■

RAUL ȚIGANU

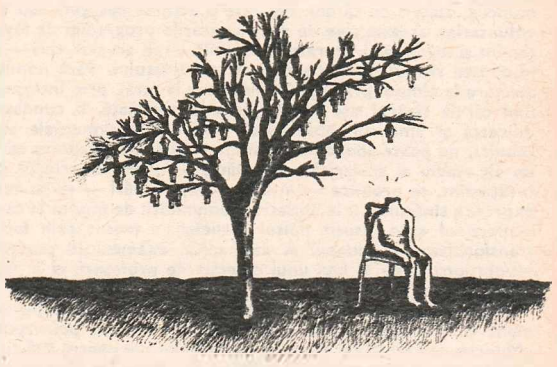

micul turn babel sau cine vrea o funcție de răspundere să ridice mîna pentru noi

Cu ocazia instalării într-una din garsonierele blocului T 6 din Drumul Taberei 42, exact în ziua în care întrezărea speranța că va găsi aici liniștea după care alerga de-o viață, dumneaei, preasfielnica M.I., a auzit ceva, ca un fîșîit. Cum îndeletnicirea domniei-sale, pînă spre pensie, a ținut tot spre cele drepte și clare și-a potrivit auzul către tavan, ca să fie clar că e vorba de un fîșîit și nu de altceva. Cu vremea, acesta s-a îngroșat și a prins curaj, astfel că a-nceput să aducă a bocăneală. Și din bocăneală-n trosnet, din buf în hîrști, din scrîțîială-n tropăitură, zgomotul a crescut într-un an cît altul în zece și i-a dat stimabilei M.I., pe lîngă cuvenitele bătăi de inimă, și îndemnul să treacă la scris și să adreseze plîngeri contra vecinilor de la etaj. Fiind convinsă că se află în tot locul departamente privitoare la fîșîiala din blocuri și secții pentru împărțit lege și dreptate în chestiunea bătutului în țeava caloriferului, precum și ministere de pus la punct locatarii dedați la tropăială, M.I. a scris vreo șapte-opt jalbe lungi și grele în cele patru vînturi. Ca urmare a controalelor stîrnite de finețurile urechii domniei-sale, familia de la etaj a ajuns să calce numai în vîrfuri, pe două rînduri de covoare dublate cu plastic moale, să umble pitiș pe lîngă ziduri, să țipe-n șoaptă, să intre-n casă pe fereastră, să gătească-n crătiți cu amortizor de zgomote și să citească «Mica publicitate» la rubrica de «schimb garsonieră contra cameră pierdută-n sînul naturii».

Procedînd astfel, M.I. n-a făcut decît sa sporească numărul întîmplărilor absurde din blocul în chestiune, întîmplări cu atît mai mișcătoare cu cît e vorba de un fel de clădire-cartier cu 120 de familii, din care marea majoritate o fac pensionarii. Și cînd spui pensionar, înțelept zici și om de bunăvoință zici, și bunic și vorbă aleasă și inimă largă și sfetnic și tată la toți și la toate.

Deci, cu ce se vor fi îndeletnicind pensionarii din T 6? În ultima vreme cu alegerile. Pentru funcția de șef de scară, funcție care, se știe, e prima treaptă însemnată în șirul de demnități spre șefia de bloc și, cu ceva noroc, spre cea de responsabil de stradă sau, cine știe, poate chiar spre aceea de pisar al cărții de imobil, se bat, la figurat și uneori la propriu, oameni și interese. Nealeșii au organizat, cu ocazia trecutelor alegeri, o campanie de lămurire a inocenților, îndărătnicilor și a celor care, din principiu, votează întotdeauna numai la abțineri. «Fraților, au zis nealeșii, mergînd din ușă în ușă, pe toate unsprezece nivelurile blocului de pensionari, votați cu noi și vom lupta să reducem impozitul cu un leu jumate. Fraților, a mai zis dînsa, a venit momentul să fiți de partea celor mai buni. Trăiască lupta de idei, jos comitetul de bloc! Cine vrea o funcție de răspundere, să ridice mîna pentru noi. Deviza noastră este: nici un locatar fără portofoliu. Pentru cei care n-au rîvnit la putere, vom înființa funcții onorifice de șef de lift și șefi de scară de incendiu. Femeile vor alcătui comitete de hol cu atîtea președinții cîte apartamente se află».

Cum se poate vedea, o dispută cetățenească demnă și emoționantă în limpezimea intențiilor ei, menită să atingă, cu pragul de sus, filozofia pură. Cît timp, deci, nealeșii au luptat cu armele caste ale filozofiei, ei s-au bucurat de simpatia vădită a maselor de locatari. Din păcate, picînd din nou la alegeri, s-au dedat la o filozofie mult prea practică. Bătrînei cei cumsecade din blocul T 6 au început să-și strice yale-le la uși, să-și zgîrie pereții, să oprească liftul cu persoana șefului de bloc în dînsul între etaje, să arunce pe apa îmbetei preșurile, să tropăie și, mai ales, să trimită anonime focoase privind decăderea morală a unor pensionare de 65 de ani, provenind din rîndurile actualei conduceri a blocului. (E de prisos să spunem că o anchetă efectuată de comitetul de cartier a dovedit că moralitatea persoanelor incriminate este și are toate șansele să rămînă, pînă la capăt, perfectă).

Conflictul, în urma căruia, iată, am fost solicitați să punem adevărul la punct, s-a declanșat într-o dimineață cînd o fracțiune opozantă de la parter și-a manifestat, deosebit de violent, opinia prin multe și mărunte țăcăniturî în țeava caloriferului. La acestea au răspuns, în deplin acord, fracțiunea de la etajul întîi, la care s-a asociat o minoritate de la doi. Protestului, exprimat pe aceeași cale, de pensionarii de la trei, i-au urmat reacția etajului patru și o scurtă dar vehementă țăcăneală a etajului cinci. Ciclul a fost firește încheiat la etajul șase ca să reînceapă, tot atît de firesc, la șapte. Ce reiese din asta? Că etajul unsprezece a suferit brusc o stare de angoasă, el neavînd un încheietor de ciclu. Drept urmare, s-a constituit ad-hoc o fracțiune de inițiativă care a început să bată în țeavă pe cont propriu. Și astfel, dus și întors, cu rare întreruperi, războiul țevilor de calorifer își trimite semnalele în tot cartierul. Și, uneori, noaptea, cînd zecile și zecile de pensionari din micul Turn Babel suferă de insomnie și se mai distrează cu țeava, clinchetul acesteia umblă curat peste cartierul Drumul Taberei, făcîndu-i pe cetățenii cu somn să viseze felurite catastrofe naturale, iar pe preasfielnica M.I. să audă fîșîitul respectiv și să mai scrie o epistolă inspectorilor în problemă.

TUDOR OCTAVIAN ■

flacăra seriale

CĂLĂTORIND PRIN CHINA (4)

cei patruzeci

Pogorîm în palma cîmpiei, unde cunoaștem altă ispravă a țăranilor din Micul Sat Nou, adică acțiunea *mută pămîntul și nivelează*. Îl mută la propriu. Patru sute de țărani lucrează pe un șantier plan, cît un aeroport: umblă ca furnicile, cară pămîntul de ici, colo, cu roabele, faimoasele cotigi, la care se înhamă cîte doi măgăruși alături de omul conducător, cu minitractoarele, cu cărucioarele-platformă, cu coșurile jucate în cîntarul jordiilor cobilițare, cu orice. Nivelează pămîntul.

«Pe un pămînt inegal, cu valuri și gîlme, nu se poate face irigație; pămîntul trebuie îmbunătățit continuu, adus să fie neted, ca în palmă», ne spune Zao Ci-cin (Ţao Ţhi-cin), ajutorul șefului de brigadă.

Timp de cincizeci de zile, cei patru sute de țărani vor termina acest pat ideal pentru noile recolte. Dar nu se vor opri aci. urmează al doilea act al piesei: dintr-o zonă învecinată, semănată anterior cu grîușor, vor scoate calota pămîntului, îl vor scalpa, recoltînd fîșii și cuburi de semănătură, spre a le reașeza în patul cel bun, pe terenurile nivelate. Cînd operația este îngreunată din variate pricini, replantarea în pămîntul cel nou se face fir cu fir, spre a nu se pierde ciclul descrisei transhumanțe a grîușorului. Ce se întîmplă cu patul cel vechi? Pămîntul rămas gol, chel, este luat imediat la întrebări, nivelat ca în palmă, pentru alte «mutări» și alte recolte. Și tot așa mereu.

«Grîului îi place să fie mutat, crește mai bine», ne asigură răspunzătorul acțiunii *mută pămîntul și nivelează*.

«Cine asigură topometria cîmpurilor? Aveți specialiști care execută măsurătorile?», întreabă Al-Si.

«Nu», spune cu simplitate și candoare șeful numitei operații, lăsînd totul baltă. Citind o oarecare nedumerire pe fețele noastre, spune descoperitor, izbindu-se cu palma peste frunte (ca orice țăran din Transilvania):

«Nu v-am spus nimic despre *cei patruzeci*, fapt pentru care mă căiesc. Aceștia aduc în sat matematică, socoteli, măsurători».

Cei patruzeci sînt absolvenții unor școli din orașul Siang, care s-au stabilit pentru un timp mai îndelungat în Micul Sat Nou, spre a cunoaște asprimile vieții, spre a se prinde cu munca productivă, spre a fi, și în acest mod, utili societății, făcînd practică în comuna populară, lucrînd cot la cot, în absolut toate muncile, alături de țărani. Nu este o acțiune pasageră sau de voluntariat, aceasta ține de reglementările programei de învățămînt și legile țării. Durata e variabilă — un an, doi, trei — o hotărăște ritmul de maturizare a candidatului. Fără numita atestare în cîmpul practicii (în uzină sau la țară), prin intermediul căreia tînărul «se freacă puternic de viață, îi cunoaște dulceața și amarul», absolventul unei școli gimnaziale sau tehnice nu poate aborda învățămîntul superior. Trecerea spre un alt stadiu al școlarizării lui, către o formă superioară de învățămînt, se produce — în aceste împrejurări — nu la voia expresă a tînărului, ci la inițiativa comunității de muncă în care respectivul «și-a însușit pulsul realității, a trecut prin focul transformator al muncii. A dat, adică, examen de practică revoluționară nu în fața unui colectiv de profesori, ci în fața vieții însăși».

În cîmpul-șantier vibrează sub rafale de vînt fîșii de pergament cu hieroglife roșii, lozinci (pictate de *cei patruzeci*): «Muncim cu hărnicie și dîrzenie cincizeci de zile pentru a cîștiga recolta anului viitor». Toată suflarea din Micul Sat Nou se află în cîmp: nu-l deosebești pe brigadier de săpător sau plantator, pe inginer de căruțașul cu cotiga, pe secretarul de partid de paznic (și el cu săpăliga), pe absolventul de gimnaziu de cobilițar. Toți fac de toate și sînt îmbrăcați la fel, pufoaică și pantaloni de doc negru, căptușiți, un soi de vestă groasă, cu gâitane, șapcă și papucei de postav. E îmbrăcămintea celor din nord (sudicii au veșmîntul mai colorat).

Bem ceai suav-mătăsos, ceai foarte slab, *ceaiul-după-amiezii tîrzii*, și mîncăm *shizî*, niște poame gălbioare, dulci-acrișoare, cărnoase și cu saț, semănînd cu roșiile, dar cresc în pom (am răscolit prin toate limbile știute pe aici ca să le găsesc un corespondent ori denominația europeană, însă fără succes; neexistînd fructul, nu există nici expresia). Ni se aduc castane coapte și gazdele noastre se bucură grozav că acestea cresc și în România. Le spun că sînt originar din zona lor ideală, Maramureș. Bucuria gazdelor este și mai mare. Rîd deodată, ca la comandă, iar logica intimă ce declanșează numitul rîs ar fi cam aceasta: uite, frățioare, cum le potrivește natura pe toate, au castane și ei, ca și noi, depărtarea nu-i o piedică, fructele astea dulci ne leagă oarecum prietenia cea dulce, încît bucuria e de partea noastră să vă găzduim și să rîdem împreună de potrivelile naturii, motiv să vă fim recunoscători că ați ales drept popas Micul Sat Nou, oferindu-ne cinstea să ne înfățișăm cu tot ce avem și să ne îndreptăm cugetul spre țara dumneavoastră, pe care o respectăm, cu prietenie multă, cum respectați și domniile-voastre China, cu prietenie la fel de multă și să trăiți zece mii de ani...

Gazdele nu rostesc toate acestea, din pudoare și delicatețe, dar de gîndit le gîndesc, poate mai în detaliu și cu mai multă înfloritură imaginativă; psihologia lor este prin excelență ceremonialieră, ceea ce dă distincție și finețe celui mai simplu muritor. O atestă și foarte popularul *zu shi vansue* (să trăiești zece mii de ani), urare dinastică, practicată la vechile curți împărătești, pe care chinezii au recuperat-o, au așezat-o între acele foarte puține lucruri preluate de revoluție din arsenalul vechii Chine, spre a o repune în noul circuit de valori. Numita urare o adresează președintelui țării sau oricărui cunoscut ce îi iese în cale, în chip de salut.

Ni se umple un nou rînd de cani din *ceaiul-după-amiezii-tîrzii*; oficiul îl fac două fetișcane ca două flori. Se cuprind între *cei patruzeci*. Pe una o cheamă Li Lin, pe cealaltă Liu Pin (Sprînceană Veselă); știm, o, ce bine știm că nu trebuie privite mai mult de o secundă. Cine face astfel, își ia riscul ca gazda să devină Pin Pin (Sprînceană Tristă, Sprînceană Neagră), ceea ce nu este cazul.

«Castanele coapte primesc ceaiul bucuros, mai bine decît solzii Marelui Dragon», opinează Cean Min-hoa, avînd sprînceana total destinsă și o limpede bună dispoziție, care e chiar vinul întrunirii; cu această spusă a gazdei ajungem în acel punct al convorbirii cînd pot fi adunate nițel firele spre avuția agonisită de țăranii din Micul Sat Nou, muncind în stilul și după metodele de care luasem act.

Președintele Cean Min-hoa spune din memorie un fluviu de cifre. Trec cîteva în carnet: 600 metri diguri, 400 metri canale subterane de irigație, cursul Rîului cu Bobițe de Aur a fost schimbat, canale de irigație avînd o lungime de zece mii de metri, două lacuri artificiale care înmagazinează 70 000 metri cubi de apă, 20 de puțuri mecanice, 120 hectare de pămînt ameliorat, o jumătate de milion metri cubi de pămînt strămutat, 170 de mii de copaci plantați, 16 drumeaguri pentru mașini și tractoare, însumînd circa un kilometru, gospodării anexe (fabrici de faianță, de lăzi), așezăminte social-culturale (o școală primară, un dispensar, un bloc cu etaj în locul caselor de argilă bătută cu maiul) și multe altele. Pentru iarna în care intraseră își propun să realizeze alte canale subterane, alte puțuri mecanice, alte terenuri strămutate, alte edificii concepute, alte sisteme ingenioase de pogorîrea apei în culturi, alte curse de întins Marelui Dragon și așa mai departe, pentru că viața nu stă în loc.

«Cîți oameni realizează minunile astea?», vrea să știe Iu-Ăn ho

Cean Min-hoa îi spune bucuros:

«Micul Sat Nou are sub trei sute de familii, 1620 de suflete, care formăm laolaltă o brigadă de producție. Vatra noastră sînt cele 140 de hectare pe care trăim, muncim și sperăm, făcînd pămîntul de sub tălpile noastre o grădină niciodată îmbătrînită».

Ieșim pe ulița porumbului spînzurat în plopi și arțari, gata să urcăm în mașini. Dintr-o clădire alăturată se revarsă în inserarea prematură șuvoiul melodios al unui cor de copii: sînt cei de la grădiniță, care învață, scandînd și cîntînd, lucruri folositoare pentru mai tîrziu. Al-Si vrea să-i vedem. În încăperea mică, cu geamurile larg deschise, în ciuda frigului (așa se obișnuiește pretutindeni), un pîlc de treizeci-patruzeci de copii, încotoșmănați și grei ca pepenii, strigă cu voci metalice, cît îi ține gura, adevărurile vîrstei lor: că dușmanul e rău, leneșul păgubos, frumoasă e țara, nemuritor e eroul, orezul din sudoare se naște și digul bine făcut opreste orice fluviu... Îngrijitoarea le spune rar, sacadat, cu voce clară, fiecare raționament, apoi vocea femeii este imediat inundată de tunătoarele voci ale micilor învățăcei, care repetă zicerea, extaziați că descoperă adevăruri nesfîrșite, cum nesfîrșită e și pofta lor de viață, de cunoaștere, de afirmare.

Sînt rugat să le spun cîteva cuvinte, dacă tot am intrat acolo. Le spun că sîntem trei oameni buni, care venim dintr-o țară îndepărtată și că țara aceea se numește România...

«Luo-ma-ni-a!», irupe uraganul vocilor metalice, smulgînd cuvîntul din gura translatorului...

Le mai spun că și în țara aceea îndepărtată copiii sînt frumoși, ca și ei, au ochii mărgelați și părul negru...

«Ne-gru!», revin ca un talaz vocile.

Și ei știu cînta, recita, lucra, exact ca și cei mari...

«Cei-mari!», mă secondează corul lor,

«Și să creșteți mari, sănătoși, țării de folos, zece mii de ani...»

«Zu-shi-van-su-e!», cad vocile în cascadă, gata să se prăbușească pereții peste noi.

Plecăm din Micul Sat Nou cu sentimentul că am participat și noi la domolirea Marelui Dragon, că sîntem mai bărbați și mai copii, în același timp.

Noaptea mi-e cu năbădăi: visez fluvii de cotigi albastre fugind pe Calea Lactee, strămut pămîntul în cupola concavă a cerului și mă cert de mama focului cu un înlocuitor al lui Dumnezeu (profesorul meu de latinește), pe care îl zgîlțîi de bărbuță, strigînd: ai văzut că declinarea-i posibilă? Să-mi trăiești zece mii de ani, *servus humulius*...

(Va urma)

POP SIMION ■

BIOGRAFIA UNUI OM AL MUNCII

pămîntul, bineînțeles (6)

În sufrageria casei lui Ștefan Neagu s-a făcut frig; porțelanurile din spatele unei vitrine se sting încet, în penumbră, și din grădina de meri, în care dă fereastra deschisă, a venit un miros curat, de pămînt amețit de primăvară. Nu-mi plac întrebările totale care ar putea prilejui cuvinte mari; nu am asemenea întrebări decît atunci cînd sînt sigur că voi primi un răspuns deschis, cinstit. Dar Ștefan Neagu îmi poate răspunde așa, gîndesc.

«Cel mai important lucru aici, la Potlogi?», reia primarul. Se ridică, aprinde lumina, și sub sfera enormă, ușor liliachie, a lustrei, așază pe masă o revistă. La pagina căutată, un paragraf subliniat intens, cu un creion moale.

— Ascultați: «În timpul primului război mondial, precum și în anii 1934-1936, se ajunsese chiar să se exporte din stratul fertil, gros de 20-30 cm, de la suprafața cernoziomurilor din mănosul Bărăgan, pentru a fi folosit la sporirea fertilității solurilor din unele țări din vestul Europei. Prețul unui metru cub de pămînt fertil era echivalent cu acela al unui sac de cereale. Sărăcia îi îndemna pe țărani să vîndă, prin pămîntul respectiv, producția viitoare pe mulți ani».

— Pămîntul, deci.

— Pămîntul, bineînțeles. Sau, fără vreun joc de cuvinte, pămîntul **bine înțeles**. Prin asta eu înțeleg chiar unul dintre marile noastre obiective, înscrise în documentele de partid și de stat: agricultura ca variantă a muncii industriale.

— Care sînt posibilitățile reale, perspectivele acestei transformări la Potlogi?

— Comuna asta merge și ea odată cu țara. Și nicăieri în țară, cred, transformarea agriculturii într-o variantă a industriei nu e privită altfel decît ca o acțiune generală, complexă și de durată, condiționată de atîția factori.

— Să vorbim, pe rînd, despre cîțiva.

— Mecanizarea, de exemplu. Chiar aici, în Potlogi, unde altfel oamenii gîndesc cumpănit și știu să pună măsură în toate, am auzit pe unii spunînd: gata, acum o să vină statul și o să ne dea la mașini de n-o să mai avem loc să trecem printre ele. Fals, desigur. Mecanizarea complexă nu poate fi așa. În ce ne privește, nu stăm rău la capitolul dotare tehnică. Avem un S.M.A. în comună, și cu zestrea de mașini și utilaje agricole de care dispunem ne situăm cam la nivelul mediu al țării. Ne mai trebuie însă destul de multe. Mașini de împrăștiat îngrășăminte naturale, de exemplu. Numai în primăvara asta vom împrăștia 12 tone. Vom organiza acțiuni de masă, vor lucra sute de oameni. Deci, ce facem noi, acum, la ora asta? Dăm cu lopata și ne adunăm în ședințe și vorbim, s-ar putea zice. După cum s-ar mai putea zice: nimeni nu are asemenea mașini și le ține ascunse! Trebuie răbdare, înțelegere, pentru că e vorba de bani, de un efort, și cînd se va putea — o să le avem. Și o să se poată, sînt convins, nu peste prea mult timp.

— Altceva?

— Irigarea. În 1980, această condiție va fi îndeplinită. Potlogii vor intra în sistemul național de irigații Titu-Ogrezeni. Pînă atunci va trebui să ajungem, și cu cît mai devreme cu atît mai bine, la o ordine și la o disciplină a muncii întru totul asemănătoare celor din industrie.

— Comuna are cinci sate. Aș risca o întrebare: care dintre aceste sate este cel mai disciplinat?

— Ar trebui să mă fac că-mi vine greu sa răspund, dar disciplină ca la Pitaru nu este în nici un sat al comunei. Știți cum se strînge porumbul aici? Încă de pe acum în linie, în flux tehnologic, dacă vreți, chiar ca în industrie. În față merg cei care culeg, după ei vin alții și taie cocenii, iar la urmă sînt cei care-i încarcă. La sfîrșit rămîne terenul bun de arat. Și chiar se ară, în aceeași zi, pe același loc. Tot aici, cred eu, acordul global, care individualizează munca, se împacă foarte bine cu spiritul de echipă, atît de necesar: dacă într-o asemenea echipă se îmbolnăvește cineva, pămîntul nu rămîne nelucrat. Îl lucrează ceilalți.

— Agricultura, ca variantă a muncii industriale, presupune și o atentă pregătire profesională a forței de muncă.

— La ora aceasta, la noi, nu e nici un secret, forța de muncă este cam îmbătrînită. Și faptul e valabil nu numai pentru țărani, ci și pentru mecanizatori. Aceștia din urmă, s-ar mai putea spune, nu dau importanța cuvenită policalificării. Și mulți tractoriști nu sînt agricultori veritabili pentru că ei nu știu să mînuie decît tractorul, dar habar nu au, de exemplu, de cerințele biologice ale plantei. Încercăm să suplinim lipsa aceasta a lor cît și a cooperatorilor prin învățămîntul agrozootehnic. Această formă de învățămînt e bună și dă rezultate. Mai puțin își dovedește eficiența cînd cursurile sînt ținute de vreun inginer care are prea mult gustul generalităților. Asta plictisește, de regulă, atît pe bătrîni cît și, mai ales, pe tineri. Or, chiar cu acești tineri trebuie să dăm bătălia cea mare, ei trebuie să învețe, să facă din agricultură pasiune și meserie, pentru că ei vor face, din plin, «agricultură industrială». În aceeași idee, de întinerire a forței de muncă, orientarea profesională a elevilor are o mare importanță. Trebuie să-i facem, pe mulți dintre acești elevi, să rămînă în sat. Cele trei microferme școlare din comună sînt chiar o încercare în acest sens. Dar pentru aceasta avem nevoie și de sprijinul părinților: cu gîndul numai la copiii sau la tinerii care vor face agricultură ca variantă a industriei, neglijînd ce spun și cred părinții lor, nu vom avea siguranța că tinerii și copiii aceștia chiar vor rămîne să muncească pămîntul. Este neînchipuit de important ca părinții să nu mai muncească totul prin cîteva simple cuvinte: lasă copilul să plece, să nu mai muncească așa cum am muncit eu, să nu mai dea toată viața cu sapa. Cînd spun așa, uită că peste 15 ani, de exemplu, copiii lor nu vor mai lucra cum lucrează ei acum sau cum au lucrat în urmă cu 15 ani. Dealtfel, tot mai puțini oameni gîndesc și vorbesc așa. Atenția pe care am dat-o cointeresării materiale, asigurarea unui venit garantat, obținerea, de exemplu, anul trecut, a unei norme fizice pe om de 40 de lei, își spun cuvîntul.

Pămîntul! Toată viața lui, Ștefan Neagu a vorbit despre pămînt. Dar a vorbit după ce, mai întîi, l-a muncit. Și l-a muncit de timpuriu, încă de pe cînd mai era copil; tatăl lui ținea de coarnele plugului, el ținea caii de căpăstru pe drumurile lungi, înguste, ale brazdelor; la amiază, după ce se opreau să caute în coșnița cu mîncare pregătită de cu dimineață de mama lui, se întindea pe iarba de la capătul «pogonului» și aplecîndu-și obrazul lîngă firele înalte și aspre de mohor deslușea vuietul îndepărtat, calm și parcă indiferent al pămîntului. Îi plăcea să asculte pămîntul, ca și cum ar fi ascultat în spatele unei uși imense și pecetluite, dincolo de care răzbăteau ecourile unei vieți și larma unei lumi necunoscute. Cînd se ridica în picioare, misterul dispărea. Dincolo de fîșia rotundă a orizontului, lumea parcă înceta să existe. A descoperit-o treptat, odată cu trecerea anilor, iar meseria pe care și-a ales-o, de a fi topograf, era tot una legată de pămînt. Nu numai de a-l carta, de a-l măsura, ci și de a-l *descoperi*. Nouă mii de hectare au fost date în folosință agriculturii în județul Dîmbovița în urmă cu zece-cincisprezece ani, iar Neagu e unul dintre cei care au participat la această acțiune. Scoaterea la lumină a acestor terenuri a avut de luptat atunci și cu ceea ce azi am putea numi «evaziune funciară», trecerea sub tăcere, nedeclararea unor suprafețe de către unii țărani. Treptat, celor mai mulți le-a devenit însă limpede că într-o lume «în care totul e pe măsurate cinstit», pămîntul nu poate face excepție.

Prin 1960, în vara acelui an, își amintește Ștefan Neagu, se afla pe loturile unuia dintre C.A.P.-urile din Potlogi. Se culegea grîul. Era încă de dimineață. Bătea un soare bezmetic, pămîntul dogorea ca un cuptor. La capătul unei tarlale, cîteva femei cu secerile lîngă ele ședeau de vorbă. Pe alături tocmai trecuse o combină și, neputînd să meargă în unghi drept, rotunjise colțul lanului acela lăsînd în urmă, nesecerat, grîul de pe vreo douăzeci de metri pătrați. Dealtfel, femeile acelea se aflau acolo cu secerile tocmai pentru a strînge ce rămînea în urma combinei. Dar nu se mișca nici una. Cînd Neagu le-a întrebat de ce n-o fac, una dintre ele, mai înfiptă, i-a răspuns că nu este acolo «socotitorul» ca să le pună «procente» la ziua-muncă. Asta l-a descumpănit, mărturisește, deși, adaugă, femeile acelea au secerat pînă la urmă fără să-și fi făcut apariția, între timp, vreun socotitor. «Pămîntul nu-l iartă pe țăran. Îl obligă să-l iubească!», zice primarul. Iar dacă în urmă cu cîteva zeci de ani «exportul de pămînt» era o crudă realitate a vieții țăranului, azi, povestindu-i despre același lucru, ar crede că e o pură invenție. Asta spune tot.

(Va urma)

DUMITRU ELIADE ■

CONDUCĂTOR DE JOC, GAȚU (5)

versiunea omului care a schimbat acele macazului

— Stimate Eugen Trofin, eroul de serial care este Cristian Gațu a reușit să ne convingă că dumneata ești omul care a schimbat acele macazului vieții lui. Recunoști sau respingi «acuzația»?

— Ridic ambele mîini și recunosc. Sînt vinovat...

— Cunoscînd versiunea «victimei», nutrim o vie curiozitate pentru versiunea dumitale. Știindu-l pe Gațu cel de astăzi, cu personalitatea-i cuceritoare prin inteligență și înțelegere superioară a ceea ce este un joc și o întrecere sportivă mai presus decît o vrăjitorie cu mingea, sîntem dornici să aflăm de la dumneata cum se prezenta el cînd nu era decît un copil, un copil neastîmpărat care-și căuta un drum în viață. Firește, întrebarea ar putea să sune foarte simplu: care este «secretul de fabricație» al unui maestru emerit, al unui virtuos al handbalului? Ea include însă o chestiune ce pretinde un răspuns mai larg, care să aibă în vedere mecanismul sociologic al transformării unui copil ca toți copiii — dotat, e adevărat, pentru sport, dar sînt mii de copii dotați pentru sport — într-un performer de mare clasă internațională, într-un model sportiv și social în același timp.

— Aș minți dacă aș pretinde că am văzut de la început în Gațu viitoarea mare vedetă a handbalului mondial. Dar aș minți și dacă aș susține că nu mi-a sărit în ochi scînteia acestui băiat care, departe de a avea un fizic avantajos, sclipea în orice acțiune, jocul său exprimînd o uimitoare inteligență și un spirit de combativitate cum nu mai întîlnisem. Era o mînă de om, dar se bătea pentru victorie pînă cădea jos, murea dar nu se lăsa învins! Și era rău, ce n-am mai pomenit! Rău în joc, bineînțeles, se angaja în luptă cu băieți de două ori mai solizi ca el, dar «mușca», așa cum zicem noi, antrenorii, și nu ceda niciodată. Privindu-l, la început mi-am zis că-i un băiat cu haz, cu timpul însă am ghicit în el un caracter puternic. Urmărindu-l apoi cu atenție, și cu un interes crescînd, am ajuns, fără să-mi dau seama, să fiu cucerit, pur și simplu, de acest băiat. Aveam în mînă, nu exista nici o îndoială, un subiect excepțional în fața căruia existau două posibilități: să ajungă un mare handbalist sau să se piardă în chip de fotbalist de ordinul sutelor. Poate că greșesc eu, poate că ar fi urcat mai mult și în fotbal, dar, oricum, n-ar fi ajuns prea sus, fizicul său de... șahist eliminîndu-l mai devreme sau mai tîrziu din competiția marilor valori.

Și-atunci am început lupta. Lupta pentru viitorul lui handbalistic. Sînt obligat, mi-am zis, să cumpănesc bine datele reale de la care pornesc, nesubestimînd nici una din premisele importante. Fotbalul, care-l înnebunea și după care era mort, nu puteam să i-l scot din cap. Nici nu-l puteam lega cu lanțul de terenul de handbal. Trebuia să-l cîștig pentru acest joc fără să-și dea seama că am față de el o întreagă strategie, un «plan de cucerire». Asta cel puțin la început, cînd știam că nici nu vrea să audă să renunțe la fotbal. Ca să-l atrag, m-am gîndit în primul rînd să-i demonstrez că nu se face gaură în cer nici dacă rămîne, nici dacă pleacă de la noi. Și-i arătam toate defectele, toate greșelile în joc; e adevărat că el făcea, să zicem, 10 greșeli și eu spuneam că a făcut 20, dar eroarea era voită și pe deasupra urmărea să-i mai taie și din aerele de copil teribil talentat în toate, la fotbal ca și la handbal, la baschet ca și la volei. Mă gîndeam să-l mai pun la punct și față de ceilalți băieți care făceau eforturi serioase ca să progreseze, coechipieri pe care el ajungea să-i depășească aparent fără efort. Nedreptatea pe care i-o făceam — deliberat, cum spuneam — îl ațîța, îl ambiționa extraordinar, de aceea și perseveram pe drumul meu, altfel aș fi renunțat dacă, de pildă, mi-aș fi dat seama că-l rănesc grav în amorul propriu și că asta-l doboară. Mergeam deci înainte cu tirul meu psihologic iar Gațu răspundea ca un pursînge nărăvaș căruia dacă-i ghicești hachițele și-l lecuiești de ele cîștigi sigur cu el, cîndva, derbyul. Marea mea problemă era însă cum să-l răpesc fotbalului. Era jucăria lui cea mai dragă și n-ar fi renunțat în ruptul capului la ea. M-am gîndit atunci să-i dau fotbal cu lingurița. Așa am ajuns să-i pun și pe ceilalți băieți să joace fotbal cu el, asta ca un divertisment general, ba uneori mă băgam și eu printre ei, în ideea secretă de a-i dovedi lui Gațu că fotbalul nu-i chiar cine știe ce și că are unele limite pe care handbalul le depășește, caracterul spectacular, de exemplu, ritmul, inventivitatea. Firește, nu eram străin de fotbal, mă pricepeam și eu ca orice om care în copilăria și-n tinerețea lui l-a practicat cu pasiunea tuturor băieților pentru acest joc, dar n-am să pot uita vreodată că într-un meci împotriva lui Gațu mi-a făcut o fentă de-am intrat cu capul în bară — dribla și în fotbal, ca și în handbal, aiuritor, te arunca într-o parte și el o lua în partea cealaltă — cucuiul de pomină pe care l-am purtat cu cinste vreo două săptămîni, hotărîndu-mă definitiv, înverșunîndu-mă chiar să nu-l scap, fie ce-o fi, pe Gațu dintre elevii mei. De la fotbalul cu lingurița ne întorceam la treburile noastre și lucram cu Gațu ce este mai frumos în handbal. Înfiltrări, schimbări de direcție prin pase neașteptate, «pase pe sub pămînt», surprinzătoare pentru toată lumea cu excepția coechipierului cu care ai pregătit schema, și mai ales faze pe semicerc. Îl angajam spectaculos și era în stare să se arunce de zeci de ori spre poartă, plonjînd ca un delfin în cele mai năstrușnice chipuri. Era de pe atunci croit pentru handbalul de mare spectacol. Îi reușea totul, stîrnea admirația spectatorilor, coechipierilor, adversarilor și asta l-a făcut să capete conștiința valorii sale și să-și dea seama că începe să fie cineva în acea microlume a handbalului. Cum, din fericire pentru mine și pentru el, fotbalul i-a servit cîteva decepții în serie, iată că într-o zi a sosit și momentul marii decizii. Ne-am pomenit cu el la teren cu moralul în zdrențe, apărînd în mijlocul nostru ca o corabie cu pînzele smulse care-și caută refugiu într-o ultimă radă a speranței. Rada aceea era handbalul. Cîștigasem. Gațu era al nostru. Era al meu. Aveam gînduri mari cu el. Am trecut imediat la un regim special de pregătire individualizată cu el. Sosise, socoteam, vremea să urce treptele afirmării și vroiam să ajungă cît mai repede un nume în handbal. Iată însă că maestrul fentelor de mai tîrziu mi-a făcut mie, profesorul lui, o fentă care m-a culcat. În loc să vină la mine, la Știința, unde aveam o echipă de mare viitor, tînără, cu băieți foarte dotați, s-a dus la Rapid, o formație pe atunci terminată, unde era antrenor Francisc Spear, cel care-i pusese primul o minge de handbal în mînă. Mi-am zis că e un adevărat blestem cu băiatul ăsta pentru care luptasem atîta și care-mi scăpa ca argintul viu printre degete. Oricum, un lucru era sigur: Gațu era cîștigat pentru handbal.

(Va urma)

MARIUS POPESCU ■

YOGA, CUI PRODEST (5)

yoga și arta de a respira

A respira! Verb conjugat în fiecare clipă de 4 miliarde de oameni. Act permanent, companionul nostru de o viață pare un subiect despre care cunoaștem totul. Și totuși... Cîți dintre noi știu că de nenumărate ori originea oboselii, migrenelor, proastei dispoziții, a slabei digestii sau a intoxicării generale este tocmai deficitara noastră respirație! Deficitară? De ce? Pentru că din cele 4 miliarde de pămînteni, doar un infim procent este în mod CONȘTIENT stăpîn pe actul respirator. Oamenii respiră, e drept, dar CUM? Observați-i (sau mai bine observați-vă!): coloana frîntă, centură și haine strîmte, gesturi bruște sau sedentarism cronic, totul concură la blocarea toracelui, la stricarea ritmului respirator. Inspirația este cel mult o ușoară ridicare a pieptului, iar expirația parcă nici nu există. Să fi uitat oamenii că secretul unei bune inspirații este o expirație corectă, profundă? Din cînd în cînd trag zgomotos aer în piept, forțîndu-și inutil plămînii, căci abdomenul rămîne tot contractat. Ne sufocăm, lent dar continuu; totul se reflectă în interiorul nostru, tensiunile fizice, psihice și mentale împletindu-se într-un nociv cerc vicios. Să admitem acum că, dîndu-și seama de gravitatea situației, cineva dorește sincer să se corijeze. A găsit o carte de Yoga, și-n ea l-a bucurat descoperirea capitolului despre arta respirației-Pranayama(*). Atenție! Dacă va începe direct cu aceste tehnici, impresionante chiar și pentru specialiști prin complexitatea lor, șansa corectării respirației devine minimă. Pranayama necesită o preparare specială prin posturi (asanas), prin exerciții speciale vizînd normalizarea tonusului abdominal și regăsirea mobilității diafragmatice și a elasticității plămînilor și pleurei, dar mai ales redobîndirea REFLEXULUI CORECT al respirației. A face Pranayama înainte de obținerea acestui reflex este un non-sens, o inversare a procesului logic. Omul trebuie să-și reconstruiască respirația, pas cu pas, prima treaptă constînd în reeducarea mecanismelor respiratorii, în eliminarea deprinderilor greșite. Învață să-și observe respirația, să devină constient de ea, de defectele ei. Deblochează toracele și abdomenul de veșmintele inutil de strîmte. Învață să expire profund, maximal. În orice poziție, în orice situație își relaxează fața, umerii, dar mai ales abdomenul. Studiază corelația respirație-stare psihică, și încearcă, zi de zi, să le amelioreze reciproc. Află că din cele trei tipuri de respirație, abdominală, costală și sterno-claviculară, prima, executată corect, permițînd ușoara dilatare doar a zonei supraombilicale (cea subombilicală rămînînd imobilă), este cea mai eficientă. Apoi, după ce prin diverse exerciții și-a ameliorat capacitatea toracală, își însușește respirația yoghină completă, Mahat Yoga Pranayama, sinteză armonioasă a tipurilor de respirație amintite. În tot acest proces, instrumentul principal este CONCENTRAREA, interiorizarea dublată de fixarea pe fazele respiratorii. Iată cîteva secvențe: întîi, căutarea poziției optime, în care nimic nu poate împiedica respirația. Ochii semiînchiși; ne relaxăm fibră cu fibră; apoi, nimic altceva decît ne observăm respirația, **fără a interveni.** Puțin cîte puțin ritmul se regularizează, suflul devine calm, amplu. Polul respirației se mută în zona plexului solar pe care-l masează dulce, descongestionîndu-l; resimțim în scurt timp o stare plăcută de decontractare. Urmărim aerul cum intră pe nări, cum străbate conductul respirator, pînă jos, în plămîni. Simțim diafragmul ca pe un piston de seringă, coborînd și trăgînd aerul după el la inspirație, urcînd și alungînd aerul la expirație. Din nou, mereu mai amplu, mai plenar, minute în șir, cu toată ființa absorbită. Efectele? Le vom vedea curînd, în noi, dar numai lucrînd zi de zi. Simpla preocupare, nedepășind teoria, nu rezolvă nimic. Răbdare, voință și mai ales bunăvoință, regularitate, numai așa vom reuși, fie că ne reeducăm respirația, fie că pătrundem în tainele controlului mental (și el strîns legat de actul respirației). «Decît tone de teorie, mai bine o uncie de practică», spunea Shivananda, și cîtă dreptate avea!

(Va urma)

MARIO-SORIN VASILESCU ■

(*) — despre sensul exact al termenului — vom discuta separat

EDUCAȚIE PRIN AMINTIRI

competența de duminică

— Da, desigur, îi spunea maiorul, cazul nu este de competența noastră. Ai făcut bine că ai îndrumat-o pe femeia aceea sa încerce la tribunal să își dovedească drepturile, în cadrul procesului civil... Asta-i tot. Nu sîntem competenți în asemenea treburi.

Deși după cuvintele rostite discuția se cuvenea a fi considerată închisă, locotenentul nu s-a ridicat din fotoliu spre a se retrage, cum ar fi fost firesc, și asta poate pentru faptul că tonul maiorului nu era deloc cel potrivit unei încheieri de discuție, ci mai mult ca un fel de constatare înciudată.

Maiorul „l-a privit pe locotenent în sensul: «Asta-i... Ce mai vrei?», iar acesta s-a foit în fotoliu ca și cum ar fi vrut să spună: „Doar știți și dumneavoastră bine că repetîndu-ne faptul că în conformitate cu legea nu are competență în asemenea pricini de familie e ca și cum am răspunde cuiva care bate la ușa noastră; «Nu sîntem acasă...»"

Este sigur că maiorul ar fi vrut să revină cu o întrebare cu un ton sec, chiar aspru dacă s-ar fi putut, dar a sunat ca vocea unui om care se dă bătut în fața insistenței altuia:

— Și cum zici că ți-a povestit femeia aceea cu trei copii mici că procedează soțul ei?

— Simplu! Simplu și sistematic!, s-a grăbit să explice locotenentul. De fiecare dată cînd primește banii pe șantier, desigur, inclusiv banii care îi primește de la stat pentru cei trei copii, expediază vinerea prin poștă o sumă onorabilă pe adresa soției sale. Are grijă să expedieze banii totdeauna vinerea, prin poștă, păstrînd dovada de expediere, deși simbăta seara vine în oraș. Trage mai întîi la actuala lui fetișcană, iar duminica seara, înainte de a se reîntoarce pe șantier, trece pe acasă și, mai cu amenințări, mai cu violențe, își ia înapoi banii pe care i-a trimis prin mandat poștal.

— Înțeleg... Astfel, la procesul intentat de femeie pentru plata întreținerii, el depune pe masa judecătorului recipisele sumelor expediate lunar pe adresa femeii prin poștă, susține că și-a îndeplinit obligațiile de soț și de tată, iar cum femeia nu poate dovedi că i-a smuls banii înapoi, mai pierde și procesul... Dar, fiindcă veni vorba de probe. Ești sigur că femeia spune adevărul?

— Da, de asta sînt sigur. M-am interesat.

— Și zici că duminica seara vine soțul la ea ca să îi ia banii înapoi?

— Da... V-ați gîndit la ceva?, a întrebat locotenentul în speranța întrezăririi unei soluții.

— La ce naiba să mă gîndesc?, l-a întrebat la rîndul lui maiorul. Dacă și în zilele de lucru sîntem incompetenți în acest caz, la fel rămînem și în zilele de odihnă.

De această dată locotenentul și-a dat seama că, în adevăr, nu mai are nimic de făcut, decît să se retragă din biroul maiorului.

...Duminica, «ziua de odihnă», a început pentru el cu o solicitare la serviciu. Așa că i-a dat un telefon Deliei, și la întrebarea ei precipitată «ieșim la excursie împreună?», s-a explicat el cum s-a explicat, dar cum era a treia dată cînd amîna o întîlnire cu ea, nu prea i-au fost acceptate scuzele, fiindcă Delia a încheiat cu: «Atunci, plec la excursie cu colegii!»

Spre seară, cînd, în sfîrșit, era liber, locotenentul s-a gîndit că din moment ce Delia e în excursie, tot nu mai are nimic mai bun de făcut, decît să vadă ce se întîmplă cu femeia aceea cu trei copii mici, în situația căreia nu avea competența să intervină în mod oficial.

Coborînd din troleibuz și apoi îndreptîndu-se spre strada cu adresa notată pe o hîrtiuță, s-a gîndit că, în fond, ceea ce face e o prostie, fiindcă oricum, nu poate interveni. Nu are cum să intre în casa omului, nu se poate amesteca în treburile lui, nu poate interveni chiar dacă acesta își va brutaliza nevasta, fiindcă ar fi violare de domiciliu, dacă ar interveni și s-ar lua la bătaie cu tipul acela ar fi poate chiar abuz în serviciu și s-ar alege cel puțin cu o sancțiune.

Gîndindu-se astfel, a scos din buzunar hîrtiuța pe care avea notată adresa și și-a dat seama că e casa situată chiar peste drum de locul în care se oprise. Trecînd drumul l-a surprins faptul că în fața casei căutate erau postați un grup de bărbați. I-a trecut prin minte că s-a întîmplat ceva grav dar apoi a observat că bărbații aceia stăteau de vorbă liniștiți, între ei.

Mai mult, cînd s-a apropiat de ei l-au înconjurat ca și cum l-ar fi întrebat, și unul dintre ei, cu bască în cap și cu gulerul pardesiului ridicat, l-a întrebat familiar:

— Și dumneata, pentru aceeași problemă?

— Pentru ce anume problemă?, l-a întrebat la rîndul său locotenentul, nedumerit.

— Cu derbedeul... V-am văzut că ați căutat adresa. Credeam că a trecut și pe la dumneavoastră tovarășul acela care fumează pipă, ca să vă povestească tărășenia...

— Știu și eu cum e situația, dar...

Nu a apucat să termine, fiindcă un bărbat mai tînăr i-a atras atenția asupra unei dudui care se plimba agitată la colțul străzii:

— O vedeți pe duduia? Așteaptă să vină cu banii copiilor. Numai că de data asta nu va vedea ea bănuțeii!

— Asta înseamnă că soțul e înăuntru?, a întrebat mirat locotenentul.

Poate observînd îngrijorarea lui, omul cu bască l-a liniștit zîmbind.

— Fii dumneata pe pace. Înăuntru e nevasta mea și încă două vecine! De data asta nu îi mai merge. Iar dacă vrea să facă scandal și bătaie, apoi sîntem destui aici...

Abia atunci locotenentul a mai observat un amănunt: un tînăr era postat în fața intrării în casă, pîndind atent la orice zgomot și făcînd semn grupului de bărbați că deocamdată totul e în ordine, că e liniște adică.

«Văd că maiorul le-a făcut un instructaj complet...», și-a spus în gînd locotenentul, și apoi cu voce tare:

— Văd că sînteți destui... Nu mai aveți nevoie și de ajutorul meu... Vă mulțumesc...

La primul telefon public a format numărul Deliei. L-a format de mai multe ori, dar nu i-a răspuns nimeni.

EMIL POENARU ■

COPERTA NOASTRĂ: Bogății — pictură de DORU ROTARU ■

FLACĂRA, Redacția: București, Piața Scînteii 1, sector 1, căsuta poștală 4112, oficiul 33. Telefoane: 17.60.10, 17.60.20, interioare: 1617 — reportaj (Nicolae Cristache); 1606 — cultură, cenaclu (A. Dohotaru); 1618 — știință (Liviu Timbus); 1787 — probleme cetățenești-scrisori (Marga Nedelea); 1618 — publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Eugen Secelean-nu); 1595 — fotoreportaj; 1623 — documentare; 1786 — administrație; 1782, 1621 — secretariat de redacție (Dan Bărlădeanu, Sorin Postolache); 1611 — secretar general de redacție (Marius Popescu); 1783 — redactor șef adjunct (Traian Prosan); 1822 — redactor șef.
Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

41505

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ:

a răspunde unei chemări a prezentului înseamnă, într-o cultură autentică, a implica viitorul

Ștefan Augustin Doinaș s-a născut la 26 aprilie 1922, în comuna Caporal Alexa (Arad). Poet, eseist, traducător. În prezent este redactor la revista Secolul 20.

Bibliografie: Cartea mareelor (1964), Omul cu compasul (1966), Semnția lui Laocoon (1967), Ipostaze (1968), Alter ego (1970), Lampa lui Diogene (1970), Poezie și modă poetică (1972), Versuri (1972), Ce mi s-a întîmplat cu două cuvinte (1972), Papirus (1974), Anotimpul discret (1975).

— Mai întîi, cîteva precizări în legătură cu **Cercul literar** *din Sibiu din care ați făcut parte.*

— O primă manifestare a sa a fost scrisoarea trimisă lui Eugen Lovinescu și publicată în *Viața* din 13 mai 1943. În felul acesta s-a delimitat, din cercul literar studențesc, «Octavian Goga», prezidat de Lucian Blaga, un grup de tineri legați prin aceleași idealuri și care au alcătuit *Cercul literar*. Primul număr al revistei *Cercului* a apărut în ianuarie 1945.

— *Animatorii Cercului erau Radu Stanca, Ion Negoițescu, Cornel Regman, Ioanichie Olteanu, Nicolae Balotă și dumneavoastră, Ștefan Augustin Doinaș. Ca și tinerii din* **Decameronul**, *care se apărau de primejdie cu ajutorul povestirilor, și dumneavoastră vă apărați de ororile acelei epoci cu ajutorul artei.*

— Comparația ar putea să reziste. Era o dublă reacție: împotriva poeziei care invadase atunci publicațiile literare, o poezie sentimentală, lacrimogenă și belicoasă, numită de Radu Stanca «pășunism», înfeudată momentului istoric; apoi, o reacție împotriva atmosferei generale, create de război: nemții se aflau în țară, tinerii erau duși pe front. Dar nu atît o conștiință politică ne însuflețea pe noi, cît o conștiință culturală, pornind de la convingerea că literatura acelui moment nu avea valoare artistică. Așa se explică întoarcerea noastră spre modele de artă autentică, pe care le-am găsit în romantismul german, în ceea ce privește balada, și în neoclasicismul francez, în ceea ce privește luciditatea actului creator.

— *Dar n-au fost și modele autohtone?*

— Unele, precizate; altele, subînțelese. Ne-am declarat lovinescieni și, prin Lovinescu, maiorescieni, în ce privește atitudinea față de cultură. Asta nu excludea admirația noastră față de G. Călinescu, determinată de apariția, în 1941, a *Istoriei literaturii române*... Apoi, Blaga era foarte aproape de noi, ca poet, pedagog, filozof al culturii; Arghezi, de asemenea — prin revoluționarea mijloacelor de expresie; Bacovia — prin decantarea unei sensibilități proprii, la un înalt nivel valoric.

— *Ce datorați* **Cercului literar** *și astăzi?*

— Extrem de mult: deschiderea spre cultura universală, indicarea unor mari realizări în filozofie, literatură, estetică, a unor opere majore, care s-au constituit ca repere spirituale ale umanității, capabile să exercite o acțiune formativă profundă. Mai datorez acestui Cerc orientarea spre romantismul german, cu exaltarea libertății spirituale și a idealurilor umanitariste, precum și orientarea spre clasicism, ca arie de manifestare a raționalității. Fuziunea celor două domenii ni s-a revelat în personalitatea lui Goethe, patronul nostru spiritual, mereu recomandat de Blaga. Baladescul la care am ajuns reprezintă tocmai îmbinarea spiritului clasic cu cel romantic.

— *De ce a fost necesară «resurecția» baladei?*

— Din două motive. Unul personal: acest gen se potrivea cu structura noastră, răspundea preferințelor noastre literare. Apoi, ca o lecție de disciplină, de rigoare și construcție lucidă a faptului literar, necesară în cultura română, într-un moment în care lirismul devenise un fel de secreție lirică, un flux verbal necontrolat, sentimentaloid, «respins de idee», (ca să utilizez o vorbă a lui Ion Barbu), înstrăinat de propria sa esență și devenind un instrument de propagandă.

— *Opțiunea pentru baladă însemna o refugiere în trecut?*

— Era o actualizare a trecutului, în ceea ce are pozitiv și modelator. Aceasta pentru că trecutul nu mi se pare un domeniu cu care «s-a terminat», un fel de magazie a istoriei, plină de recuzită inutilizabilă. Trecutul este o prezență vie, pentru că nu înseamnă cantitate, ci *esență*, transmisă prin generații, care nu numai că ne justifică, dar ne și modelează. În atenția pe care noi o acordam trecutului există, implicit, un refuz de a adera la prezent.

— *Se discută mult în aceste zile despre crearea Epopeii naționale. Credeți că balada poate juca un rol în acest sens?*

— Condiția esențială e ca această formulă — balada — să corespundă unei necesități organice de creație. Orice modalitate literară poate să răspundă unei comenzi, totul e să nu se creeze opere superficiale. Sînt convins că Epopeea națională, care se realizează *astăzi*, și se alimentează *din trecut*, nu trebuie în mod obligatoriu să utilizeze modalități de expresie desuete, care aparțin istoriei literare; ea trebuie să-și inventeze propriile sale mijloace de expresie. Dacă un poet se află, spiritual vorbind, la vîrsta sa baladescă, el are șanse să scrie balade foarte bune. La fel ca pentru orice creație valoroasă, care trebuie să exprime aspirațiile unui întreg popor și, totodată, să fie în concordanță cu structurile particulare ale celor care o realizează, nici aici nu se pot da rețete. Forme extrem de variate, orientări diverse, temperamente și structuri literare personale sînt chemate să contribuie în mod specific și particular la înfăptuirea unei Epopei naționale. Nu trebuie uitat că ea trebuie să reziste timpului și că adevărații ei judecători nu sîntem noi, cei de azi, ci urmașii noștri. A răspunde unei chemări a prezentului înseamnă, într-o cultură autentică, a implica viitorul.

— *Înseamnă totodată a implica și trecutul.*

— Trecutul este seva care hrănește *corpusul* acestei Epopei naționale. Dar armonia, frumusețea ei sînt condiționate de o realizare la un înalt nivel artistic, în stare să ne mulțumească atît pe noi cît și pe urmași, să devină hrana lor spirituală.

— *Care ar trebui să fie cîteva din momentele semnificative ale Epopeii naționale?*

— Nu mă simt în stare să indic, pentru alții, popasuri obligatorii. Dar pe mine mă solicită, deopotrivă, un orizont de protoistorie a noastră și un orizont bine determinat istoric. Sunt atras de trei momente: rădăcinile noastre romane, epoca lui Ștefan cel Mare, epoca lui Mihai Viteazul. Însă mi se pare că dincolo de valorificarea unor date și momente istorice, a unor personalități de mare importanță în istoria neamului nostru, trebuie neapărat reținute niște momente de ordin istoric-cultural. Mă gîndesc la Dimitrie Cantemir, la Școala Ardeleană, la pașoptiști. Mă gîndesc și la cîteva personalități ale culturii române, care reprezintă tot atîtea jaloane ale afirmării noastre în spațiul culturii, de-a lungul veacurilor: Cantemir, Budai-Deleanu, Eminescu, Hasdeu, Pârvan, Blaga, Călinescu. Și pe urmă, mă gîndesc la cîteva momente ale *prezentului* nostru, pe care le-am străbătut cu toții, și care merită o abordare specifică. E datoria noastră, a tuturora.

— *Ați folosit cuvîntul datorie. Explicați-vă!*

— Fie că suntem conștienți sau nu, în cadrul culturii noastre noi, ne împlinim niște datorii: realizăm un fel de «program biologic» al organismului culturii românești, înscris în niște gene, ca în biologie, care se transmit de la o generație la alta. A nu lăsa să se risipească propriul tău talent înseamnă a valorifica o potență culturală, spirituală a poporului tău, înseamnă a-ți îndeplini o datorie atît față de tine însuți, cît și față de comunitatea etnică din care faci parte. Floarea și rodul plantei reprezintă plata unei datorii față de propria ei rădăcină. Or, undeva în adînc, rădăcinile mele și ale confraților mei se împletesc inextricabil cu rădăcinile unui neam întreg. Nu știu să scriu decît în românește și, în momentul în care izbutesc să scriu *bine*, îmi plătesc o datorie de onoare față de această limbă în care gîndesc, comunic și simt.

— *Ce așteptați de la apropiatul Congres al educației politice și culturii socialiste?*

— **Congresul** va avea o deosebită importanță pentru stimularea, pe mai departe, a vieții noastre culturale. Ca poet, m-ar bucura ca dezbaterile ce vor avea loc să sublinieze, deopotrivă, atît **specificul** aparte al limbajului poetic, insistînd asupra **valorii artistice** care trebuie implicată în orice poezie, cît și **participarea** poeților noștri de azi la evenimentele contemporaneității, adică prezența **culturii**, ca o a doua față, după politică, a istoriei noastre.

— *Poezia dumneavoastră calmă, echilibrată, un triumf al armoniei, nu contrazice tumultul epocii în care trăim?*

— O operă este întotdeauna fructul unei duble determinări: a epocii și a individului care o creează. Epoca este așa cum este, și eu sunt așa cum sunt. Pentru ca tot ceea ce exprim eu să fie valabil artisticește, trebuie să se îndeplinească următoarea condiție: ceea ce timpul mă obligă să spun, să fie structurat într-un mod personal, de către propriul meu fel de a fi. Avîntul, caracterul dramatic, tragicul, absurdul acestei epoci, toate aceste lucruri care plutesc în aer sunt fără îndoială hrana metabolismului meu artistic, materia primă. Dar eu am pretenția că nu sunt un simplu magnetofon care înregistrează: eu sunt un mic laborator în care materia primă este trecută prin retorte, supusă la foc și la frig, pînă cristalizează în acele forme care mă exprimă pe mine, fără a înceta să exprime totodată prezența mea *în* contemporaneitate. O poezie echilibrată, de tip clasic, poate să fie o extrem de elocventă mărturie *artistică* a lumii în care a fost concepută, chiar dacă nu reflectă dezordinea sau crisparea acelei lumi. Poezia nu este o lume încorporată în verb; este reacția mea personală față de lume, încorporată în verb. E ca și cum odată ajuns în curentul unui rîu, te lași dus de el, pe firul apei sau dimpotrivă, înoți, în direcția în care vrei. Prin această opoziție față de curent, rîul nu își schimbă cursul; în schimb, cel care înoată nu mai alunecă la vale, ci traversează rîul. Modul specific în care îl traversează constituie pecetea personalității sale.

— *Dar cum dovediți prin poezie că sînteți contemporan cu epoca în care trăiți?*

— Nu pot să «dovedesc» decît, poate, mai tîrziu. Pentru artist, a fi contemporan cu un anumit eveniment înseamnă a salva acel eveniment de la ruină, a-l face să dureze — în semnificația sa, chiar și peste o sută de ani, cînd evenimentul nu mai există.

— *Ce mai poate spune astăzi mitologia unor oameni care se înghesuie în tramvaie, citesc cu febrilitate ziarele unde se relatează știri senzaționale, care urmăresc la televizor lansări de rachete? Vă adresez această întrebare deoarece dumneavoastră apelați deseori în poezie la motive mitologice.*

— Mitologia reprezintă un tezaur al umanității care întotdeauna va constitui o sursă de inspirație pentru unii creatori, ca sumă de situații fundamentale în conflictul omului cu natura sau cu sine însuși. Dealtfel, în evoluția ei, umanitatea își creează noi mituri, dintr-o necesitate elementară de a prinde în expresie verbală situații tipice. Eu cred că poezia modernă și-a creat noi mituri. Diverse teme, motive, realități poetice apărute în lirica modernă se manifestă ca niște ființe mitologice: Tăcerea și Neantul la Mallarmé, «spațiul interior» la Rilke, «eul modern» la Gottfried Benn, increatul la Blaga și Ion Barbu, lucrurile și formele geometrice la Jorge Guillen, Necuvintele la Nichita Stănescu. Cît privește vechile mituri ele pot fi, și sunt deseori, reactualizate.

— *Marii noștri poeți din acest secol, Arghezi, Bacovia, Blaga, Ion Barbu, cu excepția lui Philippide, nu au abordat tema istoriei. De ce această sfială față de o temă atît de generoasă?*

— Nu cred că este vorba de o sfială, ci de un fenomen tipic pentru primele decenii ale secolului nostru. Acești poeți erau puternic influențați de simbolism, expresionism sau ermetism, care, ca o reacție față de romantism, au refuzat întoarcerea spre trecut, afirmînd în schimb o puternică ancorare în dramele personale sau colective ale timpului respectiv. Dealtfel, excepții există: Pillat, Voiculescu, Goga, Beniuc. Dar, odată cu deceniul al cincilea, au apărut în poezia noastră noi poeți care au reînnodat firul unei tradiții vechi și au început să trateze teme de inspirație istorică.

— *Discutăm despre poezie. Dar unele profeții sumbre ne avertizează că timpul poeziei a trecut...*

— Cred că acest pesimism cu privire la viitorul artei, al poeziei, este doar un reflex de apărare, exagerat, al ultimilor romantici, înspăimîntați de marșul spectaculos și, poate, agresiv al civilizației moderne. După ce momentul acesta de spaimă trece — și el a și trecut: dovadă multe orientări poetice de avangardă — sufletele sensibile descoperă poezia științei și tehnicii. A devenit deja un loc comun azi să spui că o mașină e frumoasă ca o floare și că o rachetă concurează un astru.

— *Ce părere aveți despre funcția educativă a poeziei?*

— Poezia se servește pe sine însăși și servește și societatea. Noile forme de poezie, primite la început cu rezerve, pregătesc un public capabil să le înțeleagă. Pe de altă parte, prin sentimentele pe care le exprimă, poezia contribuie la educarea generațiilor, propunîndu-le un mod de a fi și de a simți în fața lumii. Poezia nu are la dispoziția ei personaje și caractere, tipuri de umanitate, cum au proza și teatrul, pe care să le impună ca modele pozitive sau negative. Într-o poezie, poetul se propune pe sine însuși, își prezintă propria sa reacție față de lume în general sau față de un eveniment particular. Rolul educativ al poeziei constă în capacitatea de a sensibiliza pe cititor la diverse aspecte ale lumii înconjurătoare, pe care acesta nu le trece cu vederea, dar le privește în mod stereotip.

— *Particularizați aceste reflecții în cazul poeziei patriotice.*

— Ceea ce spun este valabil și pentru poezia patriotică, de excelentă tradiție la noi, componentă de bază a literaturii noastre de azi. Fenomenul, în prezent, are părți bune și rele. Există realizări de ținută precum și simple imitații. O greșită orientare a unor reviste literare a permis accesul în paginile lor a unei literaturi patriotarde. Înțelegînd în mod greșit datoria de a răspunde literar unui eveniment social sau politic, revistele se grăbesc să publice simple versificații pe teme patriotice, istorice. Nu se înțelege faptul că în materie de cultură nu contează cantitatea, ci calitatea. De ce să publici zece poezii așa zicînd patriotice, cînd poți să publici una singură, dar bună, care ți se întipărește în memorie? Sînt unii care spuneau: de ce poeții noștri cei mai buni nu scriu poezie patriotică? Or, după părerea mea, poeții cei mai buni ai acestei epoci scriu acest gen de poezie. Dar, bineînțeles, ei scriu numai atunci cînd pot să o scrie foarte bine, adică pe măsura lor. Este greșit să se creadă că un poet bun poate oricînd să scrie, la comandă, o poezie bună. Un poet bun este acela care nu acceptă să publice o poezie proastă. Însăși nobletea acestei teme constituie un factor inhibitor: nu-mi pot permite indecența de a publica orice încercare de acest gen, dacă n-am sentimentul că este un lucru izbutit. Uneori se publică prea multe asemenea experimente ratate, care tind să compromită o temă de mare importanță. Dar cum toate acestea nu se pot planifica, va trebui, în mod fatal ca, în orice cultură și în orice timp, la o singură poezie bună să existe și altele zece, slabe.

— *Purtăm această discuție în camera dumneavoastră de lucru, unde de-a lungul pereților se înșiruie rafturi încărcate cu cărți. Vă pun o întrebare pe care am mai adresat-o cărturarilor cu care am discutat: mai poate să rămînă izolat în această epocă un intelectual, se mai poate el mulțumi cu universul cărților?*

— Nu cred că mai există astăzi asemenea «universuri ermetic închise», medii izolate care să nu comunice cu ceea ce se petrece în jur. Dacă admitem că planeta a devenit un «sat mondial», trebuie să observăm că și camera mea de lucru și-a pierdut pereții. Nu e vorba de un asediu îndreptat împotriva singurătății creatoare, ci de o osmoză între lumea cărților mele, această orgă care cîntă fără sunete spiritului unui creator, și cealaltă lume în care se petrec drame și nunți, catastrofe și triumfuri. Tipul poetului retras — la propriu vorbind — în «turnul de fildeș» a dispărut. Există doar un tip de scriitor care poate să reacționeze cu întîrziere, mai lent, la ceea ce se petrece în jurul său. Socotesc că un asemenea scriitor merge foarte bine alături de celălalt tip, acela care imediat, spontan, participă la diverse manifestări publice, dornic de a se confrunta în mod nemijlocit cu auditoriul său. Epoca noastră e prea contradictorie, viața de azi e prea bogată, societatea contemporană prea diversificată în nevoile și gusturile ei, pentru a nu reclama în artă, în aceeași măsură și cu aceleași drepturi, șoapta și strigătul, iubirea și revolta, meditația și îndemnul la luptă, elegia și ditirambul.

GEORGE ARION ■

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU